

Milli Kurtuluş Cephesi

 ant

Douglas Bravo konuşuyor

Orijinal adı :
**AVEC DOUGLAS BRAVO DANS
LES MAQUIS VENEZUELIENS**

Türkiye Yayını :
ANT YAYINLARI
Nisan 1969, İstanbul

Kapak :
İNCİ ÖZGÜDEN

Dizgi :
ÖZGÖR MATBAASI

Baskı :
AHMET SARI MATBAASI

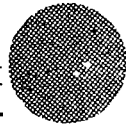
Cilt :
ŞEHİR MÜCELLİTHANESİ

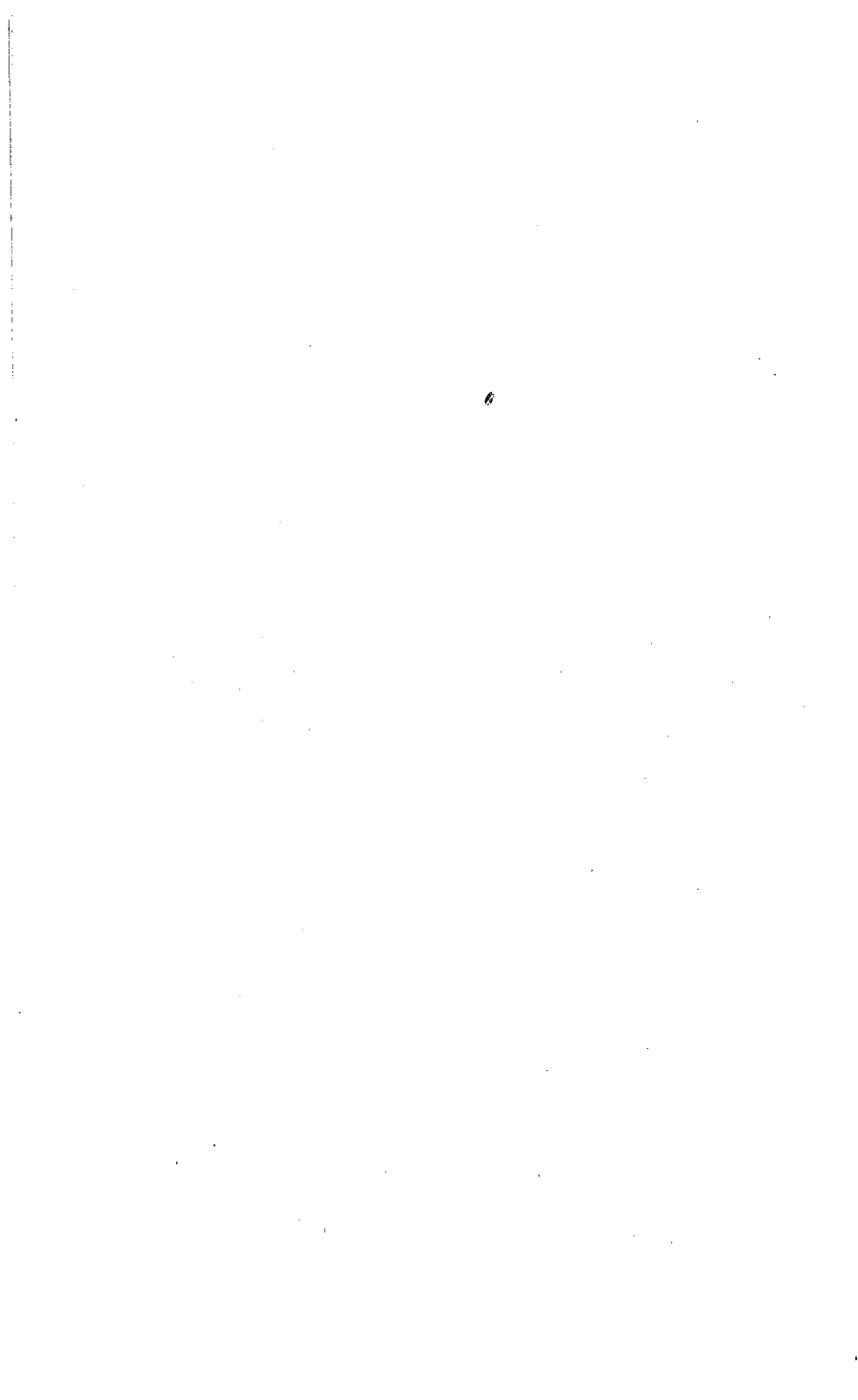
Doğlas Bravo Konuşuyor

MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ

Türkçesi : Cemal SÜREYA

ANT YAYINLARI
Cağaloğlu, Başmusahip Sok., Tan Apt. 10/12 - İST.

Yayımladığımız metin Venezuela Milli Kurtuluş Cephesi'nin İspanyolca teksir edilmiş bir belgesinden çevrilmiştir. Kuzey Amerikalı gazetecilerin Douglas Bravo ile yaptıkları konuşmanın tam metnidir bu. Konuşma, 1967 Haziran ayında, Falcon dağlarında, üç gün sürmüştür.

Biz buna iki eski metin ekledik: Douglas Bravo'nun Venezuela Komünist Partisi Başkanlığı'na yazdığı mektup (Mayıs 1965 tarihini taşıyan bu mektupta polemiklerin ve daha sonraki bölünmelerin temeli olan Milli Kurtuluş Cephesi'nin görüşleri açıklanıyor); ve İracara bildirisi (1966 Mart'ında bu bildiri Douglas Bravo tarafından F.L.N. — F.A.L.N. adına açıklanmıştır.)*

Kişi başına düşen yıllık gayrisafi milli hasılaya göre dünya ülkeleri arasında bir sınıflama yapsak,

* F.L.N. : Milli Kurtuluş Cephesi, F.A.L.N. : Milli Kurtuluş Ordusu.

Venezuela'nın yılda yaklaşık olarak 750 dolarla Latin Amerika ülkelerinin başında geldiğini göreceğiz. Bugün ekonomik kriz içine girmiş ve o eski «Latin Amerika'nın İsviçresi» niteliğini iyice yitirmiş bulunan Uruguay bir tarafa bırakılırsa, kıta üstünde bu rakamın 500 doları geçtiği tek ülkedir Venezuela. Bu 500 dolarlık sınır önemlidir, çünkü kendi altında kalan bütün ülkelerin «az gelişmiş»liğini kanıtlamaktadır. Oysa Venezuela, İtalya ve Avusturya ile aynı gruba girer. Ve bu duruma dünyanın en yoksul ülkelerinin bulunduğu bir kıtada raslanmaktadır. Sözelimi Bolivya'yı ele alalım; bu ülke sadece gayrisafi milli hasılasıyla değil (kişi başına yaklaşık olarak 75 dolar), aynı zamanda, hattâ daha çok, kol gezen açlıkla da bu niteliğe uymaktadır: Bir Bolivyalı günde 60 kaloriden daha az besin alır; bu rakam, açlığın «geleneksel» ülkesi olmuş Hindistan'da yaşayan bir kimsenin aldığı kalori miktarından (75 kalori) daha düşüktür.

Bununla birlikte, Caracas'ta yapılacak basit bir yolculuk, bu istatistik sınıflamasını yalanlayacak gibidir. Venezuela'nın başkenti, öbür Latin Amerika kentlerinden, sözelimi Rio'dan ya da Lima'dan, hiç de farklı değildir. Ultra-modern semtlerin yanıbaşlarında, hattâ bunların içlerinde, korkunç derecede sefil bir nüfusun doluştuğu geniş teneke mahallelerinin kabardığı görülür. 1.800.000 olan başkent nüfusunun (Caracas'ta her yıl 70.000 nüfus artışı vardır) yarısı bu mahallelerde oturmaktadır. **Ranchitos** deniyor tüketim çizgisinin ve gelişme uygarlığının sınırında her şeyin trampa ve çeyrek centavosun etrafında döndüğü bir evrende bulunan bu mahallelere.

Gerçekte, Venezuela'nın durumu az gelişmişli-

ğın klasik şemasından hiç de ayrılmamaktadır. Bütün ekonomiye tek üretim hakimdir: petrol üretimi. Petrolün büyük kısmı ham olarak ihraç edilir ve sadece küçük bir ayrıcalık azınlığı zenginleştirmeye yarar. Öte yandan, milli üretimin % 90'ını petrol ve madenler meydana getirdiği halde, bu sektörde toplam nüfusun sadece % 2,6'sı çalıştırılmaktadır. İhracat düşük fiyattan yapılmakta, bunlardan elde olunan kaynaklar ise yalnız bir sınıfın yararına sunulan ve ülkenin geleceği için yararlı olmayan tüketim maddelerine yatırılmaktadır. Caracas şehrinin dış görünümüne şöyle bir göz atan ziyaretçi daha ilk bakışta yeni arabaların olağanüstü bolluğu karşısında şaşıracaktır. Beş kişiye bir otomobil düşmektedir bu şehirde. Ne var ki, Küba hariç, bütün Latin Amerika ülkelerinde görüldüğü gibi, ulaştırmanın inanılmayacak derecede kötü ve bakımsız olduğu da hemen dikkati çekmektedir. Venezuela'da otoriteler mevcuttur ama kıyı dağları ve **llanos** (uçsuz bucaksız yaylalar) bölgelerinde ancak yaya olarak ya da at sırtında gidilebilen yerler de vardır. Gerçi **ranchito**'larda oturanlar bir televizyon edinebilmek için ölünceye kadar borçlanmaktadırlar, bu da hükümete demagojik sloganlarını daha iyi tekerleme imkanı kazandırmaktadır. Ama henüz kalabalık olan köylü kitleleri (nüfusun yaklaşık olarak % 35'i) ürkek ya da rezil bir tarım reformuyla hayatlarında hiç bir şeyi değiştirmiş değillerdir.

●

Kısacası, Venezuela'nın zenginliğini petrol meydana getiriyor. Öbür Latin Amerika ülkelerinden farklı olarak, bu ülkede gelecek için rezerv durumu yoktur, öteden beri tam randımanla çalışıl-

maktadır. Öbür ülkelerle tezat yaratan, Venezuela'daki hayata bazı yönleriyle yapmacık bir «Kuzey Amerika vitrini» görünümü kazandıran şey budur işte. Petrolün hemen hemen tamamı (% 90'ı), imtiyaz alanları 6 milyon hektarı aşan Kuzey Amerika tröstlerinin kontrolü altındadır: **Créole, Gulf, Shell, Mobil** vb. Üretimin % 70'i Venezuela dışında tasfiye edilmektedir. Bu üretim yılda 140 milyon ton civarında (son yılların ortalaması) olup dünya petrol üretiminin % 14'ünü meydana getirir. Petrol üretimiyle, Venezuela, ihracatçı ülkelerin birinci sırasında yer almaktadır.

Venezuela'nın petrol rezervleri 2,5 milyar ton olarak tahmin edilmiştir. Büyük bir rezerv gözüyle bakılmaktadır buna. İşte bu noktada az gelişmişliğin temel dramı şematik olarak ortaya çıkmaktadır. Bugünkü üretim ritmi göz önünde tutulursa, bu stokların erimesi için yirmi yıl bile gerekmediğini hesaplamak çok kolaydır. O zaman Kuzey Amerika tröstleri başka kaynaklara doğru yönelecektir. Sözelimi Boliviya kaynaklarına.

Sıra Boliviya kaynaklarına geldiği zaman, Venezuela'daki lüks arabalar ve «**made in U.S.A.**» markalı televizyonlar hurdaya çıkmış olacak ve Venezuela halkı, gözlerinin önünden bu kadar çabuk akıp giden zenginliklerden kendisi için hiç bir şey muhafaza edememek tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Venezuela'nın «1980 ufku» böyle görünüyor.

Öbür kaynak demirdir. Onun rezervleri de önemli miktardadır. Demir yatırımları da özellikle Kuzey Amerikalılar tarafından yapılmıştır. İhracat, **United States Steel**'in ve **Betlehem Steel**'in kontrolü altında Birleşik Devletler'e yapılır.

Bu kısa ekonomik görünümünden akılda tutulması gereken ilk şey Kuzey Amerika'nın Venezuela'ya yerleşmesindeki yoğunluktur. Latin Amerika'da yapılan Amerikan yatırımlarının % 66'sı Venezuela'dadır. Bütün dünyadaki Amerikan yatırımlarının çoğunluğunun Latin Amerika'da toplandığını hatırlarsak, bu yerleşmenin dünyada eşi görülmemiş «ayrıcalı» niteliğini daha iyi anlarız!

Yine de, tarihe bakarsak, Venezuela'nın Kıtanın bağımsızlığına öncülük ettiğini görürüz. Bolivar'ın yurdudur burası. Bolivar ki birçok sonuçsuz kalmış çıkarmadan, Caracas'ı birçok kere alıp kaybettikten sonra, 1817 yılında yaptığı son çıkarmada zaferin yollarını bulmuştu. Önce başkenti umursamamış, ülkenin içinden geçerek askeri ve siyasal bakımlardan halk topluluklarını kazanmış, elindeki imkanları sabırlı bir şekilde kullanarak, uzun bir savaştan sonra iktidarı da, Caracas'ı da ele geçirmişti. Bu dersi aradan yüz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra Kıtanın başka bir ülkesinde başka bir Latin Amerika kurtarıcısı, Fidel Castro, keşfedecektir. Bolivar, San Martin'e yetişmek için Venezuela'dan Lima'ya giderken Kıtanın bir kısmını kurtarmıştı. Öbür kısmı da zaten San Martin tarafından kurtarılmıştı. Ancak Bolivar'ın «Büyük Kolombiya Federasyonu» rüyası bozulduktan, «Kurtarıcı» öldükten sonra bir diktatörler zincirinin halkaları ardarda gelmeye başladı. Bunlar sadece mülk sahibi küçük bir grubun, uzun zaman da kentlerde yaşayan büyük toprak sahiplerinin yönetiminde düşmanca nöbet değiştirmesini ifade ediyorlardı. Kuzey Ameri-

kan tröstleri ham maddelerle ilgilenmeye başlayınca bunlar da pek tabii bir şekilde, tröstlerin aracılığı haline geldiler. Ayrıcalıklar mı satın almak istiyorsunuz, onlara başvurmanız gerekir. Bunlar Latin Amerika ülkelerinin hepsinde bütün yöneticileri kendi içindeki bir gruptan çıkararak **Kreol oligarşisi**'ni meydana getirirler.* 1956'da, tarım reformundan önce tarımla uğraşanların % 1,7'si tarım işletmelerinin % 75'ine sahipti. Ama, bu arada, bu son latifundistalar daha dolaysız olarak dış kapitalist sisteme bağlı bir burjuvazinin iş adamlarına, iktidar hiyerarşisi içindeki servet ve mevkilere, yerlerini bırakmak zorunda kaldılar. Aynı küçük **oligarşi** sınıfı içinde, bir toplumsal grubun başka bir toplumsal grubun yerini alması olayında, XIX Yüzyıldan beri yapılagelen bütün müthiş iktidar mücadelelerinin temel nedenini görmek gerekir. Asıl kitlelerin ise söz hakkı yoktur, başkalarının elinde bir manevra gücü olarak kullanılırlar. Köylülerdir bunlar. Yarısı küçük çiftçidir, yarısı yılın bütün bir bölümü boyunca işsiz kalan tarım işçisi. Kentlerde alınmış siyasal kararların dışındadır hepsi de. Zorbalık ve demagoji ile empoze edilmiş başbuğlar, tamamıyla şiddet yoluna kaymış bir idare ve büyük toprak sahipleri tarafından iyice ezilmektedir bunlar. İkinci kanadı, kentlerde son yıllarda iyice büyüyen kitleler mey-

* Oligarşi'nin ayırıcı niteliği, iktisadi zenginliklere sahip olarak değil, siyasal iktidarın kontrolüyle yaşamaktır: Zenginlere ancak bu yolla ulaşılabilir. Yararlanan, kullanan, ülkeyi çekip çeviren odur. Hiç kuşkusuz hakim sınıf içinde oluşma eğilimini taşır. Ancak, temelde tam o sınıf değildir. Çünkü gerçek efendiler ülkenin dışında bulunmaktadır. Bununla, tarihsel olarak kendinden önce gelenlerden, güçleriyle emperyalist yerleşmeye karşı koyamamış büyük toprak sahiplerinden (latifundistalardan) ayrılır. Siyasal iktidarı elde tutma konusundaki büyük hırsı bundan ileri gelmektedir. Öyle ki o iktidarı yitirdiği zaman, başka ülkelerdeki kapitalist burjuvazilerin tersine, bütün her şeyi de yitirecektir.

Şüphesiz, bütün Latin-Amerika siyasal edebiyatında bir ara nağme gibi sık sık raslanan bu oligarşi kavramının biraz nüanslı bir şekilde kullanılması gerekir. "Saf haliyle", gerçek anlamda bir oligarşi, belki Peru'da var.

dana getirir. Bunun büyük bir kısmını köylerden kaçan ve seslerini duyuracak fazladan hiç bir araçları olmayan köylüler teşkil eder. Bunlar, üretim çalışmasında toplanmış, bu çalışmanın içinde bir yer edinmiş olmadıkları için, benzer iş koşullarının kaynaştırdığı ve belirlediği bir sınıf meydana getirmezler. Her türlü tehdide, her türlü baskıya olduğu kadar, her türlü demagojiye de duyarlı bir durumda, lumpen-proleterya'nın sınırında yaşamalarını sürdürüp giderler. Ucuz emek rezervlerini teşkil ettikleri gibi, mümkün bütün seçim dolaplarının tabii müşterilerini de temsil ederler.

1962'de «Caracas'ın özerk bölgesinde» 600 binden fazla işsiz olduğu tesbit edilmişti. Aslında böyle değerlendirmeler çok güçtür. Çünkü Venezuela'lı sosyolog F. Brito Figueroa'nın da* belirttiği gibi örgütlenmemiş ya da üretime katılmamış olduklarından sadece mutlak deyimle «işsiz» olarak nitelenenleri değil, aynı zamanda düzensiz çalışan emekçileri, köy asıllı olup da kentlere gelmiş ve enfra-proleterya bir hayat sürenleri, garantisiz ve yetersiz koşullar içinde didinip duranları, her yıl işsiz kalan genç kuşakları, kesinlikle sefaletin içine dalan grupları da hesaba katmak gerekir.

●

Bütün bu grupların içinde gerçek proleteryanın yeri nedir? Sanayide çalışan işçilerin toplam sayısı olan 278.000'i (1962 durumunu gösteren bu rakam evlerde çalışanları da kapsamaktadır) biraz önce sözünü ettiğimiz işsizlerin sayısı ile karşılaştırsak bunun önemi hakkında bir fikir edinebiliriz!

* F. Brito Figueroa, Venezuela Siglo XX, Havana, 1967. F. Brito kentlerde sefalet içinde yaşayan kitleleri anlatmak için enfra-proleterya deyimini kullanıyor.

Bu «gerçek» proleterya, «milli» denilen kurumlarda (ulaştırma, elektrik, limanlar), ya da doğrudan doğruya Kuzey Amerikalı tröstlerin kontrolü altında bulunan işletmelerde (petrol ve maden işletmelerinde), çalışmaktadır. Hiç kuşkusuz, uzun ve şiddetli mücadeleler sonucunda siyasal bakımdan bilinçlenmiş ve sendikalaşarak örgütlenmiş bir sınıf söz konusudur burda. Ancak oynadığı rol iki yönde işlemek durumundadır: Bir yandan, kapitalist sömürüye karşı kendini savunma zorunda olduğu ve bütün halk adına yapılacak mücadelelerin öncüsü bulunduğu gibi, öte yandan, kendi ayrıcalığı durumunun altında kalan, henüz aylık ücretleri bir düzene girmemiş, hattâ tüketim çizgisinin küçük ve aldatıcı dolaşımına bile katılmamış olan ve ülke nüfusunun asıl büyük çoğunluğunu meydana getiren kitlelere karşı da o ayrıcalığı durumunu ve sağlanmış avantajlarını savunmak zorundadır. Bu yüzden proleteryanın savunma örgütleri sendikal olmaktan çok korporatif bir çalışma biçimi içindedir, yani sadece kendi üyelerini koruyacak özel bir çaba sınırındadır. Bütün Latin Amerika'da küçük bir azınlık olmaktan ileri gitmeyen proleteryanın bu ikili görünümü, onun, mücadele içinde, aynı zamanda gerçek öncüler, gerçek anlamda devrimci ve militan sendikacılar çıkarmakta olduğunu, ama, proleter savaş örgütlerinin bütününü, toprağın gerçek mahkumu olmuş kitlelerin çıkarlarını, umutlarını ya da umutsuzluklarını tam anlamıyla temsil eden öncü araçlar haline getirmekte büyük güçlüklerle karşılaştığını anlatıyor.

●

Bu durum daha önce Frantz Fanon tarafından

çok keskin çizgilerle üçüncü dünya ölçeği içinde özetlenmişti. Şöyle diyordu Frantz Fanon: **Kapitalist ülkelerde proleterya hiç bir şey kaybedecek durumda değildir, hattâ, sonunda her şeyi kazanabilecek olan odur. Sömürgeleşmiş ülkelerde ise proleterya her şeyi kaybedebilir. Gerçekten bu ülkelerde proleterya, sömürü mekanizmasının iyi işlemesi için sömürülen halkın varlığı zorunlu bir bölümünü teşkil eder.*** Bu durum, Venezuela'nın somut konumu içinde, devrimci siyasal örgütlerin, M.I.R. ile Komünist Parti'nin üyeleri arasında beliren büyük krizi açıklamaya imkan vermektedir. Söz konusu kriz, toprak sorununun yasalar içinde mi, gizli mi; barışçı yoldan mı, silahlı güçlerle mi halledileceği tartışmasıyla birlikte 1961'den sonra büyümüştür. Proleteryanın, bütün hayatlarını sendikal ve politik mücadelelerin öncülüğüne adanmış, sendikal hakları almak, siyasal özgürlükleri kazanmak için mücadele eden militanları ile köylerde unutulmuş, «ranchitos»larda umutsuzluğa mahkûm olmuş kitleleri arasında kapatılmaz mesafeler açılmıştır. Çünkü ölüm kalım çizgisinde yaşayan bu kitleler için sendikal

* Frantz Fanon, Les Damnés de la terre.

Burda bütün üçüncü dünya için proleteryanın öncü rolünü kesinlikle reddeden bir "tez" söz konusu olmadığını belirtmeye lüzum var mı bilmem? Yanlış bir düşünce bu. Frantz Fanon, köylü sınıfına bir "mesihçilik" rolü verdiği, öncülüğü bu sınıfa aktardığı için Avrupa'da sık sık eleştirilmektedir. Oysa, iyice bakılırsa, Frantz Fanon'un böyle bir öneride bulunmadığı anlaşılır. O daha çok belli bir süre içinde somut durumlara dikkati çekmek çabası içindedir. (Somut siyasal eylemin ateşi içinde otuz beş yaşında can vermiş bir yazarın eseri dondurularak, "siyasal vasiyetname" deyiminin sebep olduğu haksızlık sürdürülmemelidir.) Böylesi basitleştirmeler üstüne söylenecek çok şey vardır: Sözcümlü, "mesihçilik" sözü tuhaf bir şekilde yalnız köylü sınıfı için kullanılıyor. Üstelik kimler kullanıyor bunu? Bütün işçi sınıfının öncü rolünü dokunulmaz bir dogma haline getiren ve söyledikleri bu sözleri çözümlemeye hiç yanaşmamış kimseler. Özetlersek: 1) Fanon, bu kaba "aktarma" fikrine dayanan bir genel teoriyle hiç ilgilenmemiştir; 2) Geriye, her ülkenin işçi sınıfının gerçek ve tam koşullarını, bunların başka sınıflarla ve emperyalizmle ilişkilerini her defada yeniden tanımlamak kalıyor. Sözcümlü, Bolliya işçi sınıfı, Venezuela işçi sınıfıyla aynı semalar içinde düşünülemez. Bunun gibi, Cezayirin ya da Latin Amerika'nın sosyo-ekonomik geçişinden hareket eden bir analiz, sözcümlü, Vietnamlı gerçeğine uygulamak saçmadır. Şüphesiz, sağduyu etkisiyle yenilecektir bu tutum.

ya da siyasal özgürlükler pek bir şey ifade etmemektedir. Uzlaşma düzelme, sabır gibi kavramlarla, hattâ «devrim» gibi kavramlarla değil, savaş kavramıyla düşünebilmektedir onlar: ilan edilmemiş bir savaş, ama sayısız ölüleriyle, yaralılarıyla var olan bir savaş; en basit ölçülerle hayatta kalabilmek için vuruşmanın günlük bir nitelik kazandığı bir savaş. Bu yüzden de öbüründen çok daha müthiş bir savaş.* Birinciler, ikincilerin ardını izleme yeteneğini gösterememekte ve onları «maceracı» olarak görmektedirler.

Özetlersek, Venezuela'da oligarşi bugüne dek sürekli olarak iktidarı elinde tutmuştur. Daha son zamanlara kadar bile, Birleşik Devletler hükümetinin büyük desteğiyle, maskesiz bir şekilde hüküm sürmekte bir sakınca görmemiştir. Bu tip diktatör hükümetlerin, Venezuela'lı bir yazarın deyişiyle bu «zorunlu jandarma» hükümetlerin en mükemmel örneğine Perez Jimenez'in 1952 - 1958 yılları arasında hüküm sürdüğü dönemde rashyoruz. Perez Jimenez'in Venezuela tarihine «zorunlu jandarma» olarak girişi aslında çok daha öncedir. 1945 Ekim'inde, Betancourt'un ve Leoni'nin de bulunduğu cuntaya o da katılmıştı. Bu cunta, General Medina Angarita'nın aşırı demokratik, ama fazlaca ürkek yönetimini devirdi. 1952'de, o sırada iktidarda bulunan ve seçimlerde hiçbir tedbir almak gereğini duymayan askeri bir cuntanın hatalarının düzeltilmesi söz konusuydu. Seçimlere katılmalarına izin verilmiş iki muhalefet partisi, sosyalist eğilimli U.R.D. (Jovita

* Fidel Castro'nun sözlerini anımsayalım: "Latin Amerika'da her yıl açlıktan, hastalıktan, bakımsızlıktan ölenlerin sayısı, hiç kuşkusuz, Latin Amerika halklarının kurtuluşu için mücadele ederken ölenlerin sayısından daha fazladır. Bekleyebiliriz biz, ama o zaman, mutsuzların, umutsuzların, sömürülenlerin, çançeşenlerin milyonlara ulaşan sayıları artmış olmayacak mıdır?..." (Amerika Kadınlar Kongresi'nin kapanış söylevi, 15 Ocak 1963.)

Villalba'nın yönetimindeki Cumhuriyetçi Demokratlar Birliği) ve hristiyan-demokrat olan C.O.P.E.I., çoğunluğu sağlayarak büyük bir seçim zaferi kazandılar. U.R.D.'nin militanlarından biri olup milletvekili seçilen Fabricio Ojeda, her şeyi bırakıp gerilacılara katılmadan ve öldürülmeden az önce, 1966'da, makilerde, şöyle yazmıştı: «Bu halk zaferinin temsil ettiği tek tehlike, meclisin, halka verilmiş sözlerin uygulanacağı, iktidarı gerçek anlamda elinde tutan **bir kurucu meclis** haline getirilmek istenmesiydi. Aslında rejimin değiştirilmesi hiçbir şekilde düşünülüyordu; sadece demokratik, burjuva özlü, cumhuriyet içinde yaşamının kesin kurallarını biçimlendiren temel bir «şart» getirilmek isteniyordu; «yabancı sermaye tarafından yağma edilmiş zenginliklerimizi» savunmak ve «yurdu sömürgecilikten kurtarmaya dönük kesin ve mutlak bir politika»ya imkan vermek içindi bul!»* Fabricio Ojeda, seçimlerden ve Perez Jimenez'in yaptığı hükümet darbesinden sonra, U.R.D.'nin önde gelen liderlerinden birinin, Mario Briceno Irragorry'nin meclisteki savunma söylevini de anımsıyor. Şu sözleri okuyoruz bu söylevde: «**Bazı kimseler baştan beri açıkladığımız olayların sorumluluğunu yeniden benim omuzlarıma yüklerken, birçok ağızda ısrarla bazı yorumların gevelendiğini görüyorum; son seçimlerin olumlu meyvasını bizler berbat etmişsek, bunun, daha çok, Birleşik Devletler'in yurdundaki emme politikasına şiddetle hücum etmekle düştüğüm ihtiyatsızlıktan ileri geldiği tekrarlanıyor. Bu basite indirgeyici ve keyfi yargıyı çürütmek için ikili bir çözümleme gerekiyor. Bir kere, U.R.D., Sosyal**

* Fabricio Ojeda, *Hacia el poder revolucionario (Devrimci İktidara Doğru)*, Havana, 1967.

Hristiyan Parti'ninkinden daha fazla bir iktidar umuduyla seçimlere katılmış değildir. Bu iki siyasal grup, sadece basit bir yurttaşlık görevini yerine getirmek, uykuda bulunan halk bilincini uyandırmak istemiştir. Halkımıza olan inancımız ve umudumuz ne kadar büyük olursa olsun, o sıralarda, diktatörlüğü yıkacak bu kadar ezici bir başarıyı beklemiyorduk. (...) Kimse gelip benden bir iktidarı ele geçirmemi istemedi. Şöyle düşünmüştüm: Kurucu Mecliste birkaç sandalya kazanırsak, halkın çıkarlarını kollayan kampanyayı devam ettirme olanağını elde ederim...»

Kısacası, Perez Jimenez, U.R.D.'nin yasa dışı komünist parti ile gizli anlaşmalar yapmak suretiyle seçimleri kazanabildiği bahanesini ileri sürdü. Ayrıca, ordudaki gerici subayları kazanmak için, seçim sonucu kurulacak hükümeti tanımak kararında olan Birleşik Devletler Büyükelçiliğinin kendisini desteklediği açıklamasını yaparak, seçimleri iptal etti, iktidara el koydu.

U.R.D.'nin demokratik programı ve o güzel fikirler, hükümetin direnmesi, ne oldu sonunda? Kestirmek pek güç olmasa gerek. Fabricio Ojeda'nın bundan çıkarmak istediği ders, programın kendi sonunu yine kendinde taşıdığı yolundadır. Gerçekten, bütün biçimleriyle ve bütün kademelerinde iktidara el koymayı ve kontrol altına almayı düşünmeyerek, «açık bir iktidar mantığı» kurup işletmeyerek, bu hükümet, kendisini kaygıyla izleyenler tarafından, hiç bir zaman hakim olmayı aklından geçirmedeği güçler tarafından tasfiyeye mahkum edildi. Ama,

bir an, U.R.D.'nin hükümet kurmasına imkan veren rejimin muhafaza edildiği varsayımında bulunsak bile, birkaç yıl sonra Demokratik Eylem Partisi'nin başına gelenlerin onun başına gelebileceğini de düşünmeliyiz. Anti-emperyalist olduğunu söyleyen, üstelik, U.R.D.'nin yardımından da yararlanan bu parti, iktidara geçtikten sonra karşı koyamamış, boyun eğmiştir.

Gerçekten, 23 Ocak 1958'de, Fabricio Ojeda'nın başkanlığında yurtsever bir cunta tarafından yönetilen gizli bir mücadele sonunda, Perez Jimenez, askeri ayaklanma tehlikesi ve halk gösterileri karşısında, çekildi. İşlerin, seçimlere kadar cuntanın kontrolü altında yine cunta mensuplarından Amiral Larrazabal tarafından vekaleten yönetilmesi kararlaştırıldı. O sıralarda zafer yürüyüşünün son aylarında olan Fidel Castro'ya Latin Amerika dayanışmasını belirtmek için silah yüklü bir uçak yollayan yönetici işte bu Amiral Larrazabal'dı. Propaganda gezisindeki başkan yardımcısı Nixon'ın Caracas sokaklarında rezil olmasına aldırmamış olan da oydu. Ne var ki, 1958 seçimlerinde Demokratik Eylem Partisi'nin adayı (ve aynı zamanda cunta üyesi) Romulo Betancourt zafer kazanarak, U.R.D.'nin, solcu güçlerin ve Komünist Parti'nin desteklediği Amiral Larrazabal'ı yenilgiye uğrattı.

A.D. Partisi'nin programında devrimci sözler vardı; demokrasiden, milli kaynakların özellikle millileştirme yoluyla ele alınacağından, tarım reformundan, anti-emperyalizmden bahsediliyordu. Betancourt, köylü kitlelere, aslında daha çok mevcut sendikalara, ülkenin iktisadi hayatına katılmalarına imkan verecek bir tarım reformunu müjdelemek teydi. Bu yüzden köylü sendikası olan **Federacion**

Campesina, Demokratik Eylem Partisi'nin başarısını sağlayan bellibaşlı bir koz olmuştur. Gerçekten Betancourt'un kullandığı dil, U.R.D.'nin ya da C.O. P.E.I.'ninkinden hiç de farklı değildi. Seçim rekabetinden hemen sonra, kurduğu hükümete bu iki yenilmiş partinin katılmasını da sağladı. Milli birlik kurulmuşa benzerdi. Yalnız, solda, Komünist Parti, 7 milletvekiliyle muhalefette kalıyordu.

Betancourt, 1920'lerde, Peru'lu dostu Haya de la Torre gibi, Latin Amerika'nın ilk komünistlerinden biri idi. Venezuela'daki Demokratik Eylem Partisi Peru'daki A.P.R.A. (Amerika Devrimci Halk Birliği) Partisine paralel olarak kurulmuştur. Regis Debray A.P.R.A. için şöyle diyor: «**1924'de bir Latin Amerika Komintang'ı olarak kurulmuş olan bir parti, Çankayşek'in Komintang'ının ihanet örneğini tam bir şekilde sunmaktadır.**» Perez Jimenez'in diktatörlüğü sırasında, Betancourt, sürgün olarak bulunduğu Porto Rico'dan yönetmiştir Demokratik Eylem'in stratejisini.

Betancourt, Fidel Castro'yla aynı yıl iktidara geçti. Dıştan bakılınca, ileri sürdüğü düşünceler ve kullandığı dil, en iyi ve en kötü cinsten birtakım karşılaştırmalar yapmaya itiyordu kişiyi. Bu karşılaştırmaların en iyisi, Betancourt'un benzer koşullar içindeki Küba'da Fidel Castro'nun gösterdiğine eş bir güçle sorunları didikleyerek «anti-empyralist» programını ortaya koyması idi. En kötü yorum ise, bazı Kuzey Amerika iş çevrelerinin yaptığı gibi, Fidel Castro'nun sonuçta «Amerikan demokrasisi»nin uysal bir uygulayıcısı olacağı şeklindeydi. Betan-

court'un 1959'da Caracas'ta Fidel Castro'yu karşılaştığı, berikinin Silencio meydanında toplanmış 500.000 Venezuela'lının önünde kıta halkına ilk umut bildirilerinden birini ulaştırışı hiç bir zaman akıldan çıkacak gibi değildi. Gerçekte ise bir ayrılma kaçınılmazdı. Fidel Castro'nun davet edilişi, Venezuela'da Amiral Larrazabal'ın iktidara geçişi için büyük bir fırsat olmuştur. Küba devrimi ile millileştirmeler, tarım reformu gibi temel iktisadi sorunlar konusunda, ülkede gerçek bir milli bağımsızlığı sağlayacak kesin kararlar verebilen duruma geldiği halde, Betancourt işi savsaklıyordu. Betancourt seçimde kitleleri kullanmıştı ama, onları iktidara ortak etmeyi asla düşünmüyordu. Yani Kuzey Amerika tekellerinin baskısına karşı duracak hiç bir güç yoktu. Üstelik, Betancourt, o sıralarda Haya de la Torre'nin de düşündüğü gibi, sosyalizm evresine doğru yönelmeden önce kapitalist bir aşamadan geçmenin zorunluluğuna inanmaktaydı. Belki de böyle yumuşak bir geçiş dönemi düşüncesiyle tamamiyle Venezuela'lı bir petrol şirketi kurmaya karar vermişti: **Venezuela Petroleum Corporation**. Bu şirket petrol üretimi toplamının ancak ondabirini kontrol edebilecekti. Toprak reformu da aynı yavaşlık ve ihtiyatlılık içinde yürütüldü. Bu konuda, 1960 yılında oylanan yasanın amacı şöyle belirtiliyordu: «Ülkenin tarımsal yapısının ve köylü halkın, ulusumuzun ekonomik, sosyal ve siyasal gelişiminde yer alması, bunun için de latifundista sisteminin yerine toprağın mülkiyeti ve işletilmesi konusunda adil bir sistem getirilmesi...» 209 maddeli bir yasaydı bu. Gerçekte, kamulaştırma tazminatları, toprakların niteliği, işletmelerin büyüklüğü (150-5000 hektar büyüklüğündeki çiftliklerin kamulaştırılması)

tırılması da, bölünmesi de, söz konusu değildi), teçhizat bedelleri için konulmuş ilkeler, öylesine büyük sınırlamalarla doluydu ki, pratikte Milli Tarım Enstitüsü'nün yerine geçmiş olan **Federacion Campesina**'nın büyük çabalarına rağmen, tarım reformu gürültüye getirilmiş oluyordu. 1961'de tarım bakanlığınca bu yasa hükümlerinden 30.000 ailenin yararlandığı açıklandı. **Federacion Campesina** bu rakama itiraz ederek aslında 12.084 ailenin yararlandığını belirtti. Aslında böyle bir yasanın hükümlerinden yararlanmaya hazır durumda 350.000 aile vardı... Ayrıca, resmi desteği olmadığından, **Federacion**'un doğrudan doğruya işe karışmadığı yerlerde, henüz tüketim kooperatiflerinden az sayıda olan üretim kooperatiflerinin örgütlenemediği bilinmektedir. Nihayet, birçok zengin mülk sahibi, yasanın sağladığı bazı imkanlar sayesinde, toprakları gereği gibi değerlendiremeyenlerden yeniden satın almayı, böylece rasyonel ve modern teknikle çalışan çok büyük topraklara sahip olmayı başarmış bulunuyorlar. Gerçekte, iktidar manivelasının el değiştirmemiş olduğu daha ilk bakışta anlaşılmaktadır. Aynı kilit mevkilerinde oligarşinin aynı adamları oturmaktadır. Sözgelimi, Milli Tarım Enstitüsü'nde latifundistler boy göstermektedir (Tarım Bakanının kendisi bile büyük toprak sahibidir!). İşin asıl kötüsü, polisin, yönetimiyle de, yapısıyla da, tıpkı Perez Jimenez'in zamanındaki gibi kalmış olmasıdır. O melun S.N. ve Digepol yapısıyla. Her zaman yine aynı çıkarların hizmetine hazır o baskı ve zulüm araçlarıyla. Aynı amaçla, fakat ayrı ayrı çalışan 6'dan fazla polis örgütü vardır.

1960 Nisan'ı başında, hükümet Küba rejimini kınamak, diplomatik ilişkilerin kesilmesini sağlamak için oylamaya gittiği zaman, Demokratik Eylem Partisi'nde ikilik başgösterdi. Sendikacıların, üniversite ve gençlik hareketi liderlerinin yönetimindeki sol kanat, ayrılarak, M.I.R.'i kurdu (Devrimci Sol Hareket). Bu kuruluş Peru'da, Şili'de reformistlerden kopan solcularca kurulmuş aynı tip hareket örgütlerinin, M.I.R.'lerin benzeriydi. M.I.R., muhalefet sıralarına geçti, U.R.D.'nin bitişiğinde, Komünist Parti'nin yanında oturmaya başladı.

Daha sonrasını, bu kitapta sunduğumuz konuşmasında, Douglas Bravo'nun kendisi anlatıyor. Biz de kısaca özetleyelim. 1959'dan sonra Komünist Parti'nin kitleleri örgütleme yolundaki çabaları, M.I.R.'in kuruluşundan sonra solun ve muhalefetin çalışmaları, özellikle kentlerdeki baskı ve şiddet tedbirlerinin artırılmasına sebep oldu. 1959 Ağustosunda gösteri yapmak isteyen işsizlere karşı mitralyöz ateşi açıldı. Bu yüzden, Komünist Parti, derhal ikili bir yol tutturmak gereğini gördü. Temelde, olayların esinlettiği bu taktik, sonradan 1961'de, Parti III. Plenum'unca da onaylandı. İkili yol şunu ifade ediyordu: Parti, bir yandan, meclisteki komünist 7 milletvekili ve 2 senatörüyle, bütün resmi örgütleriyle, basınıyla, sendikalarla, öbür muhalefet partilerinin yanısıra, yasalara uygun eylemine devam edecek; ama, aynı zamanda, gölgede çalışan gizli bir direnme örgütü kurulacak, Perez Jimenez günlerinden kalma baskı ve şiddet tedbirlerine karşı, dişe diş hesabıyla, yalnız bu örgüt karşı koyacaktı. Böyle bir bölünme, aslında, devlet mekanizmasındaki ikili işleyişe uygundur. Çünkü hükümet de ikiye ayrılmış, bir yandan, demokratik ve yasalara

uygun bir iktidar görünümü, iktidardan başka şey amaçlamayan bir iktidar görünümü içinde olduğu halde, öte yandan, açıktan ya da el altında, emperyalizmin gedikli ajanlarına paralel bir yol tutmuş gerçek bir diktatörlük görünümündedir. Başlangıçta, çekirdeği şehirlere atılarak başlatılan bu gizli örgütlenme işi uzun bir çalışmayı gerektiriyor. Bir yandan öğrencilerin, bir yandan mücadele içinde yoğurulmuş proleter militanların eylem çalışmaları «ranchitos»larda oturan kitlelerce, tabii bu eylemler bunların kendi isteklerini tam karşıladığı oranda, çok güzel bir kabul görmektedir.

Kısacası, 1961 yılı, şehirlerdeki kitlelerin büyük ölçüde örgütlenmesi, büyük hak talebi eylemleri için gizli bir direnme hareketine onların da katılmaları yılı olmuştur. Betancourt hükümeti bunlara cevap vermek için temel hakları askıya almak zorunda kalmıştır. Caracas'ın halk mahalleleri, Cezayir savaşını anımsatan sahneler yaşamıştır: tutulmuş sokaklar, arama yapılan evler, her köşeye yerleşmiş askeri birlikler, çatılardan sokakları gözleyen ağır silahlar, vb... Temel birimi gizli direnme örgütü (U.T.C.) olan şehir gerillası, komandolar ya da 5-6 üyeli hücreler halinde tam bir silahlı çatışmaya girmiştir.

Douglas Bravo'nun, 1962 Şubat'ında, Komünist Parti'nin ve M.I.R.'in birçok sorumlusuyla birlikte, savaşın bütün yükünün şehirlere ve gizli direnme örgütünün sırtına yüklenmemesi kararını alması, işte böyle bir savaş ortamında oluyor. Kıyıdaki dağlık bölgeye, Falcon'a çıkıyor Douglas Bravo. 32 yaşında, eski hukuk öğrencisi Douglas Bravo, çok genç yaşından beri sosyalisttir. Kendisini proleterya mücadelesine yaklaştıran bir çimento fabrikasında

işçilik yaparak proleteryanın sorunlarını tanımıştır. Falcon bölgesi köylüklerindedir. Ailesinin orada toprakları varmış. Çok iyi biliyor buraları.

Böylece, aynı yıl içinde altı gerilla «cephesi» kuruldu. Douglas Bravo tarafından yönetilen cephenin adı: «Leonardo Chirinos Cephesi».

Kendisini Demokratik Eylem Partisi'nin içinde de hissettiren ve gitgide büyüyen muhalefet hareketine genç milliyetçi subaylar da katılmıştır. Bunların birçoğu, gerçekten, tıpkı öğrenciler gibi, yabancıların yurda egemen olduğunu farkediyor. Üstelik, bunların milliyetçi tepkileri oldukça ağır basıyor. Douglas Bravo, Amiral Larrazabal'ın hızla iktidara geçişi emperyalist çıkarlarda kaygılar yaratırken, genç subayların Kuzey Amerikalıların Venezuela Ordusuna sızmasına nasıl karşı çıktıklarını da anlatıyor burda. Halka yapılan baskılar, bazı askeri kişilerin onuruna aykırı düşüyor. İşte, 4 Mayıs ve 2 Haziran 1962'de Carupano ve Puerto Cabello'nun önemli deniz üslerinde (Bu üsler bütün Kuzey kıyısına hakimdir, Panama'yı ve bütün Karaipler bölgesini kontrol eder) başkaldıran Venezuela'lı deniz subayları böyle bir ruh hali içindeydiler. Aslında daha geniş bir hareketin dağılmış parçaları söz konusuydu bu başkaldırmada. Daha önceden tedbirli olan polis ayaklanmayı tam zamanında bastırdı. Günlerce süren çarpışmalardan sonra hareket ezilmişti. Kurtulan bazı subaylar yakın dağlara kaçağı attılar, orada, önlerinde kalan tek açık yola, köy gerillalarına girdiler.

Komünist Parti ve M.I.R. resmen yasaklanmıştı. Ama demokratik kanunlar sözümona yürürlükteydi. Fabricio Ojeda gerillaya çekildi.

1963 yılı, şehir gerillasının saldırı yılı oldu. Bü-

tün dünyanın dikkatini çeken bazı büyük olaylar yaratıldı. Sözelimi, bir sergide teşhir edilmesi için Fransa tarafından emanet verilmiş tabloların kaçırılması, Anzoategui gemisine ve bir uçağa el konulması, futbolcu Di Stefano'nun kaçırılması, Amerikan askeri ataşesinin bir yere kaçırılarak hapsedilmesi (bu son olay Vietnam direnme hareketine mensup Nguyen Van Troi'nin Saygon'da mahkum edilmesine karşı misilleme olarak yapılmıştı). Caracas, büyük güç denemelerine sahne oldu. Lağvedilmiş partilerin kanuni ve resmi liderleri 1963 yılında tutuklandı. Zaten bir yıldan beri artık «kanuni» değillerdi, çoğu rahatça evlerinden toplandı. Komünist Parti'nin yöneticileri böylece kendilerini hapse ya da sürgünde buluyorlardı. Ama Şubat ayında, çeşitli gerilla cephelerinin kollektif tek bir komanda altında birleşmesinden F.A.L.N.'ler doğdu; ardından, Komünist Parti'nin, M.I.R.'in, U.R.D.'nin ve Demokratik Eylem Partisi'nden yeni ayrılan grubun militanları F.L.N.'yi meydana getirdiler.

Gerçekten, Douglas Bravo'nun da açıkladığı gibi, muhalefet, savaş içinde, barutunu çok çabuk harcamış bulunuyordu. Seçimler 1963 Aralığında yapılacaktı. Kendi itibarının yıkıldığını bilen Betancourt bu kez eski suç ortağı Leoni'nin propagandasını yapmaktaydı. Muhalefet güçleri ise iyice tükenmiş bulunuyordu. Üstelik, yapılmış bazı hatalar karşı tarafça ustalıkla istismar edildi. Sözelimi, Ekim ayında, direnen askerlerin üstlerindeki silahları toplamak için El Encauto trenine yapılan baskın. Oysa tatile gidenlerle dolu bir trendi bu. Hare-

ketin «halka karşı» ve «maceracı» bir nitelikte olduğu demagojik bir şekilde dile dolandı. Kısacası, oy kullanmamak parolası yürümedi. Çok dağınık koşullar içinde Leoni seçimi aldı (seçim sonuçlarının ilanı için yedi gün beklemek gerekmişti). Büyük bir parçalanma içinde bulunan şehir gerillası bu başarısızlığa karşı koyamadı. Bunun üzerine F.A.L.N. birlikleri şehirlerde bir «mütareke» yapmaya karar verdiler.

Douglas Bravo, bu olaylardan bir ders çıkarmıştı: «Betancourt'a karşı mücadelede bir strateji bütünü kurarak düşmanın planına gereği gibi karşılık veremedik. Şöyle diyelim: 1 Aralık 1963 günü gelip çattığı zaman bizim bellibaşlı askeri birliklerimiz yıpranmış bulunuyordu. İşte büyük yanlışımız bu noktada. Kuvvetlerimizi elverişli zamandan çok önce harekete geçirdik. Üniversite hareketini, gençlik hareketini, gerillaları yorduk. 1 Aralık'ta, gerilla cephelerinin artık kitlelerin memnuniyetsizliklerinden yararlanacak güçleri yoktu. Çünkü Betancourt'un hüküm sürdüğü beş yıl içinde gerillalar efektiflerinin en iyilerini tüketmiş bulunuyordu. Bu da gösteriyor ki, insan kaynaklarımızdan, maddi ve siyasal kaynaklarımızdan yararlanmaya elverecek bir stratejinin temellerini atmamışız. Gerekli anda —sözgelimi bu olayda 1 Aralıkta— yoğunlaştırabilmek için güçlerimizi artıramamışız. Diyebiliriz ki, silahlı hareket, genellikle halk hareketi, ilk bozguna 1 Aralık 1963 tarihinde uğramıştır. Devrim safaları genel bir zayıflama krizi içindeyken, Doktor Leoni'nin kazandığı bir zaferdir bu...»

Mücadele, hükümetin silahlı kuvvetlerini ve polisini yığıdığı kır bölgelerindeki cephelere kayarken, kentteki hareketin dağılma halinde olduğu görülü-

yor. M.I.R.'in kurucularından biri olan Domingo Alberto Rangel silahlı mücadeleye karşı açıkça cephe alıyordu. Üyelerinin çoğu hapiste bulunan Komünist Parti'nin şehir yöneticiliği yeni bir parola atıyordu ortaya: «**Demokratik barıştan yana ve açlığa karşı bir hükümet**». 1965 yılı sonunda buhran en yüksek noktasına vardı. Kırlardaki gerillalar kentlerdeki yöneticiler tarafından desteklenmiyordu artık. Maddi teçhizat, silah, elbise yokluğu içindeydiler. 7 Kasım 1965'te Merkez Komitesi, üyelerinin çoğunluğuyla ortaya atılmış görüşleri açıklıyordu (bu üyelere Pompeyo Marquez, Teodoro Petkoff, Edouardo Machado hapisteydi): «Olaylar devrimci cephenin işi ele almasına imkan vermektedir. F.A.L.N.'nin bir kısım gerilla birliklerine ve U.T.C.'ye bir çekidüzen vermesi zorunludur (...) Yeni bir mütareke hali değil, fakat çok daha kökten birşeyler yapmak gereklidir. Mücadele tarzında yeni bir viraj almak sözkonusudur. Yeni bir taktik dönemine giriyoruz. Bu dönemde bütün mücadele biçimlerini bir arada kullanmak yerine, gerillaların ve U.T.C.'lerin eylemine ara verilecek, buna karşılık politik atılımlar ön plana geçecektir.»

Bu görüşler, Douglas Bravo'nun temsil ettiği gerilla kumandanlarının görüşlerine aykırıdır. Douglas Bravo kendi stratejik çizgilerini «bileşik isyan» görüşü içinde özetlemiştir. Bu ayrılıktan ötürü 1966 Ocak ayında, Havana'da Üç Kıta Konferansı açıldığı zaman Venezuela devrim hareketi bu konferansta son derece dağınmış bir ekip tarafından temsil edilmiştir. Ekibe, Carupano isyanının başında bulunmuş olan kumandan Medina Silva başkanlık ediyordu. Altı gerilla cephesinden sadece birinin durumu iyi, gücü yerindeydi: Douglas Bravo'

nun kumandasındaki Falcon gerillası. İşte bütün bu koşullar içinde, 1966'da, şehirde gizlilik içinde yapılan bir sürü tartışmadan sonra, gerilla kumandanları adına Douglas Bravo, Venezuela silahlı devrim hareketinin gerçek bildirisini yayımladı. Okuduğunuz bu kitabın ekleri arasına aldığımız Iracara bildirisidir bu. F.L.N. ve F.A.L.N.'ler, F.A.L.N.'lerin başkomutanlarını bir araya getiren bir tek askeri - politik sekreteryanın yönetimine verildi. Üç kişi vardı sekreteryada: Douglas Bravo, F.L.N. İcra Komitesi Başkanı Fabricio Ojeda ve Genel Sekreteri Americo Martin. Bu son ikisi devrimci hareket buhranının yarattığı sorunları çözmek için şehre gitmenin kurbanı olacaktır. Fabricio Ojeda 21 Haziran 1966'da Caracas'ta Digepol tarafından katledildi. Americo Martin, bir yıl sonra, F.L.N.'nin görüşlerini Havana'da toplanan O.L.A.S. Konferansına bildirmek için giderken bir gemide yakalanarak hapse atıldı.

Ne var ki, şimdilerde, gerillalara karşı uzmanlaşmış bir «avcı» taburunu her an hazır tutan «yeşil bereli» Amerikan birlikleri tarafından düzene sokulmuş Venezuela silahlı kuvvetlerinin bütün çabaları boşunadır artık. Temmuz 1966'da, yeni bir birlik, Luben Petkoff'un kumandasında Falcon kıyısına çıkarak kırlarda bulunan başlangıç gerillasına katıldı. 1967'de başka bir cephenin Miranda Eyaleti içinde belirmediği ve geliştiği görüldü. Daha çok M.I.R.'in militanlarından meydana gelen bu birliğe önce Americo Martin, sonra da hareketin genel sekreteri Moisez Moleiro kumanda edecektir. Bu cepheye katılmak için Venezuela'ya giren üç Kübalı yakalanacak, bunlardan ikisi öldürülecektir (Mayıs 1967). Bu da Leoni'nin Küba saldırısından

bahsetmesine imkan verecektir. Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi şöyle cevap vermiştir buna: «Venezuela devrimini için canını vermek, sadece sosyalist çizgide değil, aynı zamanda Bolivar'ın kurduğu o en güzel gelenek çizgisinde de büyük anlam taşıyan bir iştir.»

Aynı zamanda Leoni hükümetinin baskı ve şiddet tedbirleri Caracas'ta yeniden başlamış ve iki örneğini vermiş bulunuyordu. Leoni hükümetinin Anayasayı rafa kaldırdığı, polisin gizli bir eylemi ile adamakıllı anlaşıldı: 1967 yılı başında birden öğrenildi ki düzinelerle insan esrarlı bir şekilde ortadan kaybolmuştu!

Venezuela Komünist Partisi'nden ayrılma artık fiili bir durum kazanıyor: Douglas Bravo'yu partiden atıyorlar. Parti başkanlığı ile bizzat Fidel Castro arasında şiddetli bir polemik başlıyor. Fidel Castro, F.L.N. gerillalarının devrimci rolünü Venezuela Komünist Partisi'nin «aksamaları» karşısında göklere çıkarıyor.

Parti yöneticileri şimdi 1968 sonunda yapılması gereken seçimlerin hazırlıklarıyla meşgul. Kuşkusuz, durumlar C.O.P.E.I.'den Komünist Partiye kadar uzanan bir «birleşik sol cephe» kurmaya elverişli, bu da Leoni'yi tecrit edilme tehlikesi karşısında bırakıyor. Ama gerçek iktidarı ellerinde bulunduranların onu yitirme konusunda eskisi kadar gevşeklik gösterecekleri pek olası değil. Öte yandan oligarşi subaylarının bir hükümet darbesi yapmaları durumu da var işin içinde. Ne yönden alınır- sa alınsın, 1952 ve 1958'deki benzerleri gibi bir «birleşik cephe» kurulması ümitlerinde pek büyük bir gelişme görülüyor.

Şu çok kısa tutulmuş tarihsel özetten ve kumandan Douglas Bravo'nun yayımladığımız konuşma metninden bazı noktaları aydınlığa çıkarmamız gerekir. Bu noktalar olmadan yalnız Venezuela'nın değil, bütünüyle Latin Amerika'nın içinde bulunduğu devrim sürecini tam olarak kavramaya imkan yoktur.

Birinci nokta, devrimin gelişmesinde çeşitli sosyal sınıflara düşen rolle ilgili. Bütün devrim mücadelelerinde proleteryanın öncü militanlarının yerini belirtmiştik. Onlarsız bir devrim düşünülemezse, bu, onların siyasal bilincin en yüksek evrim noktasını temsil etmelerindedir. Sınıf düzeyi hakkında, yani mücadelenin anti-kapitalist ve anti-emperyalist düzeyi hakkında, mücadelenin toptan karakteri, yani **uluslararası** karakteri hakkında aydınlık bir fikre yalnız onların ulaşmış olmalarındanır. Bununla beraber sadece onların itici gücü ile de bir devrim düşünülemez.

Burada özellikle belirtilmesi gereken şey, proleteryanın devrimci militanlarının yanında üniversite öğrencilerine düşen roldür. Latin Amerika ülkelerinin çoğunda, gerçekten, devrim hamurunu yoğuranlar, küçük ya da orta burjuva çıkışlı üniversite öğrencileri olmaktadır. Çünkü, etkin hayatın, hattâ ekonomik hayatın dışına atılmış köylü kitleleri ile kentlerin henüz «yenilmiş köylü» niteliğini sürdüren enfra-proleterya kitleleri, kendi siyasal bilincini, kendi devrimci liderlerini fıskırtmış değildir.

Öğrenciler, hem emperyalizmin ülkelerine ve kendi kişisel geleceklerine el koyduğunu hissedebilir, hem de bu durumun nedenlerini çözümleyebilir. Hatırlatmak gerekir ki, Latin Amerika'da, İn-

giltere'de ve Fransa'da olduğu gibi, kadrosuna katılmaktan zevk duyulan bir «Devlet memuriyeti» geleneği oluşmamıştır. Latin Amerika'da memur, her çarkı özellikle kendi yerinden yararlanmaya bakan bir iktidarın basit bir aletinden ibarettir. Bir çürüme hüküm sürer, ve yukarı kademedekiler de kendilerini Kuzey Amerika tröstlerine satmaktan başka bir şey düşünmedikleri için normaldir bu çürüme. Buna karşılık, Caracas'taki gibi çok yüksek seviyeli eski üniversitelerde hüküm süren hümanist ve liberalist fikirler, öğrencileri çok farklı ve son derece ütöplastik bir şekilde hazırlamaktadır. Bu yüzden, öğrenci, üniversitenin geçici sınırlarından çıkar çıkmaz, ya da meslek seçimi sorunuyla yüz yüze gelir gelmez, hocalarından öğrendikleriyle günlük hayatın getirdiği gerçekleri ister istemez karşılaştırmak durumunda kalmakta, örselenmektedir. Devlet memurluğu toplumun karikatüründen başka bir şey değildir. Özel işlere gelince, bunlar da kişiye, yabancı şirketlere girmedikçe ancak ikinci derecede görevler sunmaktadır. Sonra, yabancı şirketlerde de gerek daha iyi bir formasyona ihtiyaç duyulduğu, gerekse bir yerliye yeterince güvenilmediği için, kilit mevkileri hep Kuzey Amerikalılarca tutulmuştur. Askerlik mesleği de uygun değildir. Çünkü demin söylemiş olduğumuz gibi, öğrenci, bu meslekte, yabancılara boyun eğmek ve askerlik onuruyla bağdaşmaz çıkarlara hizmet zorunda kalmaktadır. Nerden alırsak alalım, oligarşiye mensup olmayan ve kendini göstermeye, kendini satmaya, birtakım işlere katılmaya karşı çıkan bir öğrenci için, uzun bir süre, kendisine sunulan her şey bayağıdır, küçük bir pasta dilimidir. Emperyalizm, daha parlak şeyler sunmadıkça elin-

deki her şeyi de kaybedeceğini ancak şu son birkaç yıldan beri öğrendi. Enstitülerde staj ve burs imkanları sağlayarak öğrencilerin gözlerini boyamak ve onları yeniden kazanmak yolunu tuttu.

Öğrencinin, yurdunu çerçeveyen gerçek karşısındaki duyarlığında da olumsuz bir yönü olabilir. Bu duyarlık onu Latin Amerika kapalı entellektüel çevrelerinin meydana getirdiği, hemen bütün başkentlerde raslanan o çıkmaza, bir güçsüzlük bütünü içinde kendinden hoşlanma ile mazoşizmin birbirine karıştığı, toplumdaki soyutlanmış bir kültürün gerçek «ghetto»larına götürebilir.

Ama daha geniş bir şekilde yayılmış olumlu bir yanı da var bu duyarlığın. Yabancıların «her şeye kadir» ve «her yerde hazır nazır» gerçeğine tosladığı anda bu duyarlık çok anlamlı, katı ve aydınlık bir bilinçlenmeye yol açabilir. Bu nokta, Latin Amerika devriminin her şeyden önce yurtsever ve milliyetçi niteliğini —ve milliyetçilik kavramının bütün bir kıta halkına ait olduğu zaman şovenizmin karşıtı olarak belirlediğini— açıklaması bakımından ilginçtir. Öğrencilerin bu devrim mayası rolüne, Latin Amerika'da daha çok şu son elli yıldan beri rastlanmaktadır. Fidel Castro, diktatörlüğe karşı ilk savaşlarını eski Havana Üniversitesi'nin küçük, dörtköşe avlusunda yürütmüştür; ve 26 Temmuz Küba hareketinin yöneticilerinin hemen hemen hepsi, Frank Pais gibi, öğrenci örgütlerinden gelmiştir. Fidel Castro'nun tarihsel erdemi, attığı tarihsel adım gelenekleşmiş gibi görünen bu durumun daha ötesine geçmiş olmasındadır. Fidel Castro bu öğrenci hareketinin kendi başına başarıya ulaşamayacağını, kısır kalacağını, ancak bu gücü asıl hareketi yürütecek köylü kitle-

leri arasında bir dinamit fitili gibi kullanabileceğini anlamış bulunuyordu.

Aynı şekilde, bu yüzyılın başlarında radikal-sosyalizme güzel günler göstermiş bulunan eski Avrupa sloganlarına takılıp kalındığı takdirde Latin Amerika devrimini bütün genişliğiyle kavramak mümkün olmayacaktır.

Tabii, ordunun da, kilise gibi, Latin Amerika'da, oligarşinin, daha genel planda da, «hakim durumda» olan her şeyin desteği olduğundan hiç kimse kuşkulanamaz. Ama şu son yıllarda, düşüncesi, görüş açısı, duyarlılığı oligarşininkinden iyice farklı küçük burjuvazinin bu iki alana akmasıyla, söz konusu durumda da bir değişiklik, bir gelişme meydana geldiğini kabul etmek gerekir. «Demokratik» olan ve hakim sınıfta kaygılar uyandırabilen iki hükümetin iki asker tarafından (General Medina ve Amiral Larrazabal) yönetilmiş olması oldukça ilginçtir şüphesiz. Ama, yine de, bunlarda az yada çok bir reformizm niteliği vardır. Genç subayların eylemi katolik çevrelerindeki gibi, devrimci bir eylem olarak belirlediği, yeni iktidarı halk tabakalarının yardımıyla gerçek olarak ele geçirmeyi ve bunun normal sonuçlarını üstlendiği ölçüde ayrı bir anlam kazanıyor. O sonuçlar şunlar: üretim araçlarının halk tarafından kontrolü, gerçek bir tarım reformu ve onu sürekli kılacak çareler.

Biz söyledik, Douglas Bravo da aynı noktaya ısrarla parmak basmaktan geri kalmıyor: öğrencilerle aynı toplum kesiminden gelen genç subay-

lar, öğrenciler kadar, hattâ onlardan da fazla ölçüde, yabancı hakimiyetiyle milliyetçi duygularını incinmiş hissetmektedirler. Douglas Bravo, ordularının siyasal baskının buyruğunda bir polis aracı haline getirildiğini görmeye dayanamadıkları ve aldıkları eğitim kendilerini başkaldırmaya ittiği için gerillaya katılmaya gelmiş genç subaylardan söz ediyor. Harpokulundan çıktıktan ve Panama birliklerinde staj gördükten sonra devrim saflarına katılan Guatemala Asi Kuvvetler Başkumandanı Turcios Lima'nın durumu böyledir. Saint - Domingue'in anayasacı subayları böyledir. Genç subaylar mevcut sistemin meyvalarını paylaşanlarla birlik olmaya hiç yanaşmıyorlar; bu sistemin çoban köpekliği görevini üstlenmeleri için hiç bir sebep yoktur. Birçok antimilitarist kuşaktan beri onların devrime yaptıkları katkıyı görmek için kör olmak gerekir: elverişli bir teknik kullanılarak bir savaşın yürütülmesi söz konusu olduğuna; ve bu tekniğin sadece militanca bir iyiniyet, halkın gerçek davasına inanç değil, deney ve pratik demek olduğuna; harpokulları ise silah ve düşmanın taktiği konusundaki bilgileriyle öteden beri baha biçilmez bir deney ve pratik getirdiğine göre, bu böyledir.

Douglas Bravo, peder Camilo Torres'i, Ocak 1966'da gerillada öldürülen bu Kolombiyalı papazı anımsarken; gerilla cephesine başka Camilo Torres'lerin gelmesini isterken, etkisi bütün kıtada Castro'nunki ile karşılaştırılabilir tek devrimci lider, başka bir derin Latin Amerika gerçeğine dayanmaktadır. Gerçi kilise hiyerarşisininin yüksek kademesinde bazı kilise mensupları büyük ölçüde oligarşiye katılıyor, ama geriye inançlarının

gereği kılavuz olmaları istenen halkın hayat koşullarını karşılaştırmadan edemeyen bir papaz grubu da kalmıyor değil. Şöyle demişti Fidel Castro: «İsa yeryüzüne inse, o da bizim safımıza katılırdı.» Gerçekten katolikler bugün kesin olarak devrim öncülerine katılmaktadırlar. Bu adamların reformizmle, «işbirlikçilik»le, C.O.P.E.I.'yi yöneten hristiyan demokratlarla hiç bir ilgileri yoktur. Ve bu kesimde olup bitenler, burjuvaların ve Avrupa solcularının kulaklarını düşüren ünlü «diyalog»un tam tersi, karşıtıdır. Artık kutsal yazıların ve gökssel öğütlerin karşılaştırılması değil, pratik olarak, şiddetle (çünkü acele), İncil'in sunduğu ahlakla devrimin aynı nitelikte bazı gereklerinin yerine getirilmesi söz konusu olmaktadır. İncil de devrim de için temelinde aynı şeyi, insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesini istiyor. Ve Latin Amerika kitleleri, halkın başları üstünden geçen kısır «diyalog»un tersi olan bu somut, bu bileşik eylemi, yoksunlukluklarının yalnlıkları içinde kendilerine ait kılmaya hazırdır. Bu bakımdan kıtanın en büyük devrimcisi olduğu kadar, en büyük teorisyeni de olan Ernesto Che Guevara'nın son sözlerinin, öldürüldüğü Higuera —«İncirli»— köyü sakinlerine, bir İncil sembolünü, kısır incir ağacı sembolünü hatırlatması hiç de raslantı değildir.

●

Yine tekrarlayalım: başka yerlerde olduğu gibi Venezuela'da da, köylü kitleleri, içinde buldukları durum dolayısıyla, kendi imkanlarıyla bir devrim hareketi meydana getirecek yetenekte de-

ğildir. **Federacione Campesina**'nın tesbit edilmiş amaçları uzun bir süre reformist partinin etkisinde kalmıştır. Brezilya'daki köylü birliklerinin, Peru'da Hugo Blanco'nun «savunma» hareketinin, hattâ Kolombiya'daki bağımsız cumhuriyetlerin uğradığı başarısızlık göstermiştir ki, köylü hareketleri iktidarı elde etme amacına doğru tek başına yürüyemiyor, ama bunu yapmayınca da, başına ergeç gelecek şiddet tedbirlerine ve ezilmeye mahkum ediyor kendini.

Venezuela deneyi de, coğrafi ve maddi koşullardan ötürü iyice nazik bir durumda olup giriştikleri her isyan hareketi yenilgiyle biten şehirli kitlelerin, uzun vadede, sunabildikleri desteğin zayıf ve geçici olduğunu gösteriyor. Caracas'ta da, Cezayir'de de böyledir bu. Bu deney, Regis Debray'nin **Devrimde Devrim mi?** adlı eserindeki birçok bölümlerin kilittası olmuştur. Debray tamamıyla şehirli bir devrimin güçsüzlüğünü anlatmaktadır bu kitapta.

Douglas Bravo'nun, Venezuela deneyinin ışığı altında önerdiği «bileşik isyan», bir yandan şehirli kitlelerin, öte yandan köylü kitlelerin o çifte güçsüzlüğünü, çifte soyutluğunu da, proleteryanın ve küçük burjuvazinin ileri unsurlarının (sendika militanları, öğrenciler) **devrim mayası** rolü gibi hesaba katmaktadır. Gerilla şehirden geliyorsa, kırdan ve köylüler arasında ancak onların koruyuculuğuyla onların verdiği besinler ve sağladıkları güçlerle yaşayabilir. Ama yaşıyor olsa da, daima diri kalan bir damarıyla şehre bağlı olduğu için hayatta kalabilmektedir. Maddi gereçleri, silahları, ilaçları şehirden sağlıyordur, şehirden siyasal destek görüyordur. Eyleminin ulusal ve uluslararası yankılarını

şehir ulaştırıyordur ona. O destek, o yankılar olmasa etkinliğinin yarısını yitirirdi oysa. Yalnız kendi varlığıyla açıklanabilecek umut nedenlerini, kendi sayesinde bir gün iktidarın gerçek anlamda alınacağı amacında birleşip sağlam gerilla örgütlerinde mücadele etmenin yeni motiflerini taşır şehirlere. Aslında uzakta da olsa, ortalarda görünmese de, bütün halk hayatı üstünde kendi ağırlığını iyice duyurmaktadır. Onun varlığıyla iyice damgalanmış, hattâ belirlenmemiş hiç bir siyasal eylem yoktur.

Gerilla, köylü kitleleri içinde, yalnız mücadele halindeyken ve yalnız baskılara karşı zafer kazanılabileceği kanıtları yerleştirildiği zaman mümkün olabilen o derin siyasal formasyon çalışmasını da uygulayabilir. Dünyanın her yerinde böyledir. Köylüler, öyle sözler ve havadan sudan şeyler karşısında değil, eylemler karşısında işe sarılmaktadır. Bunların bir gecede bir müfreze tarafından silip süpürülecek eylemler değil, sağlam, zamana dayanıklı eylemler olması gerekir. Okuma yazma öğretmek, tıbbi özenler, siyasal eğitim, gerçek bir tarım reformu vaadi gibi.

●

Nihayet şunu da ekleyelim: Venezuela devrimcileri, kendilerine bir «babaocağı» kadar yakın olan «Küba modeli»ni aktarma etmeyi hiç düşünmemişlerdir. Bellibaşlı iki nedeni vardır bunun. Bir kere, görüldüğü, ya da kumandan Douglas Bravo'nun gösterdiği gibi, büyük güçlükler içinde, çözümler günün gerektirdiği şekillere göre yapılmakta, genellikle bir «teori» seçmek ya da hazırlamak işlemine vakit bulunamamakta, karşılaşılan durumların

getirdiği yöntemlerden yararlanılmaktadır. Sözgelimi, şehir gerillasını yöneten gizli bir organ kurma kararı böyle verilmiştir. Şiddet tedbirlerine karşı koyma zorunluluğu, militanları ve parti yönetim kurulunu bu organı kurmaya itmiş, III. Kongre ise buna «icazet» vermiştir. Şehir gerillasından kır gerillasına geçiş için de aynı şey olmuştur. **Digepol** tarafından fişlenmiş, gizli ya da gizli olmayan bütün militanların şehirde acımasız bir şekilde gafil avlandığı bir sırada, bu yolu seçmemek, sorunun intiharla, devrim hareketinin yok olmasıyla çözülmesi demek olacaktı.

1959'da ve 162-63 yılları arasında meydana gelen bu olaylar bir «babaocağı» teorisinin, Küba teorisinin «mekanik bir şekilde aktarılması» olarak düşünülebilir. Oysa aynı dönemde tam anlamıyla zafer kazanmış Küba devrimi, 1962 «sektarizm buhranı» ile mücadele etmeyi ve haydutluğa karşı iç mücadele evresini açmayı bekleyerek yalnız kendi zaferinden birtakım dersler çıkarmaya başlamıştı. Venezuela'daki gerilla deneyi Küba devrimcilerinin son yıllarda özetlemeye giriştikleri bilgiler için önemli bir kaynak olmuştur. Fidel Castro'nun öğütleri üzerine Regis Debray «**Devrimde Devrim mi?**»-yi kaleme aldığı zaman, tartışmada ayarlama unsuru olarak, çözümleri gibi başarısızlıkları ve hatalarıyla da orijinal bir nitelik gösteren Venezuela deneyini seçmiştir. Venezuela deneyi, Küba devriminin kıtaya özgü karakterini anlamaya imkan veriyor.

Bu düşüncelerin amacı, özellikle Venezuela devriminin «Küba modeli» taşıdığı iddiasının sağlamlığını göstermektir. Böyle bir iddiada, bütün büyük devrimler gibi, hatalarıyla, keşifleriyle, bozgun-

larıyla, zaferleriyle, kurbanlarıyla ve kahramanlarıyla daha şimdiden on yıllık bir süreye yayılan bir mücadeleyi küçültmeye yeltenen kabul edilmez bir horgörme tavrı var.

«Bir modelin mekanik olarak aktarılması» fikrine herkesi inandırmaya çalışanların amacı açıktır; ve bunlar Che Guevara'nın ölümü sırasında ikiyüzlü duygulanmalarıyla maskelerini atmışlardır.* Gerçekten, burada, tek bir «model»in hep aynı sonuçları doğuracağıının belirlenmesi söz konusu. Latin Amerika gerillaları hep Küba modelini alıyorsa, modelin uygulanmazlığını göstermek için gerillaların varlığının bile iflasa mahkum gibi göründüğünü söylemek yeter («Tarih tekerrür etmiyor», «emperyalizm bugün tetiktedir» ve başka aksiyonlar). Bolivya'lı genç devrim militanlarının çağrısına uyan kumandan Che Guevara'nın, ölmeden önce de efsaneleşmiş cesaretinin ve yiğitliğinin kurbanı olarak, pusuya düşürülüp öldürülmesini düşünelim; onun kaderi ne kadar güzel anlatıyor bunu; model iflas etmiştir! Bununla birlikte Venezuela'da gerillacılar altı yıldır dağları tutuyorlar; ve «uzun savaş»ın ilk zaferini kazanmış, şiddet ve tecrit tedbirlerinden daha güçlü çıkmış durumdalar.

Kısacası, Venezuela devrim hareketinin günümüzdeki gelişimi ve yapısı, dışardan «ithal» edilen şeyleri taklit eder durumda değildir. Küba devriminin kendi yönünden **proleter enternasyonalizmi**'ni uygulaması gerçeği de, çok mantıklı ve normal olan bu gerçek de, söz konusu temel durumu hiç değiştirmemektedir. Tersine, sosyal ve ekono-

* Bu konuda Jacques Arnaud'nun L'Humanité gazetesinde Kasım 1967'de yayımladığı "Che neden ölümü aramak için Bolivya'ya gitti?" başlıklı yazısı çok ilginçtir.

mik gerçekler hesaba katılmaksızın Avrupa'dan ithal edilmiş sosyal - demokratların meşruiyetçi strateji kavramlarıyla çatışmaktadır. Kendine özgü yolu izlerken kıta verilerinin sunduğu birtakım sorunlara raslanmışsa, çok doğaldır bu; Latin Amerika devrimciliğinin geçmişteki bütün zengin deneylerinden, özellikle Küba devriminin temsil ettiği büyük ve yeni aşamadan yararlanılmışsa, bunu tanımamak, özellikle kendinde bunu tanıma hakkını, hattâ ödevini görmemek saçma olurdu. Öte yandan, o da, taşıdığı pratik verilerle, bunca sözü edilen ve bunca ihtiyaç duyulan bu teorinin bizzat devrim militanlarınca oluşturulmasına imkan veren bir örnek teşkil ederek söz konusu deneyin zenginleşmesine katkıda bulunmuştur.

LOUIS CONSTANT
Ocak 1968

2

Douglas Bravo İle Konuşma

Haziran, 1967

• İlk genel birkaç soru sormak isterim size. Aileniz hangi toplum kökünden geliyor? F.L.N. — F.A.L.N. içinde üstlendiğiniz sorumluluklar nelerdir? Öbür yöneticilerin adlarını söyleyebilir misiniz? Hangi toplum sınıfından geliyor onlar?

Douglas Bravo: — Bir iki gün önce, şehirdeki komandolarımız, Kuzey Amerikalı bir gazetecinin dağlarımıza kadar gelip burda F.L.N. — F.A.L.N. hareketinin yöneticileri ve savaşçılarıyla görüşmek istediğini bildirmişlerdi. Kumandanlığımız, Kuzey Amerikalı bir gazetecinin Venezuela devriminin sorunlarıyla ilgilendiğini ve bu sorunlar hakkında bilgi edinmek istediğini öğrenince çok duygulanmıştır.

Benim F.L.N. — F.A.L.N. hareketinin içinde bugün üstlendiğim sorumluluk mevki başkuman-

danlıktır. Ailemin nerden geldiğini mi öğrenmek istiyorsunuz? Bizim burda, Venezuela'da, küçük burjuvazi diye adlandırabileceğimiz bir toplum tabakasından. Nicelik yönünden oldukça önemli bir tabakadır bu. Ben, kendim, köylü küçük burjuvazisi içinde yetiştim.

Hareketimizin içindeki öbür yöneticiler şunlardır: Elias Manuitt Camero (F.L.N. başkanı. Eski subay), Luben Petkoff (aynı örgütün ikinci başkanı. O da subay), Lunar Marquez (kurmay başkanı, mühendis, jeolog), Francisco Prada (Merkez Üniversitesi sosyoloji bölümünü bitirmiş. F.A.L.N. kumandanlığı politik sekreteri), Freddy Jargues (Doktor. F.L.N. — F.A.L.N. gençlik teşkilatı genel sekreteri), Acosto Bello (O da bizim teşkilatımıza katılmadan önce subaydı), Nancy Suzarini (profesör), Baltazar Ojeda (üniversite öğrencisi), Nicolas Urtao (eskiden subaydı), Nerry Carillo (spiker), José Gonzales (köylü yönetici), Meinhart Lares (tarım mühendisi), Edgar Rodriguez (Üniversite öğrencisi. Gençlik temsilcisi).

Başka kesimlerde başka yöneticiler de var: sözgelimi sendika cephesinde, öğrenci cephesinde. Ancak sizin de takdir edeceğiniz bazı nedenlerden ötürü adlarını veremeyiz; gerçekte, yasa sınırları içinde çalışıyorlar.

● Şu günlerde Amerika Birleşik Devletleri basınında birçok röportajlar yayımlandı; bunlara bakarsanız, Venezuela'da, önemli sayılabilecek her türlü gerilla gücü tasfiye edilmiş. Aynı şekilde Venezuela gazeteleri de, durmaksızın, Venezuela gerillalarının yok edildiğini, geriye bir avuç adamdan başka bir şey kalmadığını bildiriyor. Bana kalırsa, bu röportajları yapan yazarlar aldıkları haberlerin yalan olduğunu kavrayacak durumdaydılar.

Şunları öğrenmek istiyorum sizden :

- 1) Bu tip haberleri sürekli olarak niçin yayıyorlar dersiniz?
- 2) Hükümet tarafından çıkarılan bu haberler halk kitleleri üstünde ne gibi etkiler uyandırıyor?
- 3) Böyle bir propaganda adamlarınızın morali üstünde bir etki uyandırıyor mu?

— Ordunun ve Emperyalizmin yüksek kademede temsilcileri tarafından silahlı hareketimizin böyle inkar edilmesi hiç şaşırtmamıştır bizi.

Bu davranış, oligarşi hükümetlerinin, baskılara alışmış sömürge hükümetlerinin ilk davranışı değil ki. Geçen yüzyılda, Latin Amerika halkları bağımsızlıklarını elde etmek için İspanya Kırallığına karşı mücadele ederlerken, İspanyollar da, sık sık en ufak bir kurtuluş hareketinin bulunmadığını söylüyorlardı. Kurtuluş hareketinin bazı yöneticilerinden bahsetmek zorunda kaldıkları zaman da «haydut» diye söz ediyorlardı onlardan. Özellikle Simon Bolivar'ı ve arkadaşlarını hep bu adla anıyorlardı.

Ama, yıllar yılı inkar ettikleri Latin Amerika'nın kurtuluş hareketini önleyebildiler mi? Hayır. Sonunda kurtarıcı birlikler, yurtsever birlikler İspanyol ordularını denize döktüler ve özgürlük savaşını kazandılar. Şimdi de aynı şey olacak.

Hem sonra, gerillaların varlığı sadece Venezuela,da değil, Kolombiya'da, Bolivya'da, Guatemala'da da inkar ediliyor. Başka her yerde ortaya çıkacak bütün gerillalar da inkar edilecektir. Ama sonuçta mutlaka Kurtuluş Hareketi'nin yurtsever birlikleri, oligarşinin ve yurdumuza girmiş yabancı istilacıların ordularını bozguna uğratacaktır.

Resmi çevrelerde böylesi haberlerin niçin yayıldığını soruyorsunuz. Bir sürü nedeni var bunun.

Bir kere, hükümeti destekleyenler arasında bir panik havası yerleşmemesine çalışılıyor. İkinci olarak, halkı aldatarak bizim safımıza katılmasını önlemek amacıyla hareket ediliyor böylece. Nihayet, bu haberler askeri plan konusunda bizim yanılmamıza da yol açabilir diye düşünülüyor. Savunma Bakanlığı, artık gerillaların mevcut olmadığını açıkladığı zaman, bizim durumumuzu öğrenme çıkarıyla da hareket ediyor: sanıyor ki biz mevcut olduğumuzu göstermek için bazı yanlış gösterilere girişeceğiz, böylece tesbit edecekler bizi.

Bu çeşit açıklamaların halkta hiç bir etki uyardığı yok. İster savunma bakanı söylesin, ister başkan Leoni söylesin, hükümet tarafından yapılmış hiçbir açıklamaya inanmıyor halk. Gerçekten, bir tarım reformuna gidileceği, köylülere toprak dağıtılacağı hükümetçe birçok kereler açıklanmıştır. Aradan yıllar geçtiği halde toprak reformu konusunda en ufak teşebbüste bulunulmamıştır. Sözgelimi, hükümet sözcüsü, bir ay boyunca, en gerekli ihtiyaç maddelerinin (patates, süt, şeker) fiyatlarında uzun bir süre artık bir artış olmayacağını ilan edip durduğu halde, aynı ay içinde bu maddelerin fiyatlarında fırlama görülmüştür. Bunun için, halk kitleleri, bu adamların ağızlarından çıkan hiçbir şeye kulak asmamaktadır.

Silahlı mücadele konusunda hükümetçe yapılan açıklamaları da halk hiç umursamıyor. Ne kadar yoksun, politik sorunlara ne kadar uzak olsalar da, halk kitleleri, önlerine konulan yalanın kavrayamayacakları kadar büyük olduğunu farkediyorlar. Bir örnek vereyim: hükümet, José Antonio Paz'in yönettiği gerilla cephesinde on kişiden başka kimse kalmadığını, tam bir bozgun söz konusu ol-

duğunu söylüyor. Sonra, o yıl içinde, bu kez Savunma Bakanlığınca, aynı cepheden 50 kadar kişinin tutsak edildiği bildiriliyor.

Bize gelince, bizim moralimiz hiçbir şekilde etkilenmemiştir.

Geçenlerde, Senato'da, bizimle hiçbir ilgisi bulunmayan, hattâ bize karşı savaşmakta olan ideoloji kamplarına mensup bazı politik yöneticiler, niçin böyle durmaksızın yalan bildirilerde bulunduğu nu Savunma Bakanlığı'ndan ısrarla sormuşlardır.

Bir politik lider de, ileri ülkelerde (Avrupa'da ya da başka yerde) az çok ciddi bir hükümetin, General Ramon Gomez gibi laübali davranan, böyle asılsız bildiriler yayımlayan bir üyesinin derhal işine son vereceğini söyleyerek sözünü bağlamıştı.

Öte yandan, Savunma ve İçişleri Bakanlıklarının son bildirilerinde bir taktik değişmesi de seziliyor. Artık gerillaların yok edildikleri ileri sürülmüyor; varlıkları artık kabul ediliyor onların; ama «tecrit» edildikleri ilan ediliyor.

● Savunma bakanı bu «tecrit» sözüyle neyi kastettiğini açıklamış mıdır?

— Hayır. Sadece bazı konuşmalarında savaşta bazı askerlerin öldüğünü söylemekle yetinmiştir. Sözelimi Lara Devleti sınırları içinde askeri birliklerimizden birine kumanda eden yüzbaşı Antonio'nin yönettiği bir çatışma oldu geçenlerde. Bu arada düzenli ordu mensubu 32 asker öldü, birçok asker de yaralandı. Ertesi gün Savunma Bakanlığı bir bildiri yayımladı, sadece iki ölü, iki yaralı olduğunu bildirdi.

● Venezuela hükümeti, bütün dünyaya Küba gerilla birliklerinin Venezuela kıyılarına yeni bir çıkarma yaptığını bil-

dirdi. Bu «istila» hareketi konusunda ne düşündüğünüzü söyler misiniz? Önce, böyle bir şey oldu mu gerçekten? Yoksa, tersine, Venezuela hükümetinin sizin kurtuluş hareketinize yeni bir baskı tedbiri arayışı mı söz konusu? Küba'lılar gerçekten topraklarınıza çıkmışlarsa, bu, sizin onları kendi saflarınıza kabul ettiğiniz, Milli Kurtuluş Kuvvetleri içinde düşündüğünüz anlamını da taşır mı?

— Bana yönelttiğiniz bu soru çok önemli. Çünkü sadece Venezuela'nın değil, genel olarak bütün Latin Amerika'nın, hattâ Amerika Birleşik Devletleri'nin de kurtulması için girişilmiş mücadele konusundaki düşüncelerimizi söyleme fırsatını veriyor bize.

Venezuela'ya Kübalılar'ın çıkıp çıkmadığını mı öğrenmek istiyorsunuz? Hiç kuşkusuz, biz, Miranda Eyaletinin sınırları içinde olup bitenler hakkında bilgi sahibi değiliz. Ama, D.I.H.'nın genel sekreteri Kumandan Americo Martin'in yönettiği gerilla cephesinin bulunduğu yerlerden söz edebilirim size. 24 Haziran 1966 günü, kumandan Luben Petkoff, bir yurttaş grubunun başında, Falcon Eyaleti sınırından ülkeye girmiş ve istila etmiştir. Mümkündür ki, bir başka yurttaş grubu da bizimle ve devrimci hareketle birleşmek, yardımlaşmak için, kendi topraklarına komşu olan taraftan Miranda Eyaletinin topraklarına girmiş olsun.

Venezuela ve Birleşik Devletler hükümetlerini asıl kaygılandıran şey, kumandan Petroff'un ve Venezuela'lı yurttaşların yaptıkları bu akının başka ülkelere ait güçlerin yardımıyla mı olduğudur (tabii ilk akla gelen de kardeş Küba cumhuriyeti oluyor). Aynı şekilde, Miranda Eyaletinin sınırlarına Venezuelalı yurttaşların geçmesi olayında Küba ya da başka bir devlet yurttaşlarınca yardım edilmiş olmasından da kaygılanılıyor.

Biz istiyoruz ki Venezuela'nın kurtuluşu bütün Latin Amerika'nın kurtuluş hareketi içinde olsun; daha şimdiden kendi içinde birleşmiş olan ve tek bir yönde hareket eden emperyalizme karşı mücadele edebilmek için Kolombiya'nın, Guatemala'nın, Bolivya'nın, Venezuela'nın ve öbür Latin Amerika ülkelerinin kurtuluş hareketleri tek bir kurtuluş hareketinde birleşsin, tek bir yol izlesin.

Geçmişteki deneyler bu konuda bize çok güzel bir ders vermektedir. Bu deneyler bize şunu öğretti: Kuzey Amerika kadar güçlü ve kudretli bir düşmanla savaşabilmek için, hemen hemen aynı dili konuşan, ortak sorunlar içinde bulunan, insanları aynı hayat koşulları içinde yaşayan Latin Amerika Cumhuriyetleri birleşmelidirler. Tıpkı, vaktiyle, 1810'da ve 1830'da İspanyol kolonlarına karşı yaptıkları gibi.

Biz bugün kurtuluş mücadelemizin kesin ve önemli bir devresinde bulunduğumuz kanısındayız: kıtanın birliğini kurma evresinde. Yani Venezuela yurttaşları rahatça Bolivya'ya gidebilecek, Kolombiya yurttaşları Bolivya'ya, Küba yurttaşları Latin Amerika'nın herhangi bir bölgesine geçebilecektir.

Eskiden, İspanya'ya karşı bağımsızlık savaşı verildiği günlerde de, İspanyollar ve onların siyasal müttefikleri olan Latin Amerika oligarşileri, sözgeli mi Kolombiya'lı bir yurttaşın Venezuela'ya gelmesini istemezlerdi. Ama mücadelenin daha ilk anlarında gerçekleşmiştir bu. Kurtuluş hareketlerini yöneten şeflerin en büyüğü olan Simon Bolivar, İspanyol sömürgeciliğinden kurtulmaları için Latin Amerika ülkelerinin aralarında birleşmeleri gereğine inanmış bulunuyordu. İşte bu gerçeğin yardımınıdır ki, 1813'te Kolombiya'dan gelerek Kolombiyalı savaşçılarla Venezuela'yı istila etti, yurdumuza egemenliği

ni kazandırdı. 1819'da, aynı Simon Bolivar, bu kez, Venezuela'lı savaşıçılarla Kolombiya topraklarına girdi ve bu ülkeyi özgürlüğe kavuşturdu. Sonra da, Venezuela'lılar ve Kolombiya'lılar, birleşerek güne-ye doğru vurdular, Bolivya'ya geçtiler.

Bunun için Venezuela yurttaşları oligarşiye ve emperyalizme karşı savaşmak için giriştikleri birçok uğraş içinde Kübalılar'dan da yardım alırlarsa, hiç de tuhaf gelmez bu bize. Böyle bir şeye kızmamız şöyle dursun, Kübalıların ya da başka ülkeler yurttaşlarının gelip bizim kurtuluş mücadelemize katılmalarını görmekten dolayı büyük bir sevinç de duyarız.

Ne diyordum demin size: Latin Amerika halkları aynı sorunla karşı karşıyadır, aynı hastalıkları çekmektedir; hepsinde aynı açlığa raslarsınız, aynı cehalete, aynı raşitizme. Üstelik düşmanları da aynıdır: Amerikan emperyalizmi ve mahalli oligarşiler. Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı'nın, bize darbeler indirmek, hakim olmak, zenginliklerimizi çalmak ve milli kurtuluş hareketlerimizi baltalamak konularında izlediği stratejide bir bütünlük, bir birlik vardır. Ülkelerimizin her birinde kendisine hizmet eden silahlı hainlerle birleşmektedir. Şu halde, bizim de, düşmanlarımızın, yani Kuzey Amerika emperyalizmi ve mahalli oligarşilerin, bir bütün meydana getirdiklerini, aynı ordulara dayandıklarını, kısaca tek düşman halinde birleştiklerini söylemek hakkımız doğmaz mı? Ve bu zenginler ordusuna, bu güçlüler ordusuna karşı koymak için, yoksulların, gösterişsizlerin de kendi aralarında birleşerek tek bir ordu meydana getirmeleri gerekmez mi? Güçlüler ordusunun öncüsü Birleşik Devletler ordusudur; gösterişsizler, yoksullar, yurttaşlar ordusunun öncü-

sü de Küba ordusu. Klasik askerler, teorikler, çoğunca, öncülerin kendi görevlerini tam yerine getirebilmek için ardıcılıklarla uyum sağlamaları gerektiğini ileri sürerler. Demem şu ki: Küba'nın öncü ordusu, Latin Amerika'nın kurtuluşu için çalışan öbür halk ordularıyla omuz omuza yürümelidir.

- Sözlerinizi yanlış yorumlamıyorsam, kıtanın bu yeni kuruluş ordusunun öncüsü olduğu için Küba ordusunun kıtanın devrimci hareketi içinde yönetici bir görev üstlenmesinden bahsediyorsunuz.

— Demin de dediğim gibi yoksulların ve gösterişsizlerin Amerika kıtasında tek bir orduları vardır! Küba bu ordunun sadece herhangi bir parçası değil, aynı zamanda en ilerlemiş parçasıdır; öncüsüdür onun. Bir ordunun yönetimi sadece öncülerle yapılmaz, onu meydana getiren bütün kuvvetlerin temsilcilerinden teşekkür etmiş bir kumandanlık söz konusudur.

- Venezuela devrimiyle ilgili buyruklar ve kararlar Küba Cumhuriyeti'nden mi geliyor?

— Küba hükümeti ve ordusu hareketin öncüsüdür. Çünkü iktidarda bulunmaktadır. Bu nokta çok önemli. İşçilerin ve köylülerin iktidarı ellerinde tuttuğu tek Latin Amerika ülkesi Küba'dır. Yani onlar, bizim girişmekte olduğumuz mücadele konusunda en iyi araçlara sahipler. Ama bu demek değil ki bütün öbür Latin Amerika ülkeleri ve özellikle Venezuela için gerekli bütün bilgiler Küba'dan geliyor. Belki şu demek: Mücadelenin bu döneminde öbür ülkelere göre Küba'ya daha büyük fedakarlıklar düşüyor; çünkü en iyi ordu onunkidir; kurtuluş hareketi içinde öbür ülkelerinkinden çok daha büyük imkanlara sahiptir o.

Diyelim ki herhangi bir Latin Amerika ülkesinde, Kolombiya'da, Bolivya'da, Venezuela'da, kurtuluş hareketi başarısızlığa uğradı; o zaman, Küba halkı için de bir başarısızlık olacaktır bu. Tersine, bu ülkelerde kurtarıcı güçlerin zaferle sonuçlanan bir savaş verdiklerini düşünelim, bu savaş, Küba için de sevinçle sonuçlanan bir savaş, Küba hükümetinin ve halkının da kazandığı bir savaş olacaktır. Daha ileri giderek düşünelim: Küba bir bozguna uğrarsa, bu bozgun bizim bütün kurtuluş hareketimizi de etkileyecektir. Aynı şekilde, Küba, Domuzlar Körfezi'nde istilacıları geri püskürttüğü zaman Küba halkının kazandığı bu zaferden bütün Latin Amerika yurttaşları da yararlanmıştı.

Daha da ileri giderek diyebiliriz ki, kıta birliği sadece Rio Bravo'dan Patagonya'ya kadar uzanan topraklarda oturan yurttaşlar için değil, aynı zamanda Latin Amerika halkıyla Kuzey Amerika emperyalizmine karşı mücadele eden Kuzey Amerika halkı arasında da kurulmalıdır.

Aynı düşünce zinciri içinde şunu da söyleyeyim: Birleşik - Devletler'de işçiler, sömürülenler, acı çeken insanlar, Siyahlar, kendi haklarını elde etmek için büyük bir savaşa girselerdi, bu savaş Latin Amerika için de olumlu olurdu.

Amerikan halkının, Amerikan emperyalizmine karşı yapılan mücadelede önemli rol oynayacak olumlu ve büyük bir yedek güç meydana getirdiği kanısındayız. Basın kupürlerinden öğrendiğimize göre bir sürü genç Vietnam'da savaşmayı reddettiği için hapsilere atılmış; birçok genç de Vietnam'a gitmemek için Amerikan toprağını terkedip gidiyor-muş. İnaniyoruz ki, bunu korkaklıklarından, miskinliklerinden değil, yiğitliklerinden, cesaretlerinden ya-

piyorlar: Emperyalizmin saflarında vuruşmak istemiyorlar.

Leoni hükümeti, üç Kübalı'nın Miranda Eyaletinin sınırlarına yapılan akın sırasında Venezuela yurttaşlarına katıldığını ileri sürerek protestolar yayımlıyorsa, bunun tek nedeni Kuzey Amerikalılara Küba'ya uyguladıkları ablukayı daha da sıkıştırma imkanı verme isteğidir. Hükümet böylece bir kez daha kendi sınıf çıkarlarını izleme, oligarşileri savunma olanağı bulmuş oluyor.

Türlü uluslara mensup savaşılar daima mücadelemize katılmışlardır, hâlâ da katılmaktadırlar. İşte bunun birkaç örneği: Quirife (Venezuela'nın yayla gerillasının yöneticisi. Kolombiya'da doğmuş, daha önce kendi ülkesinde de savaşmıştır); German Lorenzo (Falcon Devleti topraklarında öldürüldü. Kendisi daha önce Kolombiya'da üç yıl gerillacı olarak savaşmıştı); Raul Rubio (O da Falcon'da öldü. Küba'da doğmuştu); Rafael Manendez (İspanyol. «J. R. Chirinos» gerilla cephesinde öldü); Garcia Aucejo (İspanyol bilim adamı. Teknik sabotaj ekiplerimizi yönetirdi. Digepol'e karşı savaşta öldü); Guillermo Lapp (Arjantinli. Falcon'da toprağa verdik onu da).

Demek ki yabancı ülkeler yurttaşlarının mücadelemize katılması bizi şaşırtmıyor hiç. Şikayetimiz de yok. Tersine, gurur duyuyoruz bundan.

Ve günün birinde Venezuela'mızın kıyılarına (gemiciler değil; onlara güzel bir karşılama töreni hazırlarız ayrıca) milli kurtuluş hareketimize katılmak üzere Kuzey Amerika yurttaşları da gelse şaşırmış olmayacağız.

- F.A.L.N.'nin içinde uluslararası müfrezeler kurma fikrini kabul edecek misiniz? Nasıl yapacaksınız bunu?

— M.A.K.C. birliklerinin meydana getirdiği uluslararası bir müfrezeden bahsedemeyiz; daha basite indirgeyerek şöyle diyelim: F.A.L.N. de, Venezuela'nın milli kurtuluş hareketi de, Kuzey Amerika emperyalizmiyle ve oligarşilerle vuruşacak Amerika Kıtası ordusuna bütünüyle katılacaktır.

Demek istiyorum ki, Venezuela'lı, Şili'li, Kolombiya'lı, Guatemala'lı, Küba'lı, Brezilya'lı ve başka ülkelerden olan yurttaşlar tek bir kumandanlık altında toplanacaklar, sağlam tek bir vücut meydana getirecekler, Bolivar'ın zamanında olduğu gibi en uygun yerde savaşa girişeceklerdir.

● Amerika mücadelesinin kıta karakterinden söz ettiniz. Kumandan Ernesto Che Guevara da, öbür kumandanlar gibi, bu anlamda, bir üç kıta hareketinden bahsettiydi geçenlerde. Ne düşünüyorsunuz bu konuda? Siz de aynı fikirde misiniz?

— Latin Amerika, Afrika, Asya halklarının mücadelesi konusunda Kumandan Ernesto Che Guevara tarafından açıklanmış bu fikri tamamıyla benimsiyoruz. Latin Amerika'nın kurtuluş hareketi genellikle emperyalizme, özellikle de Kuzey Amerika emperyalizmine karşı savaşan bütün dünya uluslarının kurtuluş hareketlerine katılır. Bugün Venezuela, Kolombiya, Guatemala, Bolivya, Küba Amerika'da güçlerini nasıl birleştirmeye çalışıyorsa, aynı şekilde bütün Latin Amerika ülkeleri aynı sorunlarla çevrili olan Asya ve Afrika ülkeleriyle güç birliği yapmalıdır.

Başka ülkelerdeki savaşçılar tarafından daha önce açıklanmış bulunan bu görüş, Simon Bolivar tarafından uygulamaya konmuş ve başka düşünürler tarafından da geliştirilmiştir. Gelecekte, Venezuela yurttaşları Küba'ya, Kolombiya yurttaş-

ları Venezuela'ya geçebilecekler, Latin Amerikalı yurttaşlar Asya'ya, Afrika'ya gidebileceklerdir, ya da tersi olacaktır.

● Kurtuluş hareketlerinin düşmanı Yankee emperyalizmidir, dediniz. Bu terimin sizin için tam anlamı nedir? Amerikan halkı sizin düşmanınız mı? Sonra, izin verirseniz özel bir soru da yönelteceğim: Amerikan halkı hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Amerikan emperyalizminin dünya halkları için anlamı her şeyden önce şudur: ülkedeki zenginliklerin talan edilmesi, sefalet, açlık, sömürülme, geri kalmışlık, müdahale. Latin Amerika halkları için ise Amerikan emperyalizmi somut olarak şunu ifade ediyor: Bolivya kalayının, Venezuela petrolünün, Şili bakırının yağmalanması; bütün zenginliklerin sistemli ve sürekli bir şekilde yağmalanması. Başka ülkeler için de tam anlamıyla aynı şey söz konusudur.

Vietnam'da Yankee emperyalizmi kavramı, bombalarla, cinayetlerle, okullara, köylere ve kırlara yapılan saldırılarla anlanıyor. Vietnam'ın 25 milyon nüfusu barındıran bir parçasına, Güney Vietnam'a, doğrudan doğruya yapılmış bir müdahalede anlanıyor. Bugün Güney Vietnam'da yaklaşık olarak bir buçuk milyon Amerikalı var; yine de özgürlüğü için savaşmaya kararlı bir halkın bu kararını, gözüpekliğini, cesaretini sarsmayı başaramıyor. Bu ülkede, emperyalizm, sadece zenginliklerin talanını değil; kan ve sefalettir aynı zamanda.

Dünya halkları için, Kuzey Amerika halkının emperyalizmle bir ilgisi yoktur. Aralarında bütün dünya halklarının görebileceği bir ayrım var. Kuzey Amerika emperyalizmi içinde, faşist güçleri, Dışişleri Bakanlığını, Pentagon'un saldırganlarını ve ken-

dileri de ağır güçlükler içinde olan Birleşik Devletler emekçi kitlelerini hemen ayırabilirler.

Basın, radyo, televizyon gibi haber alma kaynakları ve aldığı genel eğitim göz önünde bulundurulursa Amerikan halkının şimdilerde çok büyük bir karışıklık içinde bulunduğu anlaşılır; sonra, belki de kendi ülkesinin sınırları dışındaki olayları da her zaman tam anlamıyla öğrenemiyor bu halk. Birleşik Devletler'de halkın çoğunluğunun Venezuela'nın ya da Vietnam'ın yerini, coğrafi olarak kolayca gösteremeyeceğini de biliyoruz. Amerikan halkı genellikle Kuzey Amerikalı büyük konsorsiyumların, büyük tekellerin bütün dünyanın zenginliklerini talan ettiğini ve oradan çektikleri para rezervlerini halkı az ya da çok iyi yaşatacak şekilde kullandıklarını bilmemektedir. Ama Vietnam, Venezuela, Bolivya, Guatemala ve dünyanın bugün soyulmakta olan başka ülkeleri kurtuluşlarını ilan ettikleri zaman neler olacağını da şimdiden düşünmek gerekir. Kuzey Amerika halkı, Birleşik Devletler'ce soyup soğana çevrilmiş ülkelerin sorunlarını işte o zaman daha iyi anlayacaktır. Amerikan halkının gözlerinin dünyaya açılacağı büyük bir an olacaktır bu. Biz inanıyoruz ki, Birleşik - Devletler büyük bir devrim yıkıntısıyla karşılaşacaktır; çünkü bütün dünya ulusları özgürlüklerine kavuştukça Kuzey Amerika halkının bugünkü güçlükleri arta arta büyüyecektir. Eğer bugün Birleşik Devletler'in Vietnam savaşına katılmaya karşı büyük gösteriler yapılıyorsa, binlerce genç bu savaşa katılmamak için kendi yurtlarını terkedip gidiyorsa, binlerce genç adam Vietnam'da savaşmayı reddettiği için hapisanelere tıkılıyorsa, Kuzey Amerikalı bir doktor «yeşil bere-lilerle» ilgilenmeyi reddediyorsa, bütün bunlar sa-

dece Vietnam savaşından ötürü oluyorsa, düşünmeden edemiyor kişi, ya bir de dünyada iki üç Vietnam daha ortaya çıkarsa neler olacaktır kimbilir?

Mantiki olarak, bu sorunların genişlemesi, büyümesi, Amerikan halkını kendi hükümetine karşı devrimci bir aşamaya götürecektir. Kendilerini savunmak için daha şimdiden örgütlenmiş siyahların gösterilerini de yabana atmaya gelmez. Bütün bunlar ilerde Amerikan halkının da, özgürlüğünü kazanmak için, silahı ele alacağıının belirtileridir.

● Venezuela ile Vietnam arasındaki benzerlikler hakkında kendi görüşünüzü bana anlatırsanız çok memnun olacağız; yani bu iki ülkenin ortak unsurlarından söz edersek; büyük kitlelerin sefaleti, iç savaş, buhran ve Kuzey Amerika'nın müdahalesi gibi. Venezuela'nın durumuyla Vietnam'inkinin kıyaslanabileceğini düşünüyor musunuz? Venezuela'ya saldırgan nitelikte askeri bir Yankee müdahalesi olsa, bunun Kuzey Amerika halkı üstünde uyandıracığı etkiler neler olabilir acaba?

— Birtakım belirgin farklara rağmen, bugün Vietnam halkıyla Venezuela halkı arasında birçok benzerlik vardır. Göstermeye çalışalım bunları.

Vietnam da Venezuela gibi az gelişmiş, yarı sömürge, yeni sömürge denen ülkeler arasındadır. Vietnam da, Venezuela gibi, uzun yıllar boyunca, kendi topraklarına gelip kurulmuş yabancı güçlerin egemenliği altında yaşamıştır. Vietnam da Venezuela gibi, yıllar boyunca istilacılara karşı yiğitçe mücadeleler vermiştir. Geçen yüzyılda Vietnam Fransızlar tarafından işgal edilmişti. Venezuela ise, Latin Amerika ülkelerinin çoğu gibi, üç buçuk yüzyıldan beri İspanyollar'ın egemenliği altındaydı. Vietnam'da Fransız hakimiyeti, içinde bulunduğumuz yüzyılın başına kadar sürdü.

1930 - 1940 yılları arasında, geçmiş yıllarda sömürgecilere karşı başkaldıran Vietnam halkı, 1930'da Komünist Parti'nin kuruluşuyla, özgürlüğü için büyük bir hamle yaptı. Bu hareketin başında, bugün Kuzey Vietnam'ın Başkanı olan, Vietnam kurtuluş hareketinin merkez siması Ho Şi Minh bulunuyordu. Dünya savaşının yarattığı konjonktürden yararlanan Vietnam kurtuluş hareketi büyük bir genişleme olanağı buldu. Bu savaşı fırsat bilen Japonlar Vietnam'ı istila etti. Ama savaşın sonunda Vietnamlılar bağımsızlıklarını kazandılar, Japonları ve Fransızları yurtlarından attılar. 1946'da Fransa ülkeyi yeniden istila etti, bu da kurtuluş hareketi için yeni bir aşama yarattı. Vietnam'ın yarısı, Kuzey Vietnam, kahramanca yapılan Dien Bien Fu savaşından sonra, 1954'de kurtuldu. Cenevre anlaşmaları ülkeyi bölüyordu. Emperyalist ülkelerin katıldığı bu Cenevre anlaşmaları yine onlar tarafından bozulmuştur. Güneyde mücadele yeniden başladı. Vietnam halkı Kuzey ve Güney Vietnam'ın birleşmesi amacıyla savaşıyor. Kuzey Amerika, önce, kültürel misyonlarla, ekonomik ve askeri misyonlarla müdahale etmişti; sonra da Cenevre anlaşmalarının uygulanmasına karşı çıkmak için bir «şakşakçı» grup yarattı bu ülkede. Pratik olarak, Fransızların yerini Kuzey - Amerika emperyalizmi devralıyordu.

Aynı şey, Latin Amerika'da, özellikle İspanyol emperyalizminin yerine Kuzey Amerika emperyalizminin geçtiği Venezuela'da da olmuştur.

Birleşik Devletler, bütün dünyada halklarının gitgide çoğalan kurtuluş hareketleri karşısında kalınca, tekeller yeni bir sömürge tekniği yarattı. Bu yeni teknik, o açık ve doğrudan doğruya olan ege-

menliğin yerine örtülü bir biçim getirmektedir; ama aslında durumda değişen bir şey olmamaktadır. Venezuela'da olduğu gibi Güney Vietnam'da da temsili bir demokrasinin mevcutmuş gibi görüldüğü hükümet biçimlerine raslanıyor; ama orda da, Kuzey Amerika'nın varlığı artık sokaklarda değil, kurumların işleyişindedir; Kuzey Amerika, ülkenin zenginliklerini devşirmekte, kendi egemenliğini kültür biçimleri içinde yoğunlaştırmaktadır.

Ama Vietnam'da mücadele yeniden başlamış bulunuyordu. Gerilla hareketi gelişmiş, kurtuluş mücadelesi iyi büyümüştü. Bu yüzden Birleşik Devletler hükümeti, sonunda, açıkça ve doğrudan doğruya müdahalede bulunmak için ordaki birliklerini arttırmak gereğini duydu. Oldukça önemli sayıda bulunan Amerikan misyonu sadece yardım ve işbirliği amacıyla — böyle demektedir — Vietnam askeri şûrasına girmişti. Güney Vietnam askeri birliklerinin her 30 - 40 erine karşılık 2, 3 ya da 4 Kuzey Amerikalı subay sayabiliyordunuz. Ama mücadele şiddetlendikçe ve Güney Vietnamlı kuklalar halk tarafından bozguna uğratıldıkça, Kuzey Amerikalılar'ın «işbirliği» temsilcileri artmaya, Amerikan kuvvetlerinin sayısı Güney Vietnam kuvvetlerinin sayısı ile eşit hale gelmeye ve Amerikalı subay sayısı, beşten ona, ondan on beşe, on beşten yirmiye çıkmaya başlamıştır. Tırmanma hareketi adıyla anılan savaştır bu.

Bu durum karşısında şöyle bir soru sormak gereğini duyduk kendimize: Vietnam'da sayısı yaklaşık olarak yarım milyona ulaşan Amerikan ordusunu beslemek için kaç milyon dolar gerekir acaba? Vietnam savaşının Kuzey Amerika halkı (ve dünyadaki öbür halklar) üstündeki etkilerinin neler ol-

duğunu bildiğimize göre şöyle bir varsayımda bulunabiliriz: Venezuela'nın, Guatemala'nın, Kolombiya'nın, Bolivya'nın, öbür Latin Amerika ülkelerinin, Afrika ve Asya ülkelerinin kurtuluş mücadeleleri geliştiği zaman Birleşik Devletler, mücadelenin genişlik kazandığı her ülkeye önemli ölçüde silahlı birlikler yollamak gereğini duyacaktır. Ve Kuzey Amerika halkına vurulan yüklerin oranı gitgide artacaktır.

Dışişleri Bakanlığı'nın ya da Pentagon'un, başka ülkeleri, bu arada gerillaları gitgide önem kazanmış Latin Amerika ülkelerini istila etmek için el altında yedek kuvvetler bulundurduğunu bilmiyor değiliz. Bütün Latin Amerika halkları gelecekteki istilacılarla savaşmaya hazırdırlar. Bu ülkelerin tarihini iyi bilen biri olarak ileri sürebilirim bunu; özellikle Venezuela halkının hemen hemen bütününün birleşeceğini söyleyebilirim: bugün silahlı çatışmaya kayıtsız kalan bazı gruplar bile, hattâ bugün hükümetle işbirliği halinde bulunan bazı gruplar bile, istilacılara karşı savaşmak için yurtsever kuvvetlere katılacaklardır.

Bunun içindir ki, biz, bağımsızlığı için mücadele eden herhangi bir ulusla Vietnam arasında olan gibi, Vietnam'la Venezuela arasında da benzerlikler olduğunu söylüyoruz. Müşterek bir düşmana karşı aynı ülküler için savaşıyoruz. Devrimi önlemek için Vietnam'a askeri müdahalede bulunan Birleşik Devletler'in, yaptığı yatırımların çok daha yüksek rakamlara ulaştığı Venezuela'ya da müdahale edeceğini biliyoruz. Daha hızlı ve daha şiddetli bir müdahale olacaktır bu. Ama tıpkı Vietnam'da olduğu gibi başarısızlığa uğrayacağını da düşünüyoruz.

Hiç kuşkusuz, bütün Latin Amerika'yı yerinden

oynatacak sarsıntı günleri yakındır. Volkanik bir sarsıntı olacaktır bu. Biz bunun, Fransız Devrimi gibi, Rus Devrimi gibi, dünyaya kökten bir değişiklik getireceğini de düşünüyoruz.

Ve birleşmiş bütün kurtuluş hareketleri (Vietnam, Venezuela, Kolombiya, Guatemala...), üç kıtadaki kurtuluş hareketleri, dünyada mutlaka büyük bir değişme meydana getirecektir; bu değişme bütün dünyadaki emperyalist egemenliğin son bulması, zorba ve saldırgan güçlerin tasfiyesi anlamını taşıyacaktır.

- Kurtuluş mücadelesi daha ileri gittiği zaman, Pentagon'un Venezuela'ya müdahale konusundaki planlarına bir imada bulundunuz. Kuzey - Amerika'nın Venezuela'ya sızması hakkında bir iki örnek verebilir misiniz? Birkaç yıl önce Vietnam'da bulunan Amerikan müdahale esnafı gibi, Venezuela'da da Amerika Birleşik Devletleri'nin «müşavir» cinsinden özel bazı güçleri var mıdır? Varsa, sayıca ne önemdedir bunlar? Oynadıkları rol nedir bu ülkede? Birleşik Devletler'in Venezuela'ya (askeri anlamda) yaptığı yardımın şekli nedir? Bomba mı, cephane mi, denizaltı mı, helikopter mi veriyor? Venezuela hükümeti, Amerikan yardımı olmaksızın uzun bir süre başarıyla karşı koyabilir mi?

— Geniş bir soru bu sorduğunuz. Noktası noktasına cevap vermem gerekiyor. Kuzey Amerika emperyalizminin müdahalesi, oldukça önemli sayıda ve Venezuela ordusunu yöneten bir Kuzey Amerika askeri misyonunun varlığını en ince ayrıntılarıyla yansıtacak şekildedir.

Kuşkusuz, bugün müdahalenin en ağır özelliği ekonomik planda görülmektedir. Ama, tarih gösteriyor ki tekellerin fabrika açarak yoğunlaştıkları yerlerde, zamanla, yatırılan sermaye, askeri güçler tarafından korunmayı istiyor.

Yurdumuzdaki Kuzey Amerika yatırımlarının miktarı müthiş rakamlara ulaşır. Bütün yatırımların % 75'i Kuzey Amerika'ya aittir. Bunun % 10'u petrol alanındadır.

Venezuela'nın bugünkü petrol üretimi üç buçuk milyon varili bulmaktadır. Bu ürün, Birleşik Devletler tarafından, daima çok aşağı fiyattan alınır. Demir için de aynı şey söz konusudur. Amerikan halkı, bizimki kadar zengin bir ülkenin Kuzey Amerikalı tekeller tarafından tamamen sömürüldüğünü bir öğrenseydi! Eminiz ki, bunu anlayabilseydiler, Birleşik Devletler'deki bütün şerefli insanlar emperyalizmin bu yağmasına karşı ayağa kalkarlardı.

Ekonomik planda yağmanın hangi noktada rezale haline geldiğini, Venezuela'nın Birleşik Devletler içi yapabildiklerinin ne kadar önemli olduğunu gösteren birkaç rakam vereyim.

1946'da hain Romulo Betancourt'un imzaladığı bir anlaşmayla petrolümüzün geçmiştekinden daha düşük bir fiyatla şirketlere verilmesi mümkün olmuştur. Ayrıca, Pic Bolivar dağlarından ve Venezuela Guyanı'nın başka bölgelerinden çıkarılan demir cevherinin her tonu 12,5 santime satılacaktı. Yani bizden alınan demirin her tonu başına bize bir jilet bıçağı verilecekti...

Yine petrole dönelim. Yurdumuzda petrol çıkarılalı beri «eşantiyon gemileri» adını taşıyan Kuzey Amerika gemileri de limanlarımızda bulunmaya başlamıştır. Adlarından bunların yalnız «nümunelik» (eşantiyon) mal taşıdıkları sanılabilir. Maracaibo açıklarında demir atarlar, sularımızdan ayrıldıkları zaman, o kadar ağırlaşmış ve aldıkları petrolden dolayı suya öylesine batmış olurlar ki bak-

tığınız zaman gövdelerini deniz seviyesinden pek ayıramazsınız. Bu petrol, Birleşik Devletler'e satılmış değil de, «nümunelik» olarak yollanmış sayılmaktadır. İşte böyle Venezuela'dan Birleşik Devletler'e gönderilen büyük bir miktar petrol de demin size sözünü ettiğim üç buçuk milyon varillik toplamın dışındadır.

Çalıştırdıkları işçilerle, şirketler, sistemli olarak kazançlarını arttırmada en uygun yöntemleri uygulamaktadır. 1947 - 48'de petrol şirketlerinde yaklaşık olarak 60.000 uzmanlaşmış işçi çalışıyordu. Bu dönemde, günde bir buçuk milyon varille, iki milyon varil arasında petrol çıkarılıyordu. 1966'da bir buçuk milyonla, iki milyon varil arasında fazladan üretim yapıldığı halde çalışan işçi sayısı 25.000'e indirilmiştir.

Kültür planındaki Amerikan egemenliği yalnız dergilerde ve çeşitli yayın organlarında değil, aynı zamanda radyo ve televizyonda da yoğunlaşmış bulunmaktadır. Öte yandan, ordunun eğitimi tamamıyla Kuzey Amerikalılar'a bırakılmıştır. Halka karşı bir eğitimidir bu.

Yurdumuzun büyük zenginliklerini su götürmez bir şekilde ellerine almış bulunan büyük Kuzey Amerika ortaklıkları, kalkıp Venezuela halkına bir velinimet gibi görünmeye de çalışmaktadır. Sözgelimi, ekonomik yardım enstitüleri kurmuşlardır. **Créle Vakfı** gibi. Bu kurum, Venezuela kültür enstitülerine ve üniversitelere, toprak, para ve geç yardımında bulunmaktadır. Ne var ki bu sadece bir kültür sızması amacıyla değil, aynı zamanda Venezuela halkının içinde casusluk yaptırmak amacıyla da yapılmaktadır. Sözgelimi, bu çeşit bir vakfı destekleyen, «Montana» tablolarının sahibi, sana-

yi adamı Hans Newmann, C.I.A.'nın Venezuela'daki en önemli temsilcisidir. Kendisi daha geçenlerde, 1966 Aralık'ında, Amerikan Savunma Bakanı Mc Namara ile İsviçre'de uzun görüşmelerde bulundu.

● Kuzey Amerika'nın Venezuela'daki yatırımları çok büyük. Belki Kanada'yı bir yana bırakırsak, bu yatırımlar, dünyanın başka ülkelerine yapılmış yatırımların hepsinden daha önemli. Bu gerçekten hareket ederek bir soru soracağım size: Devrimci güçler iktidara geldiği zaman, Venezuela'daki yabancı yatırımlar konusunda ne yapmayı düşünöyorsunuz?

— Mücadelenin bu evresinde, kurtuluş hareketi milli egemenlik sorununu ortaya koyacaktır. Bu da, zorunlu olarak, temel endüstri kollarının devletin eline geçmesini gerektirecektir. Yabancı sızmasına karşı mücadele ve köylülere toprak dağıtılması konuları, bizim gibi ülkelerin kurtuluş cephesi programlarında temel hükümlerden biri olarak hep vardır. Bir istisna yapmıyoruz.

Bu birinci aşamada, çıkarları belki de bizimkinden farklı olan birçok toplumsal güç kurtuluş hükümetine katılacaktır. F.L.N.'yi meydana getiren bizlerin köklü bir ideolojisi var; sosyalist bir ideoloji. Hiç saklamaksızın, inkar etmeksizin belirtelim ki bizim gidişimiz sosyalizme doğrudur; bu yüzden bu aşamada sunacağımız programlar, önceleri belki de tam sosyalist çizgiler taşımayacaktır. Kuzey Amerika yatırımlarını ciddi bir sınıflamaya tabi tutmalıyız ki gelecek devrim hükümeti de onlara gerçek önemlerine göre işlemler uygulasin. Kuşkusuz, gerçek anlamda endüstrileşmek isteyen bir ülkenin bağımsız endüstrisinin iskeletini meydana getiren petrol, demir, elektrik gibi uğraş alanları devlet endüstrisinin içinde bulunmalıdır.

Belki de gelecek devrim hükümetinin topraklarımızda kurulmuş bu büyük ve yabancı şirketlerin, özellikle petrol ve demir şirketlerinin devletleştirilmesiyle ilgili bir tazminat ödeyip ödemeyeceğini de öğrenmek istersiniz. Bu konuda şu anda bir şeyler söylemek mümkün değil. Tamamıyla bu şirketlerin ve hükümetlerinin bizim egemenliğimiz karşısında takınacakları tavra bağlı bir şey bu.

● Kuzey Amerika'nın askeri müdahalesine ilişkin örnekler verecektiniz. Birleşik Devletler'in Venezuela silahlı kuvvetlerine yaptığı yardımdan da söz etmediniz daha: bombalar, gereçler, denizaltılar, napalm, helikopterler, uçaklar vb. Venezuela hükümeti bu yardımlar olmaksızın gerilla güçleri karşısında uzun süre dayanabilir mi? Zafer kazanabilir mi?

— Kuzey Amerika'nın askeri müdahalesi 1946 yılında başlar. Bu tarihte alçak Romulo Betancourt hükümeti tarafından imzalanmış bir anlaşmaya göre Kuzey Amerika hükümeti Venezuela'da askeri bir misyon kurabilecekti. Bu çeşit sızma olaylarının çoğunda olduğu gibi, başlangıçta bu misyon çok küçük tutuldu, faaliyeti çok küçük bazı kontroller olarak sınırlandı. Yirmi yıl sonra, bugün, Kuzey Amerikalı askeri güçlerin kontrolü çok daha açık ve çok daha doğrudan doğruya bir nitelik kazanmıştır.

Kuzey Amerika askeri misyonunun Venezuela'daki dolaysız müdahalesinin ilk örneğine 1948 yılında raslıyoruz. Romulo Betancourt'un kendisinin de içinde bulunduğu Demokratik Eylem hükümetine karşı yapılmıştır bu müdahale. Birleşik Devletlerin Venezuela'daki büyükelçisi ile askeri misyon şefi, Perez Jimenez'in o sırada cumhurbaşkanı olan

Romulo Gallegon'a karşı yaptığı hükümet darbesini hazırlamıştı.

Askeri misyon, Venezuela askeri kuvvetlerini yetiştiren, eğiten subaylardan, assubaylardan meydana gelir. Venezuela ordusunun her kademesinde temsilcileri vardır: Deniz kuvvetleri için, hava kuvvetleri için, kara kuvvetleri için ayrı kısımları vardır.

Bu askeri misyonun gelişiyle Venezuela ordusunda «Kuzey Amerika okulu» dediğimiz, Kuzey Amerika tipi bir yetiştirme esası kuruldu. Yurtseverlik denen şey atılmıştı bu yetiştirme esasından; bu da subay - öğrenci yurttaşlarda büyük bir şaşkınlık ve tiksinti yaratmıştı. Bunların çoğu henüz orduda bulunmaktadır.

Üniformalar değiştirildi, botlar değiştirildi, hattâ Kuzey Amerikalılarınkine benzesin diye kışlalar değiştirildi. Egemenliğimizin yıkılmasında öyle bir noktaya gelindi ki, bugün, haberalma kaynakları, coğrafi veriler, topografya, harita büroları ve Venezuela ordusunun resmi ve ayrıntılı istihbaratı tamamen Amerikan askeri misyonunu elinde bulunmaktadır: Kuzey Amerika'nın C.I.A. örgütü, kendi subaylarından ve Venezuelalı hain askeri ve sivil kişilerden bir ağ meydana getirmiştir.

Şimdilerde, hâlâ askeri misyon adıyla anılmakta olan askeri kuvvetler sayıca da çok artmıştır. Birleşik Devletler'in, başlangıçta ordunun çeşitli kesimlerine dağıtılmış «yardımcı»lardan meydana gelen küçük bir askeri misyon yerleştirdikleri Vietnam'da olanları düşünürsek, Venezuela'da da bu yıl ya da gelecek yıl askeri kuvvetlerin sayısında büyük bir artma olacağı sonucuna varabiliriz.

Venezuela'da «basit bir yetiştirme işi» için bu-

lunan bu isyan - kıran birlikler, gerilla bölgelerinde ordunun faaliyetine doğrudan doğruya katılmaktadır. Birçok fırsatta, bombardımanlara Kuzey Amerikalı subayların katıldığını, toplama kamplarında onlar tarafından korkunç işkenceler yapıldığını açıklamışızdır; öte yandan, «avcı» birliklerinin uygulayacakları işlemleri ayrıntılı olarak hazırlayanlar da onlardır.

Sözelimi, gerilla cephelerine yapılan bombardımanlara bilfiil katıldığı için öğünen Kuzey Amerikalı Bill Palmer örneğini hatırlayın. Kuzey Amerika askeri misyonunun bu doğrudan doğruya müdahalesi üzerine F.L.N., Venezuela halkını uyaran bir çağrıda bulunmuş ve yurdumuza sızmış yabancılarla savaşmak için örgütlenmesini istemiştir ondan.

Bu çağrıda söz konusu müdahale ile bizzat ordunun içinde meydana gelen sorunlardan söz ediyorduk; çünkü Genel Kurmay'da küçük bir hain subay grubu, Kuzey Amerikalılarla uyuşmuş bulunuyordu, hattâ yeni birlikler gönderilmesini istiyordu; ama yurtsever subayların çoğunluğu milli ordu kuvvetlerinin yabancılar tarafından yönetilmesini kabul edemiyordu.

Bu arada, milli askeri doktrinimizin önemli bir noktasını size açıklamak isterim: köylü katliamına ve köylülere yapılan saldırılara doğrudan doğruya katılan ordu, emperyalizmin ve oligarşinin aletidir; bir numaralı düşmanı teşkil etmektedir. Ama Kuzey Amerikalılar hazır tuttukları başka birlikleri yollamak üzereler yurdumuza, gitgide daha kalabalık birlikleri. İşte asıl bu Kuzey Amerika birlikleri bütün Venezuela halkının bir numaralı düşmanı olacaktır.

• Kuzey-Amerikalı danışmanların sadece danışman değil, aynı zamanda planları yapan ve karar veren kimseler olduğunu mu söylemek istiyorsunuz böylece?

— Amerikan kuvvetleri «danışman» olarak yollanmamıştır, hattâ şimdilerde plan yapmakla da yetinmiyorlar, askeri işlemlere doğrudan doğruya müdahale ediyorlar.

• Venezuela'da Kuzey Amerikan denizaltı üslerinin bulunduğu doğru mu?

— Yalnız denizaltı üsleri değil, gizli hava üsleri de var. Karaipler bölgesinde, Venezuela'nın kuzeyinde bazı yerlerde Kuzey Amerikalılar genelkurmayın hoşgörüsü sayesinde denizaltılarını yığıp duruyorlar.

Bu yüzden, Birleşik Devletler Başkan Yardımcısı Mr. Nixon'un Venezuela'yı ziyareti sırasında, 400.000 kişilik bir kalabalığın yaptığı aleyhte gösteriler üstüne, Dışişleri Bakanlığı ülkenin içişlerine müdahale etmekle tehdit etmişti bizi.

Bunların Panama'da ve Porto Rico'da toplanmış olan ve müdahale etmeleri için emir verilmiş askeri birlikler olduğu söyleniyor. Ama şurası da ilginç ki Kuzey Amerikan denizaltıları Venezuela kıyılarından birkaç mil öteden birdenbire belirmişlerdir. Bundan anlaşılıyor ki uzun bir süreden beri kıyılarımızda bulunuyorlardı zaten.

Kıyılarımız ve sınıflarımız üstünde yirmi dört saatte yirmi dört kere uçan hava devriyeleri için de aynı açıklamayı yapabiliriz. Kuzey Amerikan uçaklarından meydana geliyorlar bu devriyeler.

• Kuzey Amerika ordusunun Panama'da gizli yetiştirme kamplarına sahip olduğu doğru mu? Doğruysa, Venezuela

ordusuna mensup kimseler de bu kamplara katılıyor mu?
Ne cins bir yetiştirme usulü uygulanıyor burada?

— Panama yetiştirme kamplarında gizli hiç bir şeyin olmadığını söyleyebiliriz. Burada uzun yıllar önce kurulmuş Birleşik Devletler'e ait bir askeri okul vardır; bütün Latin Amerika subayları askeri bir staj görürler burda. Panama'da birçok kamp vardır; bu kamplarda oligarşilerin ve emperyalizmin vurucu birlikleri özellikle gerillaya karşı mücadele için yetiştirilmişlerdir. Venezuela buraya en fazla askeri birlik gönderen ülkedir. Aynı dönemde 500 Venezuela'lı'nın gönderildiği söyleniyor. Oysa başka ülkelerin yolladıkları asker sayısı daha azdır.

• Geçenlerde, Birleşik Devletler'de yüzbinlerce yurttaş, Kuzey Amerikan birlikleri tarafından Vietnam köylerine ve bu ülkenin sivil halkına karşı napalm kullanılması konusundaki kaygılarını bildirmek için gösterilerde bulundu. Venezuela'da napalm kullanıldı mı?

— Venezuela'da napalm kullanıldı, ama az. 1964'de Falcon dağlarında kullanıldı. Aynı dönemde, Trujillo Eyaletinin dağlarında, Bocono yakınlarında, Lara Eyaletinin dağlarında ve Miranda Eyaletinin dağlarında kullanıldı. Gizlice ve sınırlı ölçüde kullanıldığı için çok kimse bilmez bunu. Bununla birlikte, bu konuda, Demokratik Eylem Partisi'nin içinden bile protestolar olmuştur. Orduda da subayların napalm kullanılmasını protesto ettikleri görüldü. Bu zincirleme protestolar ve onların sebep olabileceği muhtemel olayların sonuçları düşünülerek daha ileri gidilmedi. Ancak gerillalara karşı mücadelede temel bir silah olduğu için bu usule yeneden dönüleceğini, burada yeniden napalm kullanmaya başlanacağını düşünüyoruz. Birçok askeri merkezin depoları napalm bombalarıyla doludur. Bu da

zamanı gelince hepsinin kullanılacağını gösterir. Napalm kullanıldığını herkes biliyor ve çeşitli durumlarda büyük protesto hareketleri oldu, ama Avrupa'da da, Birleşik Devletler'de de, hükümetlerin ya da insan haklarını koruma örgütlerinin desteğiyle yapılan bütün bu protestolar sonuçsuz kaldı, bu bombanın kullanılmasından vazgeçilmesini sağlayamadı.

Venezuela halkı, bütün dünya halkları gibi, insan haklarını koruma örgütlerinin aracılığıyla, kimyasal ve biyolojik savaşa başvurulmasını protesto etmiştir. F.L.N. - F.A.L.N. de, bütün dünya halklarına, özellikle Venezuela halkına tercüman olarak, kimyasal ve biyolojik savaşı protesto etmiştir. Oysa Birleşik Devletler'in bu bombayı kullanmamasının tek yolunun, halkların onun vesayetinden bütün bütüne kurtulmasında olduğunu da biliyorduk bu protestoyu yayımlarken.

● Belleğim beni yanıltmıyorsa, on, on iki yıl kadar önce, Birleşik Devletler başkanı olduğu sırada Eisenhower, diktatör Marcos Perez Jimenez'e nişan vermişti. Büyük bir reklam şebekesiyle her tarafa yayılmıştı bu jest. Başkan Eisenhower'in övgülerine ve kutlamalarına eşlik etmişti bu nişan verme töreni; ama Venezuela halkında ve bütün Latin Amerika'da bir dehşet etkisi uyandırmaktan da geri kalmamıştı. Bu olaydan ve gerisinde taşıdığı anlamdan bahsedebilir misiniz bana?

— Başkan Eisenhower, o dönemde Venezuela başkanı olan Marcos Perez Jimenez'e nişan verdi; çünkü Venezuela hükümeti, Kuzey Amerika konsorsiyumlarına büyük ölçüde ayrıcalıklar tanıyan bir anlaşmayı yeni imzalamış bulunuyordu. Venezuela halkı, hattâ milli sanayi ve milli burjuvazi çevreleri, bu anlaşmayı protesto etmişti; Amerikan - Venezu-

ela anlaşmasının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine kadar götürülmüştü sorunun tartışılması. Bu protestolar karşısında, Amerika Birleşik Devletleri ve Venezuela hükümetleri, aralarındaki bağları kuvvetlendiren bir takım çareler aramaya başladı.

İşte, Marcos Perez Jimenez'in Kuzey Amerikan tekellerine yaptığı hizmetlerden ötürü, Birleşik Devletler'e yaptığı bir ziyaret sırasında, Başkan Eisenhower ona nişan verdi, onun Birleşik Devletler'e tam uygun bir başkan olduğunu açıkladı. Siyasal açıdan pek de ustaca yapılmış bir açıklama değildi bu. Sizin de dediğiniz gibi, Venezuela halkı ve bütün Latin Amerika, vurulan darbeyi suçladı. Bu arada, Birleşik Devletler polisinin şefi (J. Foster Dulles'in kardeşi) de Perez Jimenez'in refakatinde bulunan Venezuela polis şefine nişan verme fırsatını bulmuştu.

● Venezuela devrim hareketinin kısaca tarihçesini anlatabilir misiniz? Nasıl başladı, genel çizgisi ve gelişimi nasıl oldu?

— Venezuela devrim hareketinin tarihi, her yerde olduğu gibi, birtakım evrelerden meydana gelmiştir. Her devrim hareketinin tarihi, halkların örgütlenmiş toplumlar halinde gruplandıkları andan itibaren başlar. Ama, sanırım, sizi asıl ilgilendiren son yılların tarihidir; halkın baskılardan kurtulmak için silahı ele aldığı şu son yılların tarihini anlatabilirim istiyorsunuz. Bununla birlikte, mümkün olduğu kadar kısa olarak, Venezuela'nın sosyal oluşum dönemine kadar inmem gerekecek.

Ülkemizde, bugün Venezuela'yı meydana getiren yerde, «yerli çağ» denen dönemde, Guatemala'nın, Peru'nun, Meksika'nın, hattâ Kolombiya'nın

eski uygarlıklarına göre, ekonomik, kültürel ve siyasal planda çok daha az gelişmiş birçok kabile oturuyordu.

Venezuela'yı İspanyollar fethetmiş ve egemenlikleri altına almışlardır. Bu fetihle birlikte çok önemli bir olay başlamıştır, çünkü yerliler ilk günden itibaren İspanyol egemenliğine karşı mücadeleye girişmişlerdir. Bu mücadele tam bir yenilgiye, bu kabilelerin hemen hemen tamamen imha edilmesine kadar sürecektir.

Daha sonraki dönem boyunca, siyah kölelerin de gelişiyile, yavaş yavaş üç ırkın karıştığını görüyoruz: Kaldığı kadarıyla yerli ırk, siyah ırk ve İspanyol ırkı karışarak Venezuela tipini meydana getirmiştir.

İspanyol egemenliği, İspanyolların kıyılarımıza geldiği XV. Yüzyılın sonları ve XVI. Yüzyılın başlarından başlayarak Venezuela Cumhuriyetinin kurulduğu ve bağımsızlığımızı kazandığımız döneme kadar sürdü. Yeni bir dönem açılmıştır ondan sonra.

İspanyol egemenliği, ard arda gelen kurtuluş hareketlerine, sömürgeciliğe ve köleliğe karşı mücadelelere tanık olmuştur. Normaldir bu, çünkü dünyanın bütün halkları daha iyi bir dünyanın elde edilmesi ve insanın insanı sömürmesine kesin olarak son verilmesi için sürekli mücadele içindedir. Bu hareketlerden birkaçını analım: Yaracuy kölelerinin başkaldırması (Yaracuy, o dönemde, Falcon Eyaletinden ve Lara Eyaletinin bir kısmından meydana geliyordu. On yıl sürdü bu hareket); José Leonardo Chirinos kumandasında Falcon kölelerinin isyanı; daha sonra Gualy Espana'nın ve Francisco de León'un geliştirdiği hareketler; nihayet, Francisco de Miranda'nın çıkarma teşebbüsleri.

Ama Venezuela toplumundaki ilk büyük coşku-ya ve yurttaşların İspanyol egemenliğinden kurtulmaya karar vermelerine 1810 yılında raslıyoruz. 19 Nisanda ilk hamle yapıldı. 5 Temmuzda bağımsızlık ilan edildi. Simon Bolivar'ın yönetimi altında, on beş uzun yıl sürecek ve bütün Latin Amerika'nın kurtarılması sorununa biteşecek olan kurtuluş savaşı başlamış oluyordu böylece. Daha sonra, halk kitleleri büyük halk lideri Ezequiel Zamora'nın önderliğinde yeniden ayağa kalkmışlardır.

Mücadele, geçen yüzyılın son, içinde bulunduğumuz yüzyılın ilk yıllarında devam etti. 23 Ocak 1958'de general Marcos Perez Jimenez devrildiği zaman, Venezuela toplumunun üçüncü büyük coşkusu diyebileceğimiz olay meydana geldi. Halkçı partilerce yönetilen mücadele, olağanüstü bir dikkatle gelişmeye, çok özel bir nitelik kazanmaya başladı. Ancak, halka karşı bir baskı politikası yolu açan ve yurdumuzun doğal zenginliklerini Kuzey Amerikalılara peşkeş çeken başkan Betancourt'un kişiliğinde, iktidarın, oligarşinin ve emperyalizmin eline geçmesiyle, halk özgürlüklerinin tam kazanılıyor gibi görüldüğü bir anda, halkçı hareket ağır bir darbe yiyecektir. Bütün özgürlüklerini ve bağımsızlığını kazanmaya kararlı Venezuela halkı Romulo Betancourt ve hükümetinin saldırganlığına ilkin bir çeşit kendini savunmayla karşılık veriyor; 1961 yılı sonunda da silaha sarılıyor. Demokratik Eylem Partisi'nin içinde de genç devrimciler tarafından yönetilen bir kopma görülüyor. Bu genç unsurlar daha sonra M.I.R.'i kuruyorlar (Devrimci Sol Hareket).

Uzun yıllar boyunca, bu mücadeleler özellikle Komünist Parti ve M.I.R. tarafından yönetilmiştir.

Hareket içinde önemli rol oynamış, hâlâ da oy-

namakta devam eden bazı kuruluşların nasıl örgütlendiğini açıklamak ve tarihler vermek uygun olacak sanırım.

1957 sonunda, General Marcos Perez Jimenez, hilelere dayanan seçim rezaletini hazırlarken, halk hareketi de, kendi silahlı organı diyebileceğimiz örgütü kurmuş ve yönetimi için bazı sorumluları tayin etmiş bulunuyordu.

Aynı yılın Ekim'inde ilk silahlı organ komitesi kurulmuş bulunuyordu. Bu komitede bir sendika temsilcisi, bir öğrenci temsilcisi, bir köylü temsilcisi vardı. Elbet başka üyeler de vardı. Birkaç ad vereceğim: Merkezdeki işleri Eloy Torres, Teodoro Petkoff ve ben yönetecektim. Bir vurucu birlik kuruldu; bunun görevi, 15 Aralık seçimleri dolayısıyla çıkabilecek çatışmalarda kullanılmak için silah edinmekti.

Bu birlikler ancak 1958 Ocak ayında faaliyete geçebildiler. 1 Ocak 1958'de hava subaylarınca yönetilen bir hükümet darbesine teşebbüs edildi. Maracay şehri kuşatıldı. 2 Ocak günü, askeri hareket bozguna uğramıştı, ama hükümet de içine düştüğü büyük şaşkınlıktan bir türlü kurtulamadı; bu durum orduda ve halkçı kesimlerde kendiliğinden bazı hareketler doğurdu.

5 Ocak'ta, El Silencio'daki bir gösteri sırasında bu vurucu birlikler Perez Jimenez'in kuvvetlerine karşı ilk defa silah kullandı. 8 Ocak'ta daha büyük ölçüde başka bir gösteri yapıldı. 14 Ocak'ta başkentin halk semtlerinden birçok işçinin de katıldığı bir başka gösteri yapıldı. Nihayet, 21 Ocak'ta Perez Jimenez'in devrilmesine sebep olan genel bir greve gidildi; aydınlar, elde silah, katıldılar bu greve.

Perez Jimenez hükümetinin yerine geçen yeni

hükümeti amiral Larrazabal yönetmekteydi. Bir özgürlük yılı yaşandı. Bu durum, mücadeleye silahlı olarak devam etme fikrini yavaşlattı. Ama Komünist Partinin yaşamaya devam etmesi bir yana, üstelik büyük bir gelişme kaydettiği de görüldü.

Halk hükümeti bütün cephelere yayılıyordu: Sendika, öğrenci, kadın, köylü cephelerine. Ancak, iktidar araçları ve asıl güç yine oligarşinin elinde kalmıştı. Ve hükümetin kurulduğu sıralarda bu araçlar çok cüretliydi. Bu yüzden Diktatör Perez Jimenez'in düşüşüyle kurulmuş bulunan cunta, uzun süre işbirliği yapmış olduğu halk temsilcilerini anlayamamıştır.

Bu deney pek güzel gösteriyor ki kendi ordularını örgütlememiş olan halk hareketleri, hakim kuvvetlerden kendi haklarını hoşnutluk içinde koparamıyor. Kuzey Amerika halkının işine yarayabilir bu deney. Kuzey Amerika'da hükümete karşı yapılan büyük gösteriler, büyük protestolar, büyük fikir özgürlüğü hareketi, kendilerini zafere ve hakların kazanılmasına götürecek bir silahlı kuvvete dayanmazsa, siyahların, emekçi kitlelerin, Birleşik Devletler'deki bütün sömürülenlerin, tekel birliklerine, iktidardaki hükümete karşı giriştikleri mücadelelerin boşuna olacağını düşünüyoruz.

1959'da Betancourt iktidarı ele aldı: Teslim etmek gerekir ki, devrime ve halka karşı açık bir stratejiyle hareket etti. Daha ilk günlerden itibaren ordu yüksek kademelerinin, oligarşinin ve Amerikan emperyalizminin en gerici çevreleriyle işbirliği yaptı. Bu ittifaklar sayesinde halk hareketine karşı şiddet kullanmayı denedi. Ne var ki halk hareketini tasfiye etmeyi başaramadı. Kitleler her şeyi öğrenmiş, mücadeleye devam etmeye karar vermişlerdi.

Buna, Latin Amerika'da Fidel Castro yönetiminde bir yurtsever kurtuluş hareketinin Batista diktatörlüğünü devirmesini, ordusunu yenilgiye uğratarak iktidarı ele almasını da eklemeliyiz. Küba halkının iktidarı ele geçirmesi olayı yalnız Venezuela halkı üzerinde değil, bütün Latin Amerika halkları üzerinde de derin etkiler uyandırmıştır.

1960'da devrimci fikirler bütün ülkeye yayılmış bulunuyordu. Gitgide büyüyen bu halk uyanışı karşısında, Betancourt hükümeti, halk hareketini tasfiye planlarını uygulamaya başladı. Ekim ve Kasım aylarında, yapılan gösterilere karşı bütün askeri güçler seferber edilerek «Macuare planı» yürürlüğe kondu. Caracas 8 bölgeye ayrılmıştı. Her bölgeye bir batarya birliği konuldu. Tank kullanıldı, «denizci» lere, paraşütcü birliklerine, polise çağrılarda bulunuldu.

Hükümetin orduyu halka karşı sürmekle kullandığı bu saldırgan tutumu, Venezuela halkının silahlı hareketine yeni bir güç kazandırdı.

Betancourt kendi durumunu veciz bir şekilde belirtmişti: «Önce vurup sonra tahrik etmek.» Aynı şekilde onun savunma bakanı General Antonio Brieno da orduyu tamamıyla isyancılara karşı, halka karşı kullanmak zorunda kaldığını açıklamıştı.

1961'de, Ekim ve Kasım aylarında, ülkede yeni karışıklıklar çıkaran aynı tip olaylara raslandı. Ve daha büyük bir şiddetle bastırılma yoluna gidildi. 1961 yılı sonunda iki yüzden fazla yurttaşın öldürüldüğünü söyleyebiliriz. Genç sosyalistlerden bir grubun Demokratik Eylem Partisi'nden ayrılarak Devrimci Sol Hareket'i (M.I.R.) kurmaları da bu döneme raslamaktadır. Bağımsız bir parti olan bu ha-

reket, devrimci halk komandolarına katılmış ve Mecliste Komünist Parti'nin yanındaki sıralara oturmaya başlamıştır.

Ocak 1962'de, ulaştırma işçilerinin giriştiği isyancı bir grev bütün ülkede yankılandı. Kır gerillasının ilk hazırlıkları da bu dönemde başlamaktaydı. Karışıklık ortamı öylesine genişlemişti ki halk kuvvetleriyle hükümet kuvvetleri arasında hemen her gün bir çatışma çıkıyordu.

O sırada Venezuela'nın içinde bulunduğu buhranı kuvvetlendiren önemli birtakım olaylar da oldu. Önce, Kumandan Jesus Teodoro Molina Villegas yönetiminde, Carupano deniz üssünde çıkan ayaklanma. Bütün şehir katılmıştı bu ayaklanmaya. Bundan yirmi sekiz gün sonra Puerto Caballo'daki askeri ayaklanma. Bu da Medina Silva'nın kumandası altında, deniz subayları tarafından yönetilmişti. Şehir iki üç gün asilerin elinde kaldı. Romulo Betancourt hükümetine karşı girişilmiş en büyük savaşın bu şehirde verildiğini söyleyebiliriz. Betancourt, şehrin bombalanmasını emretmişti. 1200'den fazla ölüyle çıkmıştı bu savaşın.

Betancourt hükümetine karşı ciddi bir şekilde savaşa girişilmesi bu iki olayla olmuştur. 1962'nin ilk yarısı boyunca, hükümete bağlı askeri kuvvetler, o sırada henüz yeni kurulmuş bulunan gerilla cephelerine ilk saldırılarını yaptılar. Yedi sekiz gerilla cephesi vardı o dönemde. Hepsi de dağlar arasına serpilmişti. Kuvvetlerimizi, saldırılara karşı daha iyi karşı koyabileceğimiz bir ya da iki yerde toplayacağımız yerde böyle dağıtmakla yanlış hareket etmiştik. Cepheler, Portuguesa Eyaleti, Lara Eyaleti, Yaracuay, Falcon, Doğu ve Guarico bölgelerine dağılmıştı. Lara cephesi, kumandan Lunar Marquez ve

kumandan Argimiro Gabaldon'un; Yaracuay cephesi, Luben Petkoff'un; Falcon cephesi ise Domingo Urbina'nın, benim ve başkalarının kumandası altındaydı.

Birinci saldırı hükümet için bir zafer oldu; hemen bütün gerilla kuvvetlerini yerlerinden sökmeyi başardı. Dağlarda örgütlenmiş olarak kalan tek cephe Falcon cephesiydi. Öbürleri tamamıyla dağıtılmış, perişan edilmişti.

O zaman mücadeleye devam etmek için aynı bölgelerde, aynı cepheleeri yeniden kurabilmek çabasına girişilmiştir. Böylece, Humacaros bozgunundan sonra, Argimiro Gabaldon, Lara gerilla hareketinin kumandasını yine ele aldı. Fabricio Ojeda, Lara Eyaleti ve Portuguezo arasında bir cephenin yeniden kurulmasına girişti. Merida, Guarico ve Doğu bölgelerinde hiç bir şey örgütlenemedi, ya da, hiç değilse, iki yıl beklemek gerekti bunun için.

Kabul etmek gerekir ki, 1962 ve 1963'te bir sürü ağır hata yapmışız. Bir Milli Kurtuluş Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı mevcut değildi; düşman bu dağınıklıkta çok yararlandı. Öte yandan, seçim yılı olan 1963'te devrim kuvvetleri dikkatlerini silahlı mücadeleden çok seçim sorunlarına toplamış bulunuyorlardı. Bu çelişki, nihayet, bizleri, 1964, 1965 ve 1966 yıllarındaki devrim hareketi büyük buhranına götürecektir.

Düştüğümüz bir başka ağır hata da, parti başkanlığının da kumandanlık yetkisiyle hareket etmesiyle, bir eylem ikililiği içinde olmamız, hükümetle bazan aynı anda, ayrı ayrı çatışmamızdır. Bir yandan seçimlere katılmak, öte yandan savaşa devam etmek istiyorduk: Bu iki ucun uyuşmasına imkan yoktu. Teori planında, seçtiğimiz yolu açıkça belir-

leyemiyor, devrimi birlikte yapmayı düşündüğümüz temel aracın ne olduğunu net olarak ortaya koymaktan korkuyorduk.

Gerçi, son yıllarda, gerilla savaşının hareketimizin merkezi ve itici gücü olduğu sonucuna varılmadı değil, ama bu da basit bir ilke bildirisi olmaktan öteye pek geçmemiştir.

Askeri planda düştüğümüz en ağır hata, raslantılara bel bağlamak, «maceracı» tutum olmuştur. Her ne kadar, uzayan savaşımlardan, uzun savaştan söz ediyorsak da, o dönemde, vurucu güç, «golpizm» taktiği uygulanmaktaydı. Betancourt'u birkaç saat içinde, ya da bir iki çatışmadan sonra devirmek istiyorduk. Bu görüş hesaba gelmez bozgunlara mal olmuştur bize; bir gerilla ordusu kurabilmemizi önlemiştir; umutsuz bir savaşa çok fazla sayıda efektif kuvvetle katılmamızı gerektirmiştir. Öyle ki, seçimlerin geldiği en kritik anlarda artık savaşı planlarımıza göre sürdürecektir sayıda hazır kuvvete sahip değildik. Seçimler 1 Aralık'ta yapıldı ve Demokratik Eylem Partisi'nin adayı, baskılar ve seçim hileleri sayesinde seçimi kazandı. Çok nesnel bir tavırla kabul etmek gerekir ki, oligarşinin ve emperyalizmin desteklediği Demokratik Eylem Partisi'nin bu zaferi, halk hareketinin ilk büyük bozgunu olmuştur. Silahlı mücadelenin sürdürülmesi konusunda Komünist Parti'nin ve M.I.R.'in üstüste yaptıkları hataların bir sonucudur bu.

Bugünkü kukla, Leoni, iktidara böyle gelip yerleşmiştir. O sırada Komünist Parti ve M.I.R., devrim hareketini karartan büyük bir buhran içindeydi. Bu arada, M.I.R.'de Doktor Domingo Alberto Rangel'in önderliğinde bir kopma oldu. Doktor Domingo Alberto Rangel, bir zamanlar, silahlı müca-

delenin önde gelen partizanlarından biriydi. Silahlı mücadele için gerekli koşulların Venezuela'da bulunmadığını ve bu mücadelenin yurdumuzun tarihinde hiç bir temeli olmadığını savunan görüşü destekliyor şimdi.

Bu vazgeçme görüşü daha sonra Komünist Parti'nin siyasal bürosunda yeni bir görüş («katlanma görüşü») ileri süren öbür yöneticilerin elinde büyük bir silah olmuştur. Bu yeni görüşe göre eylem halindeki gerilla kuvvetlerinin, artık, silahlı mücadele kalmayana ve bütün silahlı mücadele şekillerinin yerine konulan yasal mücadele yollarını barışçı yönden arama işine girilene kadar faaliyetlerine son vermeleri gerekecektir.

Böylece devrim hareketi büyük bir buhran içine girmiş bulunuyordu. Bu görüşleri destekleyen Komünist Parti ve M.I.R. yöneticileri Venezuela gerçeklerini bilmeyen ve askeri birliklerin başında bulunmamış kimselerdi. Bunların çoğu hapiste bulunduğu için de ileri sürdükleri sakat vazgeçme görüşleri, psikolojik ortamdan yararlanarak, güç kazanıyordu. Ama, işte onlar, kendi kişisel sorunlarını, Venezuela halkının siyasal sorunlarından daha fazla düşünmekteydiler. Ve diyebiliriz ki hükümetin elindeki hazır kuvvetlerle bozguna uğratmayı başaramadığı gerilla hareketini, az kalsın parti yöneticileri bu vazgeçiş tezleriyle mahvedeceklerdi.

Devrimci hareketin içinde beliren bu sakat ve kaçak görüşlere tepki olarak, parti ve örgütlerdeki gerçek sosyalistler, devrimci görüşleri yeniden gün ışığına çıkararak, bunları vaktiyle silahlı mücadele yapacaklarını belirten gerçek sözleşmelere uygulamaya devam ettiler.

Böylece, şehirdeki ve köylerdeki devrim savaş-

çılarının belli başlı çekirdeği, Venezuela savaşının yönetimini ve sorumluluğunu üstlenmek, F.L.N.'yi ve F.A.L.N.'yi (Milli Kurtuluş Silahlı Kuvvetleri) yeniden kurma kararını verdi.

Bu yönetim, karargahını dağlara kurdu. Gerçekten de, hükümetin ve yüksek askeri kumanda kademelerinin halka karşı saldırılar hazırlamakla meşgul oldukları bir sırada kolları bağlı kalmamız doğru olmazdı. Hükümet «huni işlemi» adını verdiği son derece titiz bir şekilde hazırlanmış bir hareket düzenledi. Buna göre hazır kuvvetlerin % 60'ı halk kuvvetlerinin üstüne saldırtılacak, önce uçaklar gerillaların bulunduğu merkezleri bombalayacak, geri kalan kuvvetler ise şehirlerdeki halk hareketinin üstüne sürülecekti.

(O sabah, radyonun, hükümetin «Caracas işlemi» adı verilen yeni bir tedbir uygulandığını, bu tedbirin silahlı harekete karşı alındığını ve sadece dün gece 400 kişinin tutuklandığını bildirdiğini de söylemeliyim size.)

«Huni» hareketi, geçen yılın 21 Haziran'ında, F.A.L.N. başkanı Fabritio Ojeda'nın tutuklanması ve öldürülmesiyle başladı. F.L.N. ve F.A.L.N.'nin siyasal-askeri yöneticiliği bir karşı hücum denemesine girişti. Bunun ilk hedefi, Caracas'ta, Emniyet Genel Müdürü Gabriel José Paez oldu. F.L.N. ve F.A.L.N. yönetiminde ikinci bir hücumda daha bulunduk. Bu hücumun planına büyük kahramanımızın anısına saygımızı belirtmek için «Simon Bolívar işlemi» adını vermiştik. Bolivar'ın doğum yıldönümü olan 24 Temmuz'da yaptık bu hücumu. F.A.L.N.'nin ikinci kumandanı Luben Petkoff yönetti hareketi. Bir grup Venezuela yurttaşı Falcon kıyılarına çıkarma yaptı.

«Huni» hareketine karşı mücadele etmek için

köylerde, şehirlerde bir sürü işlem uyguladık. Öyle ki, sonunda hükümet anayasa garantilerini askıya almak zorunda gördü kendini. Bu çatışma boyunca, askeri planda olsun, siyasal planda olsun, önemli başarılar kazandık. İlk defadır ki orduya böyle büyük darbeler indiriyor, ordudaki ve hükümetteki yüksek mevkili kişilere layık oldukları gibi karşılık veriyorduk. Ama asıl önemlisi, halkın, Komünist Parti Siyasal Bürosu'nun ve bazı M.I.R. yöneticilerinin sakat görüşleriyle kaybettiği güveni gerillalara karşı yeniden duymaya başlamasıdır.

Hükümete karşı savaş 1967'ye kadar sürdü. Girişilen hareket artık sadece şehirlerde ve ülkenin batısında değil; Miranda Eyaletine de sıçramış bulunuyor. Miranda Eyaletindeki kumandan Americo Martin tarafında yönetilen «Ezequiel Zamora» gerilla cephesi de kesin olarak mücadelemize katılmış bulunuyor.

● Şu somut soruları sormak istiyorum size :

Venezuela Komünist Partisi'nin bugün F.L.N. ve F.A.L.N. içinde oynadığı rol nedir?

Siz komünist misiniz?

Kuvvetleriniz komünist midir?

— Venezuela Komünist Partisi 1931'de kurulmuş ve otuz beş yıldır zorbalığa karşı mücadelesinde halk kitlelerinin bir aracı olmuştur. Uzun yıllar boyunca, devrimci bir hükümetin zaferi için yapılan mücadelelerde işçi sınıfının, köylülerin, öğrencilerin, orta sınıfların en iyi unsurlarını örgütleyen tek siyasal grup olmuştur. Parti, Venezuela'nın tarihine geçmiş büyük savaşlar vermiştir. Vaktiyle halkın başına geçen Bolivar gibi, Venezuela halkının önünde büyük işler görmüştür.

Daha sonra, III. Kongre sırasında, Caracas'ta yapılan eksiksiz bir oturumda, Venezuela halkının kurtuluş mücadelesine önderlik etme ve silaha sarılma konusunda tarihi bir karar alınmıştır. Ancak çeşitli akımların dolaşması yüzünden bu parti çizmiş olduğu gerçek devrimci programı uygulayamamıştır.

1940 yıllarında, bütün Latin Amerika komünist partilerini etkisi altına alan sağcı bir akım Venezuela Komünist Partisi'ne de işlemiş, ve uzun süre onu gerçek yolundan saptırmıştır. Birleşik Devletler'den yönetilen bu sağcı akım zaten o ülkede doğmuştu. Birleşik Devletler'deki parti genel sekreteri Browder yaratmıştı bu akımı. Bu yüzden «Browderizm» de denir. Söz konusu akım kapitalizm ve sosyalizmin bir arada yaşayabileceği fikrini benimsiyor ve kurtuluş savaşlarının daha önce pratikte tarihsel olarak iflas etmiş ve Karl Marx tarafından da türlü nedenlerle mahkum edilmiş biçimler içinde de yürütülebileceğini ileri sürüyordu.

Bu hatalı görüş partice reddedildi. Ama aslında Latin Amerika komünist partileri ve bu arada Venezuela Komünist Partisi, birçok yönde üste çıkmış bulunan ve marksizm - leninizme yabancı olan bu fikirlerden bütün bütüne kurtulabilmiş değildir.

Yavaş yavaş, komünist partiler, devrimci karakter taşıyan her türlü pratik eylemden uzaklaşmaya ve bir uyuşukluk içine girmeye başladı; bu uyuşukluk onlara artık halk mücadelelerine zorunlu bir gözüpeklikle klavuzluk etme imkanı vermemektedir.

Gerçi Venezuela Komünist Partisi ilk sıralarda devrimci hareket içinde başı çekiyordu, ama ilk yenilgiler, bozgunlar başladığı zaman (bunlardan yu-

karda söz edilmişti), zaten sağcı bir tutumun etkisi altında bulunan yöneticiler, hareketin devrimci amaçlarını gözden kaçırmışlar, ne içinde buldukları andan, ne de kendi tarihimizden bir ders çıkarabilmişlerdir. Dayatma ve direnme gücünü gösterememişler, ve sürekli olarak teoriyle oyalanıp devrimci bir politika uygulamayan küçük bir sağcı çekirdeğin çevresine toplanmak için, yavaşça, devrimci yoldan çıkmışlardır. Silahlı mücadeleyi askıya almak, onun yerine yasal, barışçıl ve seçimlerle gerçekleştirilen bir mücadele biçimi koymak istemişlerdir.

Bu durum Komünist Parti içinde bir buhran yaratmış ve bu vazgeçme yönelimlerini ve geleneksel Komünist Parti'nin siyasal bürosundan çıkan reformizmi kabul etmek istemedikleri için gerçek devrimciler partiden atılmıştır. Böylece Komünist Parti artık gerçek özünü yitirmiştir. Komünist Parti'nin bugünkü rolünün ne olduğunu sorduğunuz için söylemek zorundayım: Gerçek devrimciler, gerçek marksist-leninistler bir araya gelerek başka bir parti kurmuşlardır: Devrim Partisi.

Partiler, siyasal felsefeleri ne olursa olsun, bir ya da birkaç toplum sınıfını temsil eden yapılardan başka şey değillerdir. Yıllar boyunca Venezuela halkının mücadelelerini yöneten eski Komünist Parti uzun süre halk kitlelerini temsil eden parti olmuştur. Ama bugün, milli kurtuluş için ve sömürüye karşı mücadele eden bu sınıfları temsil etmiyor artık. Felsefesinin bizimle hiç bir ilgisi yok.

Dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi Venezuela'da da, kim olursa olsun, tek bir adam değil, halkların kendisidir kendi mücadelesine yön veren. Eski Komünist Parti revizyonist bir parti haline dönüşünce, halk kitleleri, bundan böyle kurtuluş mü-

cadelesinin başında bulunan Devrim Partisi'ni onun yerine geçirdi.

Elbet bu yeni tip parti hakkında soracaklarınız da vardır. Onu meydana getirenlerin mutlaka eski partiden ayrılan kimseler olup olmadığını öğrenmek istersiniz herhalde. Hemen cevap vereyim: Bu partinin üyeleri sadece eski partiden ayrılan kimseler değil. Bakın kimler: Venezuela toplumundaki bütün gerçek marksist-leninistler; ister Komünist Parti'den gelsinler, ister başka örgütlerden gelsinler, ister daha önce katılmış olsunlar, ister yakında katılacak olsunlar (M.I.R.'i kastediyorum bununla) ... kısaca, bütün gerçek marksist-leninistler ve bugün olmazsa yarın mutlaka kendilerini bu devrim partisinin içinde bulacak kimseler. Yeni partinin F.L.N. - F.A.L.N. içinde yol gösterici, itici, yön verici bir rolü vardır.

● Sözü ettiğiniz bu parti Küba Komünist Partisi'nin modeline göre mi kurulmuştur?

— Bugün uluslararası komünist hareket içinde görülen anlaşmazlık karşısında proletarya enternasyonalizminin marksist-leninist çizgisini en iyi belirlemiş partilerden biri de Küba Komünist Partisi'dir. Başbakan Fidel Castro bunu gösterdi, pratikte, büyük önem taşıyan yeni olaylar karşısında da ispat etti. Gerçekten, Miranda Eyaleti topraklarına yapılan çıkarma işlemine Kübalıların katılıp katılmadığını sormuştunuz demin. Ben de bunu bilmediğimi, ancak böyle bir şey olsaydı, hangi biçimler altında olursa olsun, başka ülkelerin yurttaşları da bizim mücadelemize katılıyor diye mutluluk ve gurur duyacağımızı söylemiştim. Şu anda, basın ajanslarının bildirdiğine göre, Küba Komünist Partisi Mer-

kez Komitesi, Miranda Eyaleti topraklarına yapılan çıkarma işlemine yardım etmiş olmanın sorumluluğunu üstleniyor. Bu da açıkça gösteriyor ki Küba Komünist Partisi, tıpkı Guatemala Komünist Partisi, Venezuela Komünist Partisi ve bütün Latin Amerika'daki komünist partiler gibi net olarak marksist-leninist bir çizgiyi izlemektedir.

Yeni partinin içindeki birliği gösteren örnekler vereyim size. Aramızda ordudan ayrılma üç eski subay var, ve hepsi de, pekala, merkez komitesi üyeliği yapıyor. Adları: Manuit Camero, Acosto Bello, ve Nicolas Hurtado. Daha önce U.R.D. (Cumhuriyetçi Demokratik Birlik) üyeliği, sonra V.P.N. yöneticiliği yapmış olan José Gonzales de merkez komitesindedir şimdi, M.I.R.'in eski yöneticisi Nancy Suzarini için de aynı şeyi söyleyeceğiz.

Bu küçük örnekler de gösteriyor ki, çeşitli partilere bağlı, çeşitli eğilimler taşıyan, ama temelde marksist-leninist olan, devrimci olan birçok adam bugün Devrimin Partisi'ni meydana getirmektedir.

Ama bu Devrim Partisi ile F.L.N. aynı şey demek değil. F.L.N., Venezuela devriminin bu aşamasında savaşa girmek için, büyük ve yurtsever bir cepheye çeşitli toplumsal ve siyasal grupların birliğini ifade eder.

F.L.N.'yi ayrı siyasal partilere, ayrı eğilimlere, ayrı ideolojilere bağlı kalabalık bir yurtaş ve devrimci topluluğu meydana getirmektedir. Başka türlü söylersek, marksist-leninistlerle marksist-leninist olmayanları; ya da daha genel bir deyimle, demokratları bir araya getirmektedir.

Öte yandan F.L.N. daha geniş, daha kalabalık bir harekettir. Ona katılmak için özgürlükler için ve emperyalizme karşı, feodalizme karşı ve kurtuluş

savaşı için hazırlanmış mücadele programını kabul etmek yeter. Komünist olmak şart değildir. Komünist parti, F.L.N.'nin büyük gücünün üyelerinden biridir sadece. Bütünün bir parçasından ibarettir.

Komünist olup olmadığını soruyorsunuz. On altı yaşından beri Komünist Parti içinde çalışıyorum.

F.L.N. ve F.A.L.N. içinde faaliyet gösteren kimselerin komünist olup olmadığını da soruyorsunuz. Sanırım, biraz önceki açıklamalarımla bu sorunun cevabını vermiş oluyorum.

● F.L.N.'nin ve F.A.L.N.'lerin kuruluşunun geçen yıl tamamlandığını anladım. Bu durumda, kararlar başkumandanlıkça, yani sizin tarafınızdan, dağda veriliyor. Bu noktayı açmanız ilginç olacak: Bu değişikliklere niçin lüzum görüldü? Elde ettiğiniz sonuçlardan memnun musunuz?

— Venezuela devrimi de öbür ülkelerdekinin özelliklerini taşıyor. Ama kendine özgü toplumsal durumunun karşılığı olarak belirmiş başka özellikleri de vardır onun. Demin belirtmiş olduğum gibi, mücadelemizin ilk evrelerinde, şehirler hakim bir rol oynamıştı. Ne var ki bu dönemde parti yöneticileri bellibaşlı kadroların korunması gereğini hesaba katmamışlardı. Bir savaş yapmak, bu savaşın hizmetine bir genelkurmay, yani yönetici bir kadro vermek anlamına gelir. Bir kere, özellikle, gerilla savaşı silahlı mücadelenin temel şekli olarak kabul edilmişse, o zaman, yönetici kadronun % 50'sini ya da 60'ını dağlara geçirmek gerekecektir. Oysa bu yapılmamış, belli başlı kadrolar şehirde yaşamaya devam etmişler, özellikle Caracas'ta yasal durumlarını bozmamışlardır. Bu yasal yaşama durumu Komünist Parti yönetici kadrosuna askeri işlemlerde

bir çeşit utanma ya da sıkılğanlık duygusu kazan-dırmıştır.

Romulo Betancourt, 1963 Eylül'ünde, Komünist Parti yönetici kadrosundaki bu ikili duruma bir son vermeye karar verdiği zaman, sorumluların tutuklanmasını emretti ve birkaç saat içinde Komünist Parti'nin ve M.I.R.'in bellibaşlı yöneticileri evlerinden rahatça toplandı. Bilinen bir hatanın tekrarlanması vardı burda. Filipinler deneyi bize göstermişti ki, bir savaşa girildiğinde yapılacak ilk şey yöneticileri iyi korumaktır; bizimki gibi bir savaşta ise yöneticilerin kıra çekilmesi söz konusudur. Filipinler'de, Komünist Parti merkez komite üyelerinden otuz kişi birkaç gün içinde tutuklanmış, bu da gerillaların bozguna uğramasını hazırlamıştı.

Komünist Parti ve M.I.R.'in liderlerinin yüzde sekseninin tutuklanmasından sonra yeni bir yönetici kadronun şehirler dışına çıkması gereği kuvvetle belirtildi ve istendi.

Bunun üzerine devrim hareketi büyük bir buhrana düştü ve bölünmeler gerekti. Mücadelenin de vamnına karar vermiş şehir komandoları, şehirlerdeki ve şehirler dışındaki devrimciler F.L.N.'yi ve F.A.L.N.'leri kurdular, yönetici kadroyu şehir dışına, dağlara çıkardılar. Böylece 15 Ağustos 1966'dan sonra, F.L.N. başkanı kumandan Elias Manuit Camero, F.A.L.N.'lerin kumandanı ve kumandanlığa bağlı herkes, Venezuela dağlarına çıkmışlardır, bundan böyle devrimci hareketi ordan yöneteceklerdir.

Bu, hiç bir yönetici, şehirde ya da ülkenin başka yerlerinde bulunmayacak demek değil elbet. Sadece icra örgütlerinin dağlarda çalıştıklarını anlatmak istiyorum.

Kestirilebileceği gibi, bu tarihi kararın olumlu

sonuçları derhal görülmüştür. Geçen yılın ve bu yılın eylem kampanyası, F.L.N.'nin kaydettiği ilerleme, işçi, köylü, öğrenci çevrelerinin örgütlenişi, kadroların korunması... bütün bunlar, hareketin ilerlemesi bakımından elde edilmiş bellibaşlı garantilerdir.

• Devrim mücadelesinin dağlarda ve kırlarda mı, yoksa şehirlerde mi daha başarılı bir şekilde yapılacağını düşünüyorsunuz? Yoksa her ikisinde birden mi? Niçin?

— Biraz önce belirttiğim gibi, Venezuela devriminin kendine özgü birtakım özellikleri vardır; biz bu özelliklerden çıkardığımız bilgilerle devrimimizin askeri ve siyasal yönünü çiziyoruz.

Venezuela'da nüfusun çok büyük bir kısmı şehirlerde yoğunlaşmıştır. Kırlardaki halk yığınları sanayi sitelerine göre azınlıkta kalmaktadır. Daha başlangıçtan beri üç görüş vardır bu konuda.

Birincisine göre, nüfus, emperyalistlere ait endüstrilerin bulunduğu şehirlerde yoğunlaştığı için, savaşa şehirlerde girişmek daha doğru olacaktır. Bu sakat görüş başka yerlerde işe yaramış eski birtakım şemalara dayanmaktadır (Sözgelimi 1917 Rusya'sındaki Ekim Devrimi), ama Venezuela'ya uyar bir tarafı yoktur.

İkincisi, temel şekli gerilla olan bir savaşın yalnız kırlarda gelişmesini ister. Buna göre şehirleri hesaba katmak hiç gerekmez. Çin'deki, Vietnam'daki ve başka ülkelerdeki devrimlerin asıl kimliğini göstermek isteyen bir görüş bu. Ama Çin'deki nüfusun % 80'inin köylü olduğunu unutmamalı.

Nihayet F.L.N. ve F.A.L.N.'ler tarafından kabul edilip desteklenmiş olan üçüncü görüş; doğru ve gerçeği kucaklayan görüş; «Bileşik başkaldırma»

deyimiyle tanımlayabileceğimiz görüş. Bu görüşte şu unsurları görüyoruz:

1) Gerilla, silahlı gelişmemizin temel unsurudur. Düşman ordusunu yenecek halk ordusu en iyi şekilde kır ortamında gelişir ve güçlenir. Bu nokta salt isyan görüşünü çürütmektedir.

2) Bu görüş, Venezuela şehirlerinin önemli bir rol oynayacağını kabul etmektedir; çünkü halkın büyük bir kısmı bunların bazılarında iyice yoğunlaşmıştır; öte yandan yabancı tekellere ait fabrikalar da buralarda bulunur. Bu bakımdan şehirlere özel bir dikkat göstermeli, düşmanın sanayi kurumlarına hücum edebilmek için büyük ölçüde komando birlikleri beslemelidir buralarda. Gerçekten de, hiç değilse şu içinde bulunduğumuz evrede, gerilla cepheheleri kurulalı beri, petrol ve demir sanayilerine etkili darbeler vurmamız pek mümkün olmadı.

Venezuela gerillası Küba'dakinden farklıdır. Küba'da gerillacı savaş alanından pek uzaklaşmaksızın bir kibrit çakarak şeker kamışı tarlalarını ateşe verebilir. Burda ise gerilla ocaklarının yayıldığı bölgelerden ayrılarak düşmanın sanayi tesislerine hücum etmek pek zordur.

3) Venezuela'da, belki başka ülkelerde de olan, yeni bir unsur daha gün ışığına çıkarabiliriz. Küba'da, Çin'de, Cezayir'de de olmuş mudur bilmiyorum, ama Venezuela'da daha baştan beri düşman ordusunun nüveleri aktif bir şekilde devrimimize katılmıştır. Carupano ve Puerto Cabello ayaklanmalarını örnek gösterebiliriz buna. Şu anda, aramızda bu ordunun birçok subayı vardır.

4) Önem taşıyan bir başka gerçeği de eklemek gerekiyor. Kırdaki nüfusun büyük çoğunluğu dağ-

larda değil, daha çok büyük yolların çevresinde toplanmıştır. Bu büyük yolların yakınına yerleşme olayı bizim için çok önemlidir. Çünkü böylece ne şehirde ne de dağlarda oturan büyük bir nüfus söz konusu oluyor.

Böylece dağ gerillacılarını, köy ve şehir gerillacılarını, ordudan koparak saflarımıza katılmış unsurları dört cephe içinde birleştirerek «bileşik başkaldırma» dediğimiz mücadele şeklini yaratmış bulunuyoruz. Bu dört cephenin her biri kendine ait kaynaklardan yararlanır.

Kısacası, sorunuzu cevaplandırmak için mücadelenin aynı zamanda kırlarda ve şehirlerde yapıldığını söyleyeceğim; ama, şimdilerde kırlardaki faaliyetimiz daha önemli; çünkü buralarda kuvvetlerimizi daha iyi bir şekilde düzenliyebiliyor ve düşmana daha etkili darbeler vurabiliyoruz. Bu görüş bizi, Çin ve Vietnam deneyinde olduğu gibi, serbest toprak bölgeleri adıyla anılan şeyin yeni bir yorumuna götürmektedir. Bizim için, içinde bulunduğumuz mücadele evresinde, «serbest topraklar» silahlı kuvvetlerimizin gelişeceği, ordumuzun büyüyeceği, halk yığınları üstünde büyük etkiler yaratacağı bölgeler olacaktır. Öte yandan, bu bölgeler bizim kontrolümüz altındaki topraklarda olabileceği gibi, bazan, düşman topraklarında da kurulabilecektir. Yani biz başka ülkelerde bilinen klasik «serbest topraklar» kavramından ayrı bir kavram olarak düşünüyoruz bunu.

Öte yandan, demin söylediğim gerçeği aklınızdan hiç çıkarmamalısınız. Venezuela'da girişmiş bulunduğumuz şu savaş kıtanın geri kalan yerlerinden de, dünyanın geri kalan yerlerinden de soyutlanmış değildir. Aslında bir kıta savaşı söz konusudur ve

Venezuela Latin Amerika'nın kurtuluşu için savaşa girilmiş toprakların sadece bir kısmıdır.

• Bir kişisel soru daha. Dağa ilk defa ne zaman çıktınız?

— 1961'de, Oriente'de Turimiquire dağlarına çıkmıştım. Ama sadece üç ay kalmıştım orda. Ardından ovaya inip iki ay kadar kaldım. Sonra Lara dağlarına çıktım. Bir buçuk ay kaldım. Bunların hepsi 1961'de oldu.

1962'de, 15 Mart'ta, zındandan kaçtığım zaman Falcon dağlarına geldim, o zamandan beri burdayım.

• Venezuela devrimi ne zaman zafer kazanacaktır sizce? Askeri bir zaferden söz ediyorum.

— Biz altı yıldır mücadeleyi sürdürüyoruz burda. Kolombiya'da daha uzun bir süreden beri mücadele ediliyor. Askeri bir zaferin tam olarak ne zaman elde edileceğini söyleyemeyiz, ama bazı ufak tahminlerde bulunulabilir.

Bolivya'da gerilla savaşının görünmesiyle, bu savaşın daha sonra Saint-Dominique'te, Arjantin'de, Brezilya'da görünmesiyle, Latin Amerika'nın kurtuluş hareketi pek yakında büyük bir genişlik kazanacaktır. Vietnam halkının Kuzey Amerikalılara karşı kazandığı önemli zaferler, Asya'da ve Afrika'da birçok kurtuluş hareketinin doğması, zafer anının yaklaştığını gösteren belirtilerdir. Sonra, Venezuela'daki koşullar bizim hareketimiz açısından gitgide daha uygun olmaktadır. Şimdiki hükümet ağır bir buhran içindedir. Hareketimizin uygulamak üzere olduğu gerçek yönelimden sonra diyebiliriz ki ikinci Vietnam, Venezuela olacaktır.

Latin Amerika'daki kurtuluş mücadelesi 1968'de ulaşması gereken genişliği kazanırsa, halkımız

ve öbür Latin Amerika halkları için zafer günleri çok yaklaşmış olacaktır.

● Bu zaferden sonra, Küba'da olduğu gibi, Venezuela'da da, dışarı doğru bir zengin ve orta sınıf göçü olacağını sanıyor musunuz? Bu toplum kesimlerine, gitmeleri için bir baskıda bulunacak mısınız? Yoksa Venezuela'da kalmalarını ya da kalmamalarını kendi seçimlerine mi bırakacaksınız?

Bütün ülkenin yönetimini üstlenmek ve mümkün olduğu kadar, bir kaostan kaçınmak için planlarınız var mı? Bununla Küba devriminin ilk sıralarında Fidel Castro'nun düştüğü hataları (bunu kendisi de kabul ediyor) söylemek istiyorum. Yapılması ve yapılmaması gereken şeyler konusunda başka sosyalist devrimlerden çıkardığınız dersler var mı?

— Devrim, Venezuela'da zafer kazandıktan sonra mümkün ki bazı halk tabakaları, (özellikle iktidarı gaspetmiş olanlar ve Venezuela halkının kasabı haline gelmiş bulunanlar) ülkemizi terketsin. Ama ekonomik sömürüye ve savaş suçlarına katılmamış kimselerin Venezuela'dan gitmesi diye bir şey söz konusu olmayacaktır.

Devrim hükümeti hiç bir yurttışa yurdu terketmesi konusunda baskı yapmayacaktır. Yalnız ekonomik, siyasal ve askeri düzen kaygılarıyla, vatan ihaneti suçlarına katılmış kimselerin Venezuela'yı terketmeleri sağlanacaktır.

Venezuela devrimi altı yıldan beri gelişme içindedir. Bu süre, her alandaki kadroların teşkil edilmesine imkan vermiştir.

Çok önemli bir şey daha: Küba gibi bazı ülkelerde önce devrim yapılmış, düşman kesimlerin tasfiyesi ve temel mekanizmanın yeniden kuruluşu ancak iktidar ele geçirildikten sonra gerçekleşmiştir. Devrim hareketimizin yaşadığı buhran bize refor-

mist nüveleri, gerçek yurttaş olmayanları temizleme fırsatı vermiştir. Temizleme işlemini iktidara geçmeden yapmış bulunuyoruz. Büyük bir avantajdır bu.

Elbette başka devrim hareketlerinden dersler çıkarıyoruz kendimize ve elbet yalnız kaçınmamız gereken hatalar konusunda değil, iktidarı elde etme konusunda da yapıyoruz bunu.

● Bugün Venezuela'da fazla sayıda siyasal mahkum var mı? Bunun böyle olduğunu ve mahkumlar arasında hareketiniz içinde çalışan savaşçıların da bulunduğunu sanmaktayım. Mahpuslara işkence yapılıyor mu? Hükümetçe ne gibi işkenceler uygulanıyor?

— Romulo Betancourt iktidara geçtikten sonra hapishaneler siyasal mahkumlarla öylesine dolup taşmıştır ki, hükümet «toplama kampları» kurmak zorunda kalmıştır. Bu kamplarda siyasi ya da askeri mahkumlara işkenceler yapılıyor. Çoğu ölüyor bu yüzden.

Bugün için siyasi mahkumların sayısının yaklaşık olarak 2000 olduğu söylenebilir. Ama bu rakam daha önceleri çok aşmıştır.

Kurtuluş mücadelesine çeşitli örgütler katıldığı için ayrı partilerden siyasi mahkumlar var. Perez Jimenez'in partizanlarına bile raslanır mahkumlar arasında... Ama çoğu bizim örgütümüzdenidir.

İşkence sistemi, gerillaya karşı savaşan komandoların bulunduğu bölgelerde iyice geliştirilmiştir. Birkaç örnek vereyim size.

Gerilla cephelerinin bulunduğu devletlerde, pratik olarak Kuzey Amerikalıların gözetim ve yönetimi altında çalışan D. I. G. E. P. O. L. ve S. I. F. A. örgütleri, türlü vahşet örnekleri vermektedir. Mahkumlara öyle işkenceler uygulamaktadırlar ki, bun-

ların artık fizik bakımından bir daha normal hayata dönmeleri mümkün olamamaktadır.

Falcon Eyaletinde 80 köylü ve sivil kurşuna dizilmiştir; Lara Eyaletinde 100'den fazla kimse kurşuna dizilmiş ya da işkence edilerek öldürülmüştür.

San Luis Sierası'nda, Falcon Eyaletinde, «avcı» denen komandolar öyle vahşet örnekleri vermişlerdir ki, dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan ve insan hakları konusunda bir fikri bulunan herhangi bir yurttaşın yüzünü utançtan kızartabilir.

Bir köyde, anti-gerillacı bir subayın komutasındaki 30 erli bir komando birliği halkın çoğunluğunu tutuklamış, bütün kadınların, hattâ bu arada kırkını geçmiş bir kadının, hem de kocalarının ve çocuklarının gözleri önünde ırzlarına geçilmiştir.

Burda, Falcon Eyaletinde, gerillaya karşı savaşan ayrı bir komando birliği, 16 yaşında bir köylüyü tutuklamış, 25 er tarafından tecavüz edildikten sonra, subay, bu zavallıyı kurşuna dizdirmiştir.

Portuguesa Eyaleti sınırları içinde, El Charal'da, bir köylü bir atın kuyruğuna bağlanarak yerlerde süründürülmüştür.

Lara Eyaletinde, C. O. P. E. I. mensubu (sosyal-hristiyan) zengin bir toprak sahibi tutuklanmış ve gözleri önünde karısına tecavüz edilmiştir.

Şu son yıllarda sizin de bildiğiniz birçok cana kast ve işkence olayına ardarda raslanmıştır. Juan Pedro Roja'yı Oriente'de tutukladılar, hayalarını kestiler, ölene kadar gözlerini oydular. Yine Oriente'de, Profesör Alberto Loveno'ya işkence ettiler, sonra da zincire bağlayarak suya attılar.

Birleşik Devletler hükümetinin emri üzerine S. I. F. A. ajanları tarafından boğazlanan F. L. N.

Başkanı Fabricio Ojeda'nın başına gelenleri de biliyorsunuzdur.

Miranda Eyaletinde, Kumandan Americo Martin'in yönetimindeki «Ezequiel Zamora» gerilla cephesine 1964'de yapılan bir saldırıdan sonra birçok gerillacı ve köylü tutuklanmıştı. Bunlardan ikisi -ki biri gerilla şefiydi (Trina Barrios)- helikopterle yukardan yere atılmak suretiyle öldürüldü.

Nihayet, geçen yıl ortadan kaybolan iki yöneticimizden söz edeyim size. Bunlar, Barinas Eyaletinde S. I. F. A. (Silahlı Kuvvetler Haberalma Servisi) tarafından tutuklanmışlardı. André Pasquier ve Felipe Malaver'di adları. Ne olduklarını bugüne dek öğrenebilmiş değiliz. Aynı şekilde kaybolmuş yüz kişi var.

● İzin verirseniz şunu da sormak istiyorum: sizin adamlarınız da mahpuslara, köylülere, subaylara işkence ediyor mu?

— Bizim devrimimiz, içinde hümanizm ilkeleri de bulunan bir temel ilkeler bütününe dayanır.

Hiç bir şekilde silahlarla uğraşmak istemediğimiz halde, silahlı yolu seçmişsek, başka türlü hiç bir şekilde iktidarı alamıyacağımız ve adaletsizliklere son veremeyeceğimiz içindir bu.

Bizimki gibi bir hareket, toplumun en kutsal ilkelerinden alır esinini; zulme, işkenceye, yakıp yıkmaya karşıdır. Hiç bir zaman düşmanla aynı silahları kullanmayacağız.

Birliklerimizi meydana getiren savaşçıların çoğu bizim felsefi ve siyasi fikirlerimizi tamamiyle benimsedikleri için değil, adaletsizliğe, işkenceye ve hükümetçe verilen vahşet örneklerine karşı savaşmak için bizimle omuz omuza mücadele ediyor.

Emin olabilirsiniz, savaşçılarımızdan biri bir kimseye işkence etmeye kalksa, kendi yasalarımıza göre şiddetle cezalandırılır.

● Bu karargahta gerillacıların çoğunun köylü olduğuna dikkat ettim. Gerilla toplam sayısı içinde köylülerin oranı nedir? Hangi nedenlerle gelip size katılıyorlar? Raslantı sonucu olarak mı, yoksa belirli siyasal durumlardan ötürü m? Hep aynı oranlarda mı olmuştur bu?

— eşitli cephelerdeki gerilla kuvvetleri içinde köylülerin oranı % 75'e yaklaşmaktadır. Bir raslantı değil bu. Kurtuluş hareketi fikirlerinin, daha çok, bu en fazla sömürülmüş, toprağı elinden alınmış halk tabakasınca benimsenmesinden oluyor; köylüler bu smrme durumuna bir son vermek, toprağı köylüye dağıtmak ve toprak reformunu gerçekleştirmek için mücadele ettiğimizi kavrayıyorlar. Devrimimizin amacı halk kitlelerini, köylüleri ve işçileri iktidara getirmektir. Ve mücadeleye başladığımız beş buçuk yıldan beri fikirlerimiz kyll ve işçi çevrelerinde daha fazla yayılmıştır; saflarımıza katılan köylü ve işçi yurttaşların sayısı günden daha artış kazanmıştır. Her zaman böyle olmuş değildir. Başlangıçta, savaşçılarımızın % 80-90'ı kuk burjuvaziden, daha doğrusu şehirden gelmiş niversite öğrencilerinden meydana geliyordu.

Demin söylemiştim, kırlar ordumuzun temel karargahıdır; politikamız geri bütün kesimlere hitap etmektedir, ama bu arada en fazla hitap ettiği halk tabakası köylülerdir. Bu yüzden, köylülerin ordumuzu günden güne büyütmesi, kuvvetlendirmesi olayı son derece mantıkidir. Mücadele ilkin orta tabakalarda, kuk burjuvazi içinde, aydınlık ve öğrenciler arasında doğuyor; sonra, bu fikirleri halkın

geri kalan kısmına ulaştırmak görevi de onlara düşüyor.

● Çin-Sovyet anlaşmazlığı konusunda ne düşünüyorsunuz? Venezuela devrim hareketi Çin'den ya da Sovyetler Birliği'nden yardım alıyor mu?

— Sosyalist kampın en büyük iki ülkesi arasında birtakım gerçek ayrılıkların varlığını kimse inkâr edemez. Bizim kanımızca, iki ülke arasında normal olarak belirmesi gereken bu ayrılıklar yine onlar tarafından benimsenmez bir şekilde büyütülmüştür. Bu ayrılıklar, uluslararası komünist hareketin günümüzde bir buhran geçirmekte olduğu anlamını taşıyor. Ancak bu buhran sosyalizmi yıkan değil, tersine geliştiren bir olay; sosyalizm bu buhrandan daha güçlü olarak çıkacaktır. Anlaşmazlığı büyüten yanlış tutum, şimdiye kadar kapitalist kampa, emperyalizme bu çatlaktan yararlanma imkanı vermiştir. Somut bir örnek olarak Vietnam'da olan bite-ni verebiliriz. Bu anlaşmazlık, barış içinde bir arada yaşama ve uluslararası proleteryanın militan dayanışması konularında; daha genel olarak ifade etmek gerekirse, Kuzey Amerika emperyalizmine karşı takınılacak tavır konusunda beliren tartışmalardan çıkıyor. Ama Venezuela'da yapıldığı gibi, bu tartışmaları pratik alana çekerek, sosyalizmin emperyalizmin karşısındaki sorunları yerli yerine yerleştirilerek, bu ayrılıkların üstesinden gelmek mümkün olabilir. Ama bu ayrılıklara bir son verilmediği takdirde, Kuzey Amerika emperyalizmi Vietnam'a korkunç hava hücumlarını sürdürecektir, Küba ablukasını sıkılaştırabilecek, Saint-Dominiques'e ve başka yerlere müdahale edebilecektir.

Bunun için, dünyanın bütün ulusları, Sovyetler

Birliği'ndeki ve Çin'deki dostlardan aralarındaki ayrılıkları yersiz olarak büyüten bu yanlış tutumlarını bir daha gözden geçirmelerini istemekte, onlardan çabuk ve uygun bir çözüm yolu beklemektedir.

• **Venezuela kilisesinin rolü nedir? Ya da daha özel olarak, devrim hareketinizin ülkenin katolik kesimlerine karşı tutumu nedir?**

— Önce şunu belirteyim: katoliklerin ya da genellikle hristiyanların temsil ettiği şeyle kilisenin yönetim olarak temsil ettiği şey arasında fark vardır Venezuela'da. Kilisenin, Vatikan'ın resmi temsilcilerinin dünyanın her yerindeki hristiyanlarla büyük bir çelişki içinde buldukları bir zamanda bu farka parmak basmak çok önemlidir. Bu konuda tek bir örnek vermek yeter: Kolombiya Kilisesi oligarşiyle gerçek anlamda içiçedir, oysa Kolombiya'daki katoliklerin büyük çoğunluğu yoksul kimselerden meydana gelir.

Venezuela'da Kilise, tarih içinde birçok kere mücadelelere katılmıştır. Katolik dini yurdumuza sonradan sokulmuş, misyonerleri de İspanyollarla birlikte gelmişlerdir. İlk bağımsızlık sışramaları başlayınca bir kısım papazlar zulmedenlerin safına geçmiş, bir kısmı ise kurtuluşçularla birlikte yürümüşlerdir.

1810'da, bir papaz, kurtuluş hareketine katıldığını İspanyol makamlarına itiraf etti, böylece bütün hareket mensuplarının tutuklanmasına sebep oldu. Tersine, bir başka papaz, peder Madariague, 10 Nisan 1810 gününün kurbanlarından biriydi.

Dinsel hareketler karşısındaki tavrımız, yürüttüğümüz kurtuluş ilkelerinden de çıkarılabilir. Venezuela yurttaşlarının, cinsiyet, sınıf ve din farkı ol-

maksızın bu kurtuluş hareketine katılabileceklerine, katılmaları gerektiğine inanıyoruz biz.

Dağlarımıza bir dahaki gelişinizde aramızda bir Madariague'ye, bir Camilo Torres'e raslamanız mümkündür.

Oligarşinin çıkarlarını temsil eden ve doktor Rafael Caldera tarafından yönetilen Sosyal - Hristiyan Parti (C. O. P. E. I.) içinde bile gençlerin yürüttüğü kuvvetli bir akım vardır; bu akımın içindeki parti yönetiminin sunduğundan daha ileri bir programı savunmakta ve bu görüşleriyle C. O. P. E. I.'nin gerici yöneticilerinde kaygı uyandırmaktadırlar.

Robert Kennedy, Venezuela'yı ziyareti sırasında çeşitli siyasal partilerin genç temsilcilerinden bir grubu kabul etmişti. Aralarında C. O. P. E. I.'den, Demokratik Eylem'den, U. R. D.'den, V. N. P.'den birer temsilci vardı. Bunların içinden, Birleşik Devletler'deki Siyahları savunarak ve kendi siyasal eğilimini göstererek devrimci görüşleri ortaya koyanı yalnız C. O. P. E. I. temsilcisi doktor Joaquin Martha Sosa olmuştur.

● F.L.N., 1968'de yapılacak yeni seçimlere herhangi bir şekilde katılmayı düşünüyor mu? Evetse, niçin evet? Hayırsa, niçin hayır?

— Sorunuza doğrudan doğruya cevap vermeden önce bu seçimlerin ne demek olduğunu, halk için ne ifade ettiğini, nasıl bir yöntem içinde hazırlanmakta bulunduğunu açıklamayı gerekli görüyorum.

1968'de yapılacak seçimin hazırlıkları, tıpkı 1963'de Romulo Betancourt'un iktidarı Raul Leon'i'ye devrettiği seçimin hazırlıklarını andırıyor.

1963 seçimleri - gerilla hareketi tarafından değil, burjuvazi ve küçük burjuvazi tarafından- hileli olarak nitelendirilmişti. Seçimleri hükümsüz kılan bu açıdan bakılırsa bugünkü hükümetin gayrimeşru-luğu rahatça ileri sürülebilir.

Leoni hükümeti sadece gayrimeşru bir hükümet değildir, bir ihanet ve zulüm hükümetidir, de kendi kurallarını, kendi koyduğu yasalara çiğneyen diktatör bir hükümet.

Bizim seçimlere hiç bir şekilde düşmanlığımız olamaz, yeter ki seçimler hiç bir baskı ve hile tertibi olmaksızın halk tarafından yapılsın.

Ama şimdi hazırlanmakta olan seçimler sadece yasal olmamakla kalmıyor, aynı zamanda iktidarın Demokratik Eylem Partisi'nin, oligarşinin ve emperyalizmin elinde kalmasını da sağlamak istiyor.

Bunun için, kabul ettiğimiz durumu açıklayarak halkı şimdiden hazırlamaya başlıyoruz.

Kurtuluş savaşı başlayalı beş buçuk yıl olduğu halde, hileli hiç bir seçim faaliyetine katılmıyoruz. Venezuela'nın bunca karmaşa içindeki cumhuriyet tarihi boyunca, yapılan seçimlerin % 90'ının bu ülkeyi ağır sosyal sarsıntılara götürmüş olduğunu da bilirsiniz isterim. Çünkü iktidara yeni gelen her grup, zaten daha önce iktidarda oturmakta olan oligarşinin bir grubudur; iktidarı halka karşı kullanmak ister. General Paez'in iktidara geçmesinden sonra «süreklilik» adı veriliydi bu duruma.

Bu «süreklilik» aynı kişiyle de olabilir, aynı parti temsil eden türlü kişilerle de olabilir; ama asıl olan, hep oligarşinin ve emperyalizmin sürekliliğini muhafaza etmektir.

Emperyalizmin hizmetindeki çeşitli gruplar arasında bu hizmeti daha iyi yerine getirme konusun-

da bir rekabet olması mantıktır. Sözgelimi bugün iktidardaki parti Leoni'yle olmazsa aynı partinin bir başka temsilcisi ile iktidarda kalmak istiyor. Halk ona karşı çünkü. Ama emperyalizmin hizmetinde olan çeşitli siyasal kesimler, çeşitli partiler de var. Öyleyse halkın karşı olması ile, sözgelimi, doktor Uslar Pietri'nin ya da doktor Calderon'un, ya da emperyalizmin başka uşaklarının karşı oluşları arasında bir ayırım yapmak sözkonusu.

Halk ve bizim F.L.N. - F.A.L.N. hareketimiz, bir meclisin yerine başka bir meclis geçsin, bir kişinin yerini başka biri alsın diye değil, emperyalizmin nüfuzunun yıkılması için karşı oluyor. Oysa doktor Calderon ya da doktor Pietri, Demokratik Eylem Partisinin yerine kendi partilerinin geçmesi için uğraşıp duruyorlar.

● **Son bir soru kumandan. Bazı söylentilere göre, Kuzey Kore hükümeti, F.L.N.'yi Venezuela halkının meşru temsilcisi olarak tanımış. Doğru mu bu?**

— Sosyalist hükümetlerin, halk hükümetlerinin ve özellikle Kuzey Amerika emperyalizmiyle çatışma durumunda olan Küba, Kore, Vietnam gibi hükümetlerin dayanışmadan açıkça ne anladıklarını ve proleterya enternasyonalizmine uygun çabalarını gösteren bir kanıttır bu.

Bütün dünya devrimcilerinin gitgide aynı şekilde düşündüklerini bilmeyen kalmadı artık. Bunun için değil midir ki Bolivya gerillacıları ve Bolivya kurtuluş hareketi, Kolombiya kurtuluş hareketi, Guatemala, Brezilya, Santa-Domingo kurtuluş hareketleri Kuzey Amerika emperyalizmine karşı mücadelede hep aynı taktiği kullanıyorlar; Kumandan Fidel Castro'nun 13 Mart tarihli söylevindeki fikirler,

Kumandan Che Guevara'nın son yazısındaki düşünceler, Kolombiya'lı, Bolivya'lı, Guatemala'lı, Uruguay'lı, Şili'li, Venezuela'lı devrimcilerin ileri sürdükleri düşünceler hep aynı oluyor.

Bir işaretten fazla bir şey bu. Bir ipucu: kısa bir süre sonra biçimlenecek ve askerî yönden olduğu kadar siyasal yönden de tek yönetimli, tek bir kurtuluş hareketinin belirtisi. Dünyanın geri kalan kısmının aynı yönde evrim geçireceğine de inanıyoruz.

3

Bravo'nun Komünist Partisine Mektubu

Ekim 1965

Devrimci hareketin karşılaştığı sorunları serinkanlılıkla düşünerek partinin en yüksek organına başvurmaya karar verdim. Burada açıklayacağım gerçeklerin büyük kısmı beş aydan beri Siyasal Büroya ulaştırılmıştır. Birçok defa sözle olsun, yazılı olsun, yansıttım bunları. Merkez Komiteye bu kez yazıyla başvurmaya birçok nedenden ötürü karar verdim: Bir kere sık sık ve acele görüşmeyi önleyen gizlilik sebebiyle; ikinci olarak partinin yönetim sorunlarına değineceğimiz için (bu sorunlar Merkez Komite'de daha da alevlenmiş bulunuyor); nihayet, polemige son derece yatkın konular üstünde düşünme zorunluluğunun yazılı şekli kullanmayı gerektirmesi dolayısıyla.

DEVİRİM HAREKETLERİNİN SORUNLARI

a) **Stratejik çizgi.** III. Kongremiz savaşımızın çizgilerini çekmiş, ama bunun somut unsurlarını belirlememiştir. Ciddi bir incelemeyle devrimimizin özelliklerini derinleştirmiş değiliz. Bunun nedeni, uçlar arasında sallanıp durmamızda, bazan kendi özelliklerimizi abartıp bazan kendi gerçeğimize yabancı şemaları kopya etmemizdedir. Kimi zaman teorik çalışmalarımıza belirli çizgilere göre yön verdik, oysa aynı anda pratikte farklı bir politika uyguluyorduk. Gerçeğimizin, yüzeyden yapılmış bazı tahlillerine saplanarak mücadelenin bütün yükünü o noktalara dayıyor, savaşı bazan köylere, bazan kırlara çekiyorduk. Devrimimizin diyalektik bir incelemesini yaptıktan sonra, tam bir berraklıkla, tutacağımız stratejik yolu belirlemeliyiz: devrim hareketinin sivil ve askeri kumandanlarının kendilerini vermele-ri gereken, mutlak bir hayati önem taşıyan bir çabadır bu.

P. C. V.'nin Faldon Sierası'ndaki bölge komite-since, Ekim 1964'de **dağda** hazırlanmış metinde, stratejik bir çözümün esası «**bileşik isyan**» denen hareket biçimiyle tanımlanmaya çalışılmıştır.

«**Bileşik isyan**», ya da bazılarının tercih ettikleri deyimle «bileşik savaş», stratejik bir hattır; kuruluş mücadelemizin özelliklerinin nesnel tanımından başlayarak, kısa vadeli isyan unsurlarını ve (ülkemizde sürüp gitmekte olan) uzun savaşın değişmez unsurlarını keşfeder ve onlardan yararlanır.

b) **Örgüt çizgisi.** Örgüt sorunu en büyük sorunlardan biridir; çarçabuk bir çözüme ulaştırılması gerekir. Örgüt çizgisinin yokluğunu aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

1) F. L. N., ülkenin kurtuluşu için mücadele eden bütün siyasal güçlerin gerçek bir bütünü olarak mevcut değildir; yani, ulusal planda, mahalli plandakinden daha fazla bir ağırlığı bulunmayan organik bir araç olarak mevcut değildir; yönetim ekibi olarak bir varlığı yoktur, politik bir öz olarak yerleşmemiştir. Hiç kuşkusuz birçok deneme gerçekleşmiştir; sözgelimi bazı bölgelerde büyük bir genişleme kazanılmıştır; ama birçok durumda F. L. N. şekilsiz bir araçtır, savaşın temel çabalarına katılmamakta, alabildiği önemli kararlar daha çok parlamento sorunlarına ilişkin olmaktadır. Kurtuluş savaşımızı iyi yürütmek istiyorsak, bu savaşın sadece bir öncü savaşı olarak kalmasını istemiyorsak, bu aracı kurmak zorundayız; çünkü savaşımıza halk savaşı karakterini, kurtuluş savaşı karakterini o verecektir.

2) Venezuela Komünist Partisi, M. I. R. eski yapıların yerine yeni ve örgütlü yapılar koyamamıştır. Stratejik ekonomik çıkar merkezlerine bağlı olan bu partiler oralarda büyük ölçüde gelişmeye bakmalıdır. (Özellikle petrol bölgesinde, demir bölgesinde, Caracas'ta). Bizim gerilla cephelerinin dolayları gibi stratejik askeri çıkar bölgelerine çok özel bir ilgi göstermelidir; çünkü partilerimizin en zayıf olduğu yerler buralarıdır; üstelik halk ordumuzu en sağlam bir şekilde kurma durumundayız. Burada hemen belirtelim ki halk ordusundan, bazı ülkelerde yapıldığı gibi, temelde köylülerden meydana gelmiş bir orduyu anlamıyoruz. Bizim koşullarımızda ordumuzun kurulmasında, düşmanın askeri gücünün yok edilmesinde ve savaş işlemlerinde başlıca sahne köylü bölgeleri olacaktır; bu yüzden, köylü gerillaları destekleyecek olan halk ordumu-

zun teşkili konusunda şehirlerin rolü ve sorumlulukları, her planda büyük bir önem taşımaktadır. Onu meydana getiren F. L. N., partiler ve öbür örgütler, gerilla cephelerinin gelişim çizgilerinin geçtiği köy bölgelerinde yasal ya da yasa dışı, siyasal ve askeri vb... bir çalışma yapmalıdır. Somut bir örnek verelim: Batı ve Zulia gerilla bölgeleri arasında, kitlelerin örgütlenmesinden başlayarak bütün bölgeyi kavrayan geniş bir lojistik şebeke kurulmasına kadar uzayan politik - askeri bir yapı belirliyor. Bunun için, başkentle batı gerilla bölgeleri arasında aynı sistemi kurmak gerekir.

Bu sorunlar üstünde kafa yormak zorundayız yoldaşlar. Bu gerçeği, bütün görünüşleriyle incelemek ve bir cesaret, bir özdenlik, bir yalınlık ve bir karar verme esprisi göstererek, güç ve netameli de olsa, bazı uygun sonuçlara varmak zorundayız. İkiyüzlülüğe, bayağılığa, adiliğe ve alışılmış politikacı numaralarına karşı yiğitçe savaşmak zamanı gelmiştir.

Merkez Komitesindeki yoldaşlar, bu hataların ve kusurların Siyasal Büromuzda da özel bir güçle yankılandığı gerçeği hiç biriniz için bir sır değil. Fikir mücadelesini Siyasal Büroda öyle biçimler içinde yürüttük ki, leninist çalışma yöntemleri tamamıyla dışarı kovuldu. Bu bakımdan tam uç noktadayız, fikir özgürlüğü boğulmuş bulunuyor, kardeşliği koydunsa bul. Sakıncalı bir gerilim yaratan ve yönetim çalışmaları üstünde ağırlığını hissettiren siyasal ve örgütsel uyum yokluğunu da ekleyelim. Dahası var yoldaşlar: Aramızdan çoğumuz, partinin, F. A. L. N.'nin, cephe'nin yönetici kadrolarına, başka cephelerde acınası bir çalışma düzeninden sonra gelmiştir.

Bütün bu sorunlar bir araya toplanırsa, görülür ki devrimin politik-askeri kumandanlığının, bizim adamlarımız karşısında sahip olduğumuz müthiş sorumluluğun gereklerini karşılayacak bir yönetim çalışmasını üstlenmesi maddi olarak imkansızdır.

Dinamik bir yönetim yokluğu, aramızda olması gereken kardeşliğin bulunmaması, yönetim kurulu-üyelerinin içinde yaşadıkları atmosfer gerilimi..., ileri sürdüğüm dilekler üstünde düşünmenin tekrar tekrar reddedilişinde bütün bunlar yankılanıyor. Oysa ben o dilekleri F. L. N.'in, F. A. L. N.'nin, F. C. U.'nun milli ve mahalli örgütlerinin, meslek gruplarının, sendikacıların, siyasal grupların temsilcileriyle ve genellersek, büyük bir yoldaş topluluğuyla yaptığım görüşmelerde tesbit etmiştim. Bu reddi haklılaştırmak için birtakım güvenlik koşulları ileri sürüldü: önemleri hiç küçümsenmeksizin, hattâ bu dileklerde bulunanların özdenlikleri de inkar edilmeksizin, sonuçta, gerekli bir fikir alışverişine engel olduğu gibi, aynı zamanda o örgütlerdeki üyelerin devrim hareketinin türlü çabalarına aktif olarak katılabilmeleri de önlenmiş oluyordu.

c) **Kitle çizgisi.** Kitleler silahlı mücadele saflarına heyecanla katıldıkları zaman, devrim yeni bir karakter kazanır; muhtevasıyla olduğu gibi, biçimiyle de, öncü (avangard) savaştan halk savaşı aşamasına geçer.

Kitleleri silahlı mücadelenin hizmetine koymak, bu kitlelerin hak istemleriyle ilgili çalışmalara kayıtsız kalmak demek değildir. Tersine, kendi çıkarlarını savunmak için savaşıacak olan halkı bu hak istemi mücadelelerinin çevresinde örgütleyebilir, harekete geçirebiliriz. Her halk kesiminde çözü-

lecek sorunlar vardır ve asıl seferberlik unsuru olan ve bütün kesimlerle bağlantı meydana getiren de bu sorunlardır. Bizim rolümüz bu ortak unsurları aramak ve toplumsal sorunları dinamit fitili haline getirmek için bunlara siyasal bir biçim vermektir. Bir örnek vermek gerekirse şunu söyleyebiliriz: Öğrenci protesto toplantıları bir süre sonra kendine özgü hak isteminin ötesine geçmiş ve siyasal tipte büyük savaflara doğru yönelmiştir. Önceki rejim sırasındaki «toprak işgalleri» de öyle; bunlar da başlangıçta ekonomik ve toplumsal hak istemlerine dayanıyordu; sonradan bunlar hükümete, hattâ sisteme karşı siyasal birtakım belirtiler haline dönüşmüştür.

Temelde, kitleleri ideolojik yönden silahlandırmak, mücadele için mükemmel bir şekilde donatmak, özel çıkarlarından hareket ederek ve her fırsatta eylemlerinin siyasal karakterini artırarak ve sonunda silahlı mücadelenin amaçlarını berraklaştırarak bu mücadelenin öyle bir derinliğine ulaşmak ki, kitleler doğrudan doğruya katılsınlar ona. Çünkü çeşitli halk kesimleri, ergeç, tuttuğumuz yolun doğruluğunu anlayacak ve kendilerini ekonomik ve siyasal kurtuluşa götürecek bütün silahsız yolların kapalı olduğunu, pratik olarak, göreceklerdir.

Devrimin öncüsü ve onun yüksek kademeleri -F. L. N. - F. A. L. N.- güçlendikçe ve askeri, siyasal zaferler kazandıkça, halkın mücadeleye güveni artıyor ve onun verdiği görevleri gitgide daha fazla üstleniyor.

Öncü kuvvet seferber halde bulunur, devrim yöneticilerini korursa, silahlı mücadele gitgide daha canlı bir şekilde devam eder; ama savaşın derinleşmesi ve başarıların billurlaşması ancak kitlelerin

aktif bir şekilde o savaşa katılmalarıyla mümkündür.

Kitle çizgisi uygulanırken, tam bir sınıf ideolojisi özü taşımalıdır; kendimizi reformist kesimlerden ancak bu şekilde ayırabiliriz. Aynı zamanda ittifak politikasını tam anlamıyla kullanmayı, yeni örgüt şekillerine hakim olmayı, sezmeyi ve her duruma göre taktik değiştirmeyi, devrim hareketinin stratejik çizgisine bütünüyle hakim olmayı öğrenmek gerekir.

d) **Askeri çizgi.** Kurtuluş dönemi konusundaki stratejik görüşümüzü zaten daha önce belirtmiştik: Bütün bu dönem için geçerli olan «bileşik isyan» ya da «bileşik savaş»ın politik-askeri yönden kavranışı söz konusu burda; onu sürekli olarak, bütün mücadele biçimleri arasında, şehirlerde, banliyölerde, kırlarda paralel bir gelişme göstermiş bulunan bütün devrimci eylem cephelerinde hazır bulundurmamızdır.

Askeri çizgimizi sadece hazırlamak yetmez; doğru olması da gerekir onun. Geçmişte, politika ve hareket planında çok saldırgan olan askeri çizgimiz, devrim hareketine büyük bir savaş gücü vermişti; ne var ki kısa vadeli olan görüşü bizim uzun savaş stratejimize uymuyordu; başarısızlığını hazırlayan da bu olmuştur.

Kuşkusuz, devrim hareketimiz bakımından uzun savaş geçirmiş başka hareketler tarafından bilinen üç klasik evreyi kesin olarak reddedememiz gerekir; devrimimizin bütün nesnel ve öznel nitelikleri ve içinde geliştiği koşullar gösteriyor ki, daha önce de değindiğimiz gibi, bizde bileşik isyan tipi unsurlarıyla uzun savaş unsurları bir arada.

İsyan unsurları şöyle özetlenebilir: 1) Şehirler, siyasal, askeri ve ekonomik yönlerden düşman potansiyelinin temel merkezini getiriyor. Halkın % 70'i şehir bölgelerinde oturmaktadır. 2) Aynı şekilde devrim hareketi de en büyük potansiyele buralarda sahiptir: Siyasal kaynakları, örgütleri, savaş geleneği kitleler üstündeki etkisi bakımından... 3) Şehirler, özellikle başkent, daha önce de belirttiğimiz nedenlerden ötürü, en nazik, en hassas noktalardır, bütün çelişkiler buralarda zıtlaşır. Sonra, şehirlerdeki eylemlerimizin yankıları kır bölgelerindekine göre çok daha çabuk etkiler uyandırır. Ama geçici bir süre için değer taşıyan bir gerçek bu. Aldığımız sonuçlar büyüdüğü, gerilla hareketi iyice genişlediği zaman aşacağız onu. Ama, şimdilik, U. T. C.'lerimizi teknik yönden mükemmelleştirerek ve şehirdeki devrim hareketini, devrim patlamalarında ya da buhranın had safhalarında boşaltmak üzere çeşitli isyan tipi unsurlarını biriktirmeye elverişli bir duruma getirerek ondan yararlanmalıyız.

Uzun vade unsurları, aşağıdaki gibi özetlenebilir: 1) İktidarın kaynakları, askeri ve ekonomik potansiyeli, emperyalizmin düşmana sağladığı iç ve dış destek, stratejik planda, şimdilik, bizden daha güçlüdür. 2) Ekonomik potansiyelimiz, sahip olduğumuz ham maddelerin stratejik değeri, coğrafi durumumuz ve tarih geleneğimiz —öte yandan Küba devriminin eski deneyinde görüldüğü gibi, Vietnam ve Santa-Domingo deneylerinde her gün yeniden açıkça görüldüğü gibi, emperyalizmin uyguladığı saldırgan politika— bütün bunlar devrim hareketini uzun bir kurtuluş savaşına hazırlamaya itiyor bizi. Çünkü düşman son ve kesin bir askeri-politik savaşa giriş-

meden önce elindeki avı serbest bırakacak gibi değil.

e) **Teori ve pratik arasında kopma.** Siyasal çizginin tam bir doğrulukla uygulanması birçok güçlkle karşılaşmayı gerektirebiliyor ve baştan beri açıkladığımız bütün sorunlar belirleyici bir rol oynuyor bunda. Partimizin yıllardan beri çok geniş bir görüş alanı içinde siyasal yön tayininin en genel plandaki temel unsurlarını yokladığını gözlemek için fazla derinlere inmek gerekmez; ama bu genel çizgilerin seferber edilmesiyle sık sık hataya düştüğümüzü gözlemek için de işi derinleştirmek gerekmez pek. Yani teoriyle pratik arasında bazan çok derin bir kopma oluyor. Teori ve pratik arasındaki bütün bu uyumsuzluk, her şeyden önce ideolojik karakterdedir. Hepsi de, kurtuluş hareketinin görevini yapabilmesi için savunduğumuz farklı görüşlerden ve yorumlardan çıkmaktadır. Aslında bir yön tayini ile bunun gerçekleştirilmesi arasında bir birleşme noktası aramak, taktikle stratejiyi birleştirmek ve kendi özel durumumuzda, III. Kongrede en genel planda temelleri atılmış, ama bizim bugünkü durumun istediği düzeye getiremediğimiz stratejiyi daha da derinleştirmek gerekiyor. Çünkü sorun sadece bir yön tayin etmek değil, ama onu bütünüyle uygulamak ve hayatın sıcaklığı içinde geliştirmektir.

Teoriyle pratik arasında bu kopuşun nedeni, örgüte, kitlelere, askeri duruma ilişkin o çizgilerden yoksun bulunmamızdır. Bu olay, devrim hareketinin bugünkü güç ve karmaşık durumunda, savaşın gelişme temellerine kadar bile sızabilen tehlikeli bir çelişki evresine girmiş bulunuyor. Dün bu çelişki, isyan ya da seçim hayallerine dalmış kısa görüşlü bir politikayla ortaya çıkıyordu; bu politika de-

jenere edilerek güçlülere ve devrim hareketinin yaşadığı buhranlara götürülmüştür. Bizim asıl eksikliğimiz, kurtuluş hareketinin silahlı ya da silahsız şekilleri arasında gerçek bir süreklilik bağı kuracak ve muhtemel bir geçici bozgun önünde (gördük böyle bir bozgunu) nasıl katlanacağımızı öngörmeye imkan verecek bir plan bütünüdür. Geçmişte bu imkansız olmuştur, çünkü öznel birtakım analizlere girilmesi, gerçeği bozmuş, deforme etmiştir. Bugün hep bu çelişki içindeyiz, bu yüzden büyük hatalara düşüyoruz. Sözelimi, mütareke adını verdiğimiz ve silahlı cephelerde olduğu kadar cephe gerisinde de uyguladığımız pasif tarzı ele alalım; bu mütarekeleri iyi yönetemedik. Çünkü, bir kere, silahlı cephelerde de, geri cephelerde de, düşmanın imkanlarına göre dinamik bir şekilde bazı durumlarda, (askeri planda vurucu olarak; bazı durumlarda, bir bildiri politikası izleyerek) vaziyet almamıza imkan verecek örgütlenmelere, bir kitle çizgisine ve bir askeri çizgiye sahip değildik. Ayrıca, olumsuz bir unsur olarak eklemek gerekir ki bu mütarekeler devrim hareketinde mevcut bir plan bütünüünün meyvası değildi, kabul etmek zorunda kaldığımız bir olaydı, sonradan kazanılmış bir olay.

BUGÜNKÜ DURUMUN PANORAMASI

İçinde bulunduğumuz evrede, yurdumuzun kurtuluş savaşını hızlandıracak elverişli koşullar bir araya gelmiş bulunuyor: Bir yandan, düşman kamp-taki buhranın gitgide daha büyüyen, daha derinleşen niteliği; öte yandan, büyük sonuçlar sağlayan ve dört yıl süren mücadele sırasında devrim hareketi-

nin kazandığı deneyler... Bu deneyler gerilla cephesine, askeri ve siyasal planda olduğu kadar örgütlenme planında da bir pekişme evresine girme olanağı sağlamıştır. F.L.N. seviyesinde de, Lara örneğinde olduğu gibi, aynı şeyi görüyoruz. Bu elverişli koşulların gelişmesi bizi yeni bir duruma götürecektir.

Düşman kamptaki buhran, aslında, doğuşundan bir yıl sonra çatırdayan «Büyük üs» fikrinin başarısızlığından çıkmıştır. Başka türlü de olamazdı zaten. Yurdumuz bir yapı, bir kuruluş buhran geçirmektedir; yerine tamamıyla yeni bir düzenin konulması gereken ekonomik yapının kökten değişimi de bu aradadır. Bu değişimde ilk nokta, oligarşinin ve emperyalizmin bütün uşaklarını iktidardan atmak ve başa halkı temsil eden parti ve siyasal grupları getirmek olmalıdır.

Partimizce çok haklı olarak açıklandığı gibi, bugün Venezuela Devletinin dayandığı sınıfları temsil edecek olan her hükümet, ergeç, hattâ çok kısa bir süre içinde, bir baskı ve terör politikasına, bir kan ve ateş politikasına yönelecektir. Betancourt-Caldera-Briceno Linares hükümetlerinin seçtiği ve Leoni-Villalba-Uslar Pietri tarafından yönetilen yeni ekibin izlediği yol budur. Buna paralel olarak, Amerikan emperyalizmi karşısındaki bağımlılığımız artmakta; Birleşik Devletler de bütün yükü halk tabakalarının sırtına vuran müthiş kazançlar elde etmektedir.

Düşman güçlerinin bugünkü durumu hücumla geçmeye elverişlidir; zaten düşman da, kendi yönünden, halk hareketine karşı askeri ve siyasal bir saldırının hazırlığı içindedir. Bize gelince, bu arada kötü yürüttüğümüz bir çekişmeyle bölünmüş ve

hareketsiz kalmış durumdayız. Bu durum iki noktayı açıkça göstermektedir: 1) Devrim hareketi ideolojik planda zayıftır; 2) Temel sorunları unutarak değerli vakitleri hareketin taktiği konusundaki tartışmalarla geçirdiğimiz halde, stratejimizde tam bir açıklık yoktur.

Bunu söylemekle, izlenecek taktiği tartışmak istemediğimizi belirtiyor değiliz elbet. Ancak bu tartışma düzenli yollardan, belli bir düzeyde ve aranan çözüme bizi gerçekten ulaştırabilecek yöntemlerle yapılmalıdır. Bu tartışmayı, hem dışarda, devrim hareketini meydana getiren örgütlerde, yani F. L. N.'de; hem de içerde, yani partinin normal kademelerinde hemen başlatmak gerekir. Parti içinde geniş ve dallı budaklı bir tartışma açmalıyız; bunu her seviyede yapmalıyız; merkez yönetim kadrolarından başlayıp mahalli örgütlerden geçecek, tabana inecek şekilde.

Kurtuluş hareketi içinde beliren ciddi ve karmaşık sorunlar, bütün partinin, her seviyede, kolektif bir şekilde işe girişmesini gerektiriyor. Ancak bu tip bir tartışma bizi şu anda içinde bulunduğumuz buhrandan çekip çıkarabilir. En geniş anlamda kritiğin, otokritiğin, büyük bir devrim içtenliğinin ve kardeşçe bir tutumun cömertçe ortaya konduğu büyük bir tartışma olmalıdır bu. Bu noktaya ulaşmak için, bugün parti içinde hüküm süren öznel tutkusunu aşmaya, birçok kadroda karşılıklı güven ve arkadaşlık duygusunu yeniden kurmaya, önyargıları, bayağılıkları yenmeye, daha genel söylemlersek, kadrolara etkin bir çalışma olanağı sağlamak için şu öznel ve sahte yargılar atmosferini temizlemeye mecburuz.

4

Iracara Bildirisi

Mart 1966

Jose Leonarda Chirinos Cephesinin savaşçıları, Falcon dağlarına çekilmelerinden dört yıl sonra silaha sarıldılar. Bugün yüzlerini yeniden ulustan yana çeviriyor, hiç bir siyasal fark gözetmeksizin, kırlarda ve şehirlerde çalışan emekçilere, öğrencilere, aydınlara, demokrat askerlere ve Venezuela halkının mücadelesi sırasında öldürülmüş ya da zindana atılmış sevgili varlıkların annelerine, kızkardeşlerine, karılarına ya da nişanlılarına sesleniyorlar.

İlkin cephemiz dağlarında işkence edilip kurşuna dizilmiş ya da bombardıman altında can vermiş yüz köylünün ailesine özel olarak başsağlığı dileriz. Tam kurtuluş günlerine kadar gün günden daha etkili olacak savaşçı dayanışmamızı bir daha doğrularız.

Şu son dört yıl içinde aştığımız yol kolay alınmamıştır. Ama devrim hareketi, özellikle gerilla hareketi, bu yıllar içinde, savaş gücü bakımından ve deney planında olgunluk kazanmıştır. Bu da, zafere ulaşma konusundaki görüşlerimizi açıklayan ve şehirlerdeki, köylerdeki kitlelerin örgütlü, dinamik ve doğrudan doğruya desteği sayesinde başarılarımızı kaçınılmaz kılan uyumlu bir taktik ve strateji hazırlama imkanı verdi bize.

Dört yıllık deneyin bize kazandırdığı değerler dışında, uğradığımız bazı şanssızlıklara rağmen - Cesur köylü Miguel Nofuera'nın (yüzbaşı), Teğmen Reader Colina'nın, öğrenci Jean Massoso'nun (başçavuş), köylü Mario Petit'in (iyi asker) ölümüne ve birçoğumuzun savaşta can vermesine ya da zıندان atılmasına rağmen, gerilla cephemiz de, devrim hareketi de bir gerçek olmuştur artık.

BUGÜNKÜ DURUM

Milli hayatımızın bugün karmaşık bir dönemini yaşadığı kimsenin meçhulü değildir. Bunun temel nedenleri şunlardır:

- a) Devrim hareketinin karşılaştığı sorunlar;
- b) Koalisyon politikasının iflası;
- c) Hükümeti meydana getiren partilerin iç buhranı;
- d) Ekonomik, siyasal, toplumsal buhran;
- e) Baş düşman emperyalizm ve emperyalist stratejinin başlıca yedek gücü C.O.P.E.I. (Venezuela Hristiyan Demokrat Partisi).

Devrim hareketi, bugün, bir mücadele dönemi ve ideolojik farklılıklar içindedir. Devrim hareketi içindeki bütün eğilimler, «demokratik» denen par-

tilerdeki marksist güçler, silahlı mücadele deneyini yapanlardan «meşru» olarak faaliyet gösterenlere kadar, bütün eğilimler, büyük bir çatışma içindedir. Bu gergin ideolojik mücadele akımı, devrimci hareket içinde ve hepsi de milli kurtuluşu özleyen kimseler arasında görülen bu farklılaşmalar, zaferi kazanma yolunda olan devrim hareketinin belli bir olgunluk düzeyine ulaştığının sonucu ve kanıtları olarak düşünülmelidir. Bunun içindir ki bu çelişmeleri yorumlamak, ortaya konan çeşitli sorunları çözmek ve mevcut farklı tavırları karşılaştırmak söz konusu olduğu zaman doğru bir tartışma yöntemine ihtiyaç duyuluyor. Milli kurtuluş savaşının her dönemine daha iyi uygulanabilen stratejik bir görüşle, bu tartışmadan daha güçlü bir şekilde çıkmalıyız. Yine bu tartışma, mücadelenin günümüzdeki evresine uyan bir taktik çizgisi araştırmamıza imkan vermelidir. Ve bu evre başlıca özellikleri Betancourt'un politikasından, «goriller» politikasından hiç farklı olmayan koalisyon hükümetini bozguna uğratmalıdır.

DEVİRİM HAREKETİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Devrim hareketi için ihmal edilmemesi gereken temel bir ilke vardır: Kurtuluşu özleyen bütün güçlerin mücadele birliği ilkesi. Bu güçlere, bugün, şunlar girer: bütün sivil, askeri, ekonomik güçler; ve bütün partilerin siyasal meşruiyetini, askeri ve sivil mahkumları zindandan çıkarmayı, bütün halkın medeni haklarına saygı göstermeyi garanti edecek yeni bir hükümet kurmak için koalisyon hükümetinin düşmesini isteyenler.

Devrim hareketi, özgürlük mücadelesinin gidişi ve doğru bir yönetim için bir tehlike teşkil eden iki türlü sapmaya karşı her an tetikte bulunmalıdır: Sağ sapsmalara ve sol sapsmalara karşı.

Sol sapma, mücadelenin belirli bir döneminde bize katılabilen, hattâ katılması zorunlu olan güçlerin, grupların, eğilimlerin ve kişilerin, bağırğan bir çıkış yaparak, değer yitimine uğramalarıyla belirlenir. Siyasal yönden zayıf askeri harekate girerek, hareketin geri kalan kısmından kopmak da aynı anlama gelir. Sağ sapma da daha hafif değildir; yönetimde ve günlük politik, askeri ödevlerin uygulanmasında tutuculuğu ifade eder. Bu hata, hareketi «tecrit edilmiş» duruma getirebilir; çünkü, korku nedeniyle olsun, düşmanı büyümseyerek olsun, kurtuluş hareketinin bugünkü imkan ve amaçlarını olduğundan aşağı ölçüde değerlendirerek olsun, içinde bulunduğumuz geçici güçlüklerin yanlış bir analiziyle, kurtuluşa erebilmek için temel stratejik biçim olarak kabul edilmiş olan silahlı mücadeleden vazgeçmeye kadar gidebilir böyleleri.

Bizimki gibi silahlı ve silahlı olmayan mücadele biçimleri, (köylerin ve şehirlerin politik - askeri eylemi, askeri işlemler ve F.L.N. - F.A.L.N.'nin bileşik eylemi v.b.) yanyana olacak şekilde örgütlenmiş stratejik bir başkaldırma görüşü, ergeç, düşman saflarında gitgide büyüyen tezatlar yaratacaktır. Bileşik isyan, sivil olsun, askeri olsun, bütün cephelelerde saldırıya geçtiğinden, silâh kuvvetlerin bir an bile işi askıya almayacakları tabiidir. Bazı bölgelerde meydana gelebilecek «katlanma» durumları, savaş aralarını ya da silahsız güçlerin duruma hakim olabildiği mücadele kesimlerini bunun dışında tutuyoruz. Bu görüş bu deyim-

lerle belirlenmelidir, çünkü askeri başarılarımız, düşmanın içinde bulunduğu buhranı ağırlaştırır, kendi askeri gücünü küçük görmeye iter onu. Tıpkı silahsız kitle mücadelesindeki siyasal başarılarımızın, onun buhranını çoğaltması, kurtuluş ordusunun gelişmesini etkileyerek iktidarın temellerini kemirmesi gibi.

Bugün, kurtuluş hareketinin ilk ve başlıca çabası, koalisyon hükümetinin devrilmesi olmalıdır; daha ilerdeki bir devrim gelişiminin ilk adımıdır bu. Bu noktadan hareket ederek karşılaşılabilecek elverişli durumlardan yararlanarak halkı silahlı mücadelenin daha üst bir derecesine götüren perspektiflerin ve durumun tam olarak tahlili gerekir. Özellikle, seçimlerde, koalisyon hükümetini devirmek için, hazır kuvvetlerimizi ustalıkla kullanmak, gücümüzü tam ayarlamak ve elverişli anı seçebilmek zorundayız.

Bu sonuca ulaşmak için, sağ sapmalardan da, sol sapmalardan da kaçınmak gerekir.

GENİŞ BİRLİK POLİTİKASININ İFLASI

Koalisyon hükümeti, Romulo Betancourt'undan daha «anayasacı» çarelerle devrim hareketini durdurmak için hakim sınıflar tarafından bulunmuş yeni bir formül olarak ortadadır; ancak hakim sınıfların bu tertibi karaya oturdu, tıpkı «goril» politikasının ve Betancourt'un uyguladığı politikanın encamı gibi. Normaldir bu. Çünkü rejimin sınıf karakteri değişmiş değildir. Bu şu demek: Hakim sınıflar yıkılmadıkça Venezuela'da halk için hiç bir şey değişmiş olmayacaktır.

Hükümete katılmış partiler içinde Betancourt'un gorilleri tarafından halka karşı baskı politikasına direnen eğilimler mevcuttur. Bu eğilimler bugünkü hükümeti devirecek cepheye katılabilir.

Bir iflas daha açık bir şekilde olamaz. Hükümetin küçük programı % 50 ölçüde bile gerçekleştirilmiş değildir ve bunu geniş birlik anlaşmasına imza koyanlar bilmektedir. Birçok eyaletlerde birçok mahalli idare kurumlarında geniş birlik'in bürokratik tamlığı işlenmemiştir. Anlaşmaya imza koyanlar, F.D.N. ve U.R.D. adına, askeri, sivil ve siyasi mahkumların serbest bırakılacağı konusunda seçim sırasında verdikleri sözlere ihanet etmişlerdir. Bu demagojik vaatler tutulmamakla kalmamış, aynı zamanda şehirlerdeki ve köylerdeki baskı ve şiddet tedbirlerine, büyük işkence ve zulüm eylemlerine daha bir meşruluk verilmek istenmiştir. Bu konuda, özellikle kırlarda gösterilen vahşette öyle ileri gidilmiştir ki, beş yıl süren Betancourt hükümeti zamanındaki bile daha fazla işkence, kurşuna dizilme, kaybolma olayı görülmemiştir. Villalba'nın ve Ursula Pietri'nin ağzıyla seçmenlerine müthiş yalanlarla dolu vaatlerde bulunan koalisyon hükümeti ve özellikle U.R.D. ile F.N.D., bugün donmuş bulunan 2000'den fazla sözleşmeden dolayı sorumludur. Bu sözleşmeler uzun bir süreden beri uygulanmayı bekliyor. Öte yandan kırdaki ve köylerdeki emekçilerin haklı talepleri de tanınmamaktadır. Bütün bunlar grevlere karşı her türlü şiddet yöntemi uygulanacağını belirten 11 Mart tarihli cumhurbaşkanlığı bildirisinde açıkça görülmektedir. Oysa emekçiler, Çalışma Bakanlığı'nın açıkça patronları kollayan davranışı

ve hükümetin genel politikası yüzünden bu grevlerle gitmek zorunda kalmışlardı.

Tarım reformu sadece birkaç kişiyi zenginleştirmeye yaramış bir efsanedir; bunun sonucu olarak en gerekli ihtiyaç maddelerinin fiyatları günden güne alabildiğine artmış, İngiltere'den fasulye ithali gibi bir saçmalığa kadar gidilmiştir.

HÜKÜMETİ KURAN PARTİLER ARASINDAKİ İÇ BUHRAN

Geleneksel partilerde, özellikle bunlardan hükümete katılmış olanlarda beliren çözülme, bugünkü sistemin içinde bulunduğu buhranın en anlamlı özelliklerinden biridir. Temsili demokrasiler, yurdumuzda hakim olan yeni - sömürge sisteminin bugünkü ifadesidir. Koalisyon da, Betancourt ve Caldera'nın dünkü **Sabit Nokta** paktı gibi, yeni - sömürge taraftarı iktidarı muhafaza etmek için baskı yöntemleriyle, emperyalizmin isteklerini yerine getiriyor; gerçi bu yöntemler diktatörlüklerin yöntemlerinden daha az açık bir görünümüdür; ama izlenen amaç aynıdır: Sömürü sistemi ve yeni - sömürgelerdeki emperyalist hakimiyeti muhafaza etmek.

Temsili demokrasi sistemlerini desteklemek, devletin yönetim mekanizmasını tutmaya yarayan oldukça sağlam bir örgütü garanti etmek için siyasal partilerin varlığı zorunlu bir şeydir. Yurdumuzdaki temsili demokrasinin çözülmesi süreci Betancourt'la başlamıştır ve Demokratik Eylem'in, U.R.D.'nin, daha yakın zamanlarda da F.N.D.'nin zaıflaması ve çatırdaması içinde şimdi koalisyonla devam ediyor. Partilerin bu buhranı, bu çözülme

süreci çok açıktır; ve Demokratik Eylem'in, U.R.D.'nin ve F.N.D.'nin içinde yeni bölünmeleri şimdi den görmeyi sağlıyor. Bu bölünme tehlikesi C.O.P.E.I.'yi bile tehdit etmeye başlamıştır. Geleneksel partileri temelden kemiren, gelecek seçimlerdeki koalisyon için de bir tehlike teşkil eden bu buhran, kurtuluş hareketine kısa ve uzun vadeli zafer perspektifleri sunmaktadır. Aslında, devrim hareketi, özellikle silahlı hareket, en elverişsiz koşullar içinde gelişmeyi başarmıştır; dikkat edersek, silahlı mücadele başladığı sırada geleneksel partilerde henüz bir çözülme, bir bölünme görülüyordu.

**EMPERYALİZM BAŞDÜŞMANIMIZDIR
C.O.P.E.I. İSE ONUN BAŞLICA
STRATEJİK YEDEK GÜCÜ**

Emperyalizm, siyasal bakımdan, çeşitli «hizmet» hükümetlerine dayanarak iktidarı hep elinde tutmuştur. Bu yüzden, içinde bulunduğumuz evrede vurmak istediğimiz düşman, koalisyon hükümetidir. Ona muhalif herkesten meydana gelen daha yaygın bir cephe kurmalıyız. Bu arada, koalisyona hakim olan Betancourt - «goriller» tarzında, şu ya da bu biçimde, direnmeye elverişli bazı hükümet kesimlerinden de yararlanılabilir.

Bununla birlikte, fazla güvenmemek ve kurtuluş hareketine karşı mücadelenin bellibaşlı araçları arasında olan C.O.P.E.I.'nin bugün büyük önem taşıdığını ve görünüşe göre gelecekte emperyalizmin ve Venezuela oligarşisinin başlıca yedek gücünü meydana getireceğini gözden ırak tutmak gerekir.

Öbür reformist partiler arasında, bunların he-

nüz etki ve kontrollerinde tuttıkları halk kesimini, tutucu, reformist, oportünist bir yönetim altında halk çıkarlarına en büyük ihaneti yapmış bulunanları ayırdetmek, C.O.P.E.I. söz konusu olduğu zaman ise bu ayırdetme işlemini «haydi haydi» yapmak gerekir. Gerçekten, bu parti, içindeki en belirgin sınıf düşmanı olduktan başka homojen bir şekilde örgütlenmiş, üyelerini bir program çevresinde toplamış bulunmaktadır. Bu bakımdan işçi hareketi için özel bir tehlikeyi temsil etmektedir.

Gerçekte kendi ilkelerini bir kenara bırakmış olan D.A.'daki, U.R.D.'deki, F.N.D.'deki birçok eğilim, kurtuluş konusunda hiç bir amaç taşımayan C.O.P.E.I.'nin sahte teorik fikirleri karşısında bir kez daha aldanabilirler.

C.O.P.E.I., sadece bir seçim düzeni sayesinde koalisyonun yerine oturmak için dolaplar çevirmekle kalmıyor, aynı zamanda her halükarda, iktidarı elde etmek için gerici çevrelerle ve Amerikan Elçiliğiyle birtakım temaslarda da bulunuyor. C.O.P.E.I., temelde, iki yönde çalışmaktadır. Ya gelecek seçimlerde iktidarı parlamenter demokrasinin temsilcisi olarak almak; ya da diktatörlüğe gitmek. Kısacası, C.O.P.E.I. bir örgüt ve bir siyasal parti olduğu kadar, emperyalizm ya da yerli oligarşiler için, ister seçim yoluyla, ister hükümet darbesi yoluyla olsun, bir iktidar alternatifidir de.

KUŞATMALAR VE ASKERİ ŞİDDET POLİTİKASI

Kuşatmalar, gerilla cephelerine karşı mücadelelenin ve köylülere karşı uygulanan şiddetin sürekli bir şeklini ifade eder. Pentagon'un gerillacılara,

halka ve bütün dünyadaki kurtuluş hareketlerine karşı taktik ve stratejik yoldan mücadele etmek için seçtiği sistem de budur. Amacı, gerillayı köylü sosyal temelinden sökmek, köylü hareketi ile işçi hareketi arasında bulunan karşılıklı desteği, bağlaşılmayı kırmaktır; gerilla hareketini tahrip etmek, köylü hareketini ezmek için yapar bunu.

Emperyalistler, dünya çapındaki deneylerle biliyorlar ki gerilla köylüler ve bütününü halk arasındaki bağ kopmadıkça, arada düşülen geçici hatalara ve bozgunlara rağmen kurtuluş mücadelesi yenilmez olmaktadır.

Cepimiz beş büyük kuşatma işleminden zaferle çıkmıştır. Her seferinde de deney, örgüt ve savaş gücü bakımından daha güçlü olarak çıktık. Kurtarılan topraklar, örgütlenen halk her seferinde biraz daha büyüdü.

Bugün gerillaya karşı kullanılmak için yedekte tutulan on bini aşkın adam var. Silahlı mücadele hareketinin ilerlemesini durdurmak gibi boş bir umutla bunlar bugün sürekli kuvvetler haline getirilmiştir. Bu vurucu birliklere **Digepol**'ün (Venezuela siyasi polisi) hazır kuvvetleri de ekleniyor. Bu gerilla - kıran kuvvet, silahlı mücadeledeki gelişmeye uygun olarak sayıca sadece artmaktadır. U.S.A. askeri misyonlarınca ve Lima, Porto Rico ve Panama konferanslarında örgütlenen karşı - devrimci ve antinasyonalist makamların planlarına göre hareket ediliyor bu konuda. Ülkemizde askeri hizmet, silah altındaki erlerin her yıl yenilenmesi esasına göre yapıldığı için, gerilla - kıran bir birliğin sürekliliğini sağlamak hemen hemen imkansız gibi bir şeydir. Bu yüzden, mecburi askerlik hizmetinin süresinin uzatılması niyetlerinin yanısıra,

önemli sayıda gönüllü asker beslemek konusunda teşebbüslerde bulunuyor. Böylece, bugünkü askeri hizmet süresinin yarattığı güçlükler yok edilecek ve gerillalara karşı kullanılacak önemli sayıda ve sürekli bir kuvvetin varlığı garanti altına alınacaktır.

BİR HÜKÜMET DARBESİ ALTERNATİFİ

Emperyalizm, askeri misyonu içinde, durumun yağma politikası için elverişliliğini yitirmiş olduğu ülkelerde hükümet darbesine büyük önem vermektedir. «Temsili demokrasi»nin sağladığı geçici ve nisbi istikrara rağmen, ülkemiz de bu bakımdan bir istisna teşkil etmiyor. Bu hükümet tarzı siyasal, toplumsal ve ekonomik planda iflas ettiği ve gerilla hareketini ezmek (tersine büyümüştür bu hareket) yeteneğini göstermediği zaman, U.S.A. elçiliği ve askeri misyonu, bütün partileri bütün ekonomik kesimleri, din ve meslek çevrelerini seferber etmiş, koalisyon hükümetini kurma hazırlığına girmişlerdir.

Onlar, bugünkü hükümetin karşılaştığı güçlükleri, gelecek seçimlere bağlanmış gergin düşünceleri herkesten daha iyi bilmekte ve kendi adaylarının muhtemel bir başarısızlığı halinde «ortalığı oya boğmanın» ya da durumda hiç bir değişiklik yaratmayan muhtemel bir kamuflej önünde mümkün bir halk hareketine karşı koyacak bir tedbirler cümlesinin hazırlığını yapmaktadırlar.

Gerici ve yurtseverlikten uzak hakim sınıflar politikasının sürekliliği yüzünden, Venezuela'da 1830'dan bu yana yapılan bütün seçimler sınıfla-

rın iç çelişkilerini artırmaktan başka bir işe yararamamıştır. Bu seçimler, halk sınıfları sahneye çıkana kadar, buhranlara yol açmış, çok kere de, bir grubun hükümet darbesi yaparak bir başka grubun yerini almasına imkan vermiştir. İktidarı kontrol altında tutmak için yapılan bu tip mücadelenin özellikleri şunlardır: bir yandan, koalisyonun büyük iflası, hakim sınıfları bugünkü hükümetten ayrılmalarına ama iktidarı da muhafaza etmelerine imkan veren yeni bir formül aramak zorunda bırakmakta; öte yandan, bu değişmeden, yurtseverlerin, milliyetçilerin ve devrimcilerin yararlanamaması ve oligarşilerin, emperyalizmi destekleyenlerin iktidardan uzaklaşmaları gerekmektedir.

SOLUN BİRLİĞİ VE SEÇİMLER

Devrim hareketinde birlik: Kurtuluş mücadelemizin taktiğini de, stratejisini de esinlemektedir bu ilke. Bu espri içinde, kurtuluş amaçlarına doğru ilerlemeyi dert edinmiş siyasal güçleri, eğilimleri, grupları ya da kişileri birleştiren her şeyi ne kadar yüceltsek azdır. Güç ve karmaşık bir strateji dönemini aşma durumundayız. Bu amaçların çevresinde siyasal anlamda en iyi şekilde oluşmuş güçler ve eğilimler var; onların ardında ise sağlamcana kurulmuş bir gelenek, silahlı ya da silahsız, meşru ya da gizli, siyasal eylem sahibi ya da hak savunucusu, bütün mücadele biçimlerinde bir yararlanma deneyi...

Şurası belli ki kurtuluş dönemi kendi içinde ayrıca evrelere ayrılmış bir sürü evreden geçecek. Her evre belli ittifakları gerektirecek. Düşman da çeşitli birliklerden yararlanacak.

Bundan böyle herkesin söz konusu evrelerin her birinde mümkün bütün müttefiklerle eylem birliği içinde bulunması genel kural olmalıdır. Kendimizi kısmen ya da tamamen adadığımız amaçlara giden yolu kısaltmak için pek gereklidir bu.

Biliyoruz ki, bugünkü evrede, iktidardaki hükümeti devirmek için bütün güçlerimizi birleştirmek zorundayız. Yine biliyoruz ki, bu amaca ulaşmak için, seçimlerden önce ve seçimler sırasında önümüzde açılan yollar var. İktidarın geçirmekte olduğu buhranın en kritik anından yararlanmaya bakmalıyız. Ama halk hareketini, şimdilerde içinde bulunduğu uyuşukluk durumundan çıkarmak kaçınılmaz bir gereğin ifadesi olacaktır. Ona hemen tırmanacağı bir merdiven sunmalıyız; yanyana mücadele etmeli ve haklarını savunmalıyız. Sol, kendi uyumsuzluklarını gidermeli ve tek bir cephe halinde görünmelidir. Bu, ona, hükümete karşı bir muhalefet cephesinin ekseni olma olanağını sağlayacaktır: Böyle bir değişiklikte çıkarı olan bütün akımların bütün güçleriyle katıldıkları bir muhalefet cephesi.

BARIŞI NASIL ELDE EDEBİLİRİZ?

Silahlı mücadelenin daha ilk günlerinde, Be-tancourt'un «önce ateş edip sonra tahkik et!» emrini verdiği, sendikalara ve başka meşru kuruluşlara saldırdığı sıralarda, devrim hareketi, ülkede mevcut olan iç savaşa karşı bir çözüm politikası, ama emperyalistlerin buyruğuyla sürüp giden karşı-devrimci ve antinasyonalist savaşa, devrimci bir cevap teşkil edecek bir çözüm politikası aramanın gereği-

ni ortaya koymuş bulunuyordu. Bütün ülkede ya da bazı bölgelerde, mütarekelere ve savaşın geçici olarak durdurulmasına F.L.N. ve F.A.L.N. yöneticiliğinde karar verilmesi yeni bir olaydır. Hükümet bu tedbirlere, devrim hareketine ve köy ve şehirlerdeki savunmasız halka şiddet hareketleri uygulamakla, halkın moralini bozmak için bir yalan kampanyası açmakla, silahlı mücadelenin kayıtsız şartsız bırakıldığı konusunda F.L.N. ve F.A.L.N.'nin yöneticileriyle yapılmış sahte anlaşmalar uydurmakla cevap verdi. Barış da savaş gibi siyasal ve askeri bir sorundur; o şekilde işlem görmesi gerekir. Bazı ekonomik çevrelerin temsilcisi olan Doktor Rodriguez Filardo'nun tekliflerini kabul edilir cinsten görmüyoruz; çünkü bu çevreler Venezuela toplumunun en değerli unsurlarını yok edecek ve emperyalist hakimiyetini sürdürecektir bir gidiş içinde. Kan içinde bir barış bu; devrim hareketince kabulü hiç bir zaman düşünülemez.

José Leonardo Chirino gerilla cephesi, ülkenin fiili bir yatışma ortamına ulaşması için F.L.N. ve F.A.L.N.'yi ve onların programlarını destekler. Bir kez daha hükümete, partilere, yatıştırma isteyenlere sesleniyoruz; halkın çoğunluğunun çıkarlarına elverişli olacak bir hükümet kazanmak için, tartışma temeli olarak F.L.N.'nin önerisi aşağıdadır:

1 — Hapishaneleri dolduran bütün askeri ve sivil kişiler için genel af;

2 — Siyasal nedenlerle silahlı kuvvetler kadrolarından çıkarılmış bütün askeri kişilerin yeniden eski yerlerine alınması;

3 — Bütün siyasal partilerin anayasaya uygun olarak meşruiyetinin ve faaliyetinin sağlanması;

4 — Digepol'ün ve öbür baskı araçlarının kaldırılması;

5 — Anayasaya ve yasalara karşı saygılı olunması ve bunların savsaklanmaması; yasalar karşısında bütün vatandaşların eşit olması;

6 — Halk kitlelerinden yana bir ekonomi politikası;

7 — Gerilla cephelerine ve köylere karşı yapılan kuşatma işlemlerinin durdurulması. Cachino'daki, Cabure'deki, El Torcuto'daki vb. toplama kamplarının ilgası.

Biz, bu temel üstünde ya da ilkelerimizle uyulaşabilen başka temeller üstünde görüşmelere hazırız. Yalnız, halkımız da, düşmanlarımız da emin olsunlar ki, bu önerilerimizin sonuçlarını almadığımız takdirde, savaşa devam gücümüz sınırsız olacak ve halkımızın kurtuluşunu ve tam zaferi sağlamadan silahlı mücadeleden vazgeçmeyeceğiz.

José Leonardo Chirinos cephesi başkumandanlığına :

Douglas Bravo, başkumandan,

Elias Manuitt, genel kurmay başkanı.

Iracara, Mart 1966

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	5
2. Douglas Bravo İle Konuşma	40
3. Bravo'nun Komünist Partisi'ne Mektubu	101
4. IRACARA Bildirisi	113

Latin Amerika'da efsanevi gerillacı Ernesto Che Guevara'nın ölümünden sonra yeni bir isimden sık sık söz edilmeğe başlanmıştır. Venezuela Milli Kurtuluş Cephesi Lideri Douglas Bravo... Amerikan emperyalizminin amansızca sömürdüğü ülkelerden biri olan Venezuela'nın ve dolayısıyla tüm Latin ülkelerinin sorunlarını bu kitapta açıklıkla dile getiren Douglas Bravo, ayrıca emperyalizme ve sömürüye karşı Venezuela'da devrimci güçlerin nasıl bir araya gelerek Milli Kurtuluş Cephesi ve Milli Kurtuluş Ordusu kurduklarını anlatmakta, gerilla kuvvetlerinin siyasi partiler karşısındaki durumlarını ve gerek Küba, gerekse diğer Latin ülkeleriyle ilişkilerini belirterek Milli Kurtuluş Cephesi'nin yapısı ve amaçları hakkında geniş bilgi vermektedir. Kitap Douglas Bravo'nun Amerikalı gazetecilere verdiği uzun bir mülakat, Venezuela Komünist Partisi'ne yazdığı bir mektup ve ünlü Iracara bildirisinden meydana gelmekte, önsözde ise Venezuela'nın durumu hakkında genel bilgiler yer almaktadır.